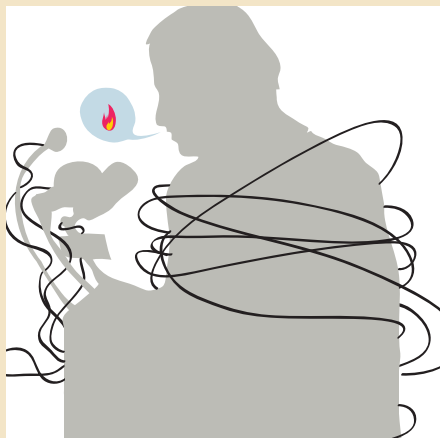

Omslagillustratie: Luis Mendo

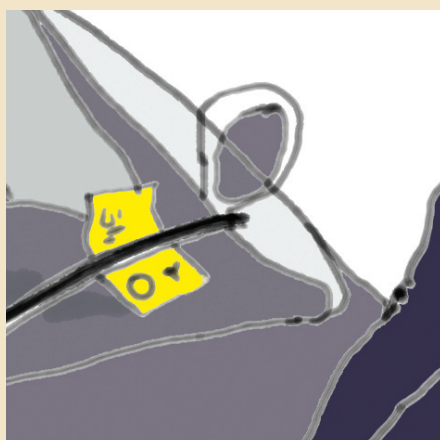
729 Over **advocaat, journalist en meningsvrijheid**: Is een tuchtrechtelijke veroordeling ook zonder sanctie in strijd met de 'vrije marktplaats van ideeën'? Hoe hou je als advocaat invloed op je boodschap in de media? En hoe staat het met die publicatieverboden die tegenwoordig nogal eens worden gevraagd?

740 De advocatuur is voor velen te duur geworden om nog 'poortwachter van de rechtsstaat' te zijn, zegt Roland Mans. Daarom bepleit hij de oprichting van een gezamenlijk **proDeofonds**. Hij reageert daarbij niet op Coen Drion in het *NJB* maar zegt, ongeveer tegelijkertijd, net iets anders.

742 Vanaf maart kan het OM met de 'strafbeschikking' een **buitengerechtelijke sanctie** opleggen. Dit beperkt onder meer de lijdelijke procespositie van de verdachte maar heeft voor overheid en verdachte nogal wat voordelen.

IN DE VOLGENDE NUMMERS

- ▶ Beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen en betaalfouten
- ▶ Arbeidsverleden en doorstart na faillissement
- ▶ Kronieken mededingingsrecht en insolventierecht
- ▶ Vakantiedagen
- ▶ Volwassenenstrafrecht voor minderjarigen
- ▶ Lichtvaardig procederen
- ▶ Pensioenwet per 2007

ARTIKELEN

- 729 ADVOCATEN, MEDIA EN UITINGSVRIJHEID**
- ▶ Advocaat als deelnemer aan publiek debat
Dylan Griffiths
 - ▶ Tips voor afspraken met journalisten
H.J.M. Boukema
 - ▶ Concrete publicatieverboden niet uitgesloten
Gerard Schuijt

- 740 OPINIE**
Richt een proDeofonds op!
Roland Maas

- 742** Strafbeschikking: Buitengerechtelijk strafrecht
A.R. Hartman

VASTE RUBRIEKEN

- 716 ACTUALITEITEN**
- ▶ *Best friends* - Kwaliteit over de grenzen
 - ▶ Kamer wil toch advocaat bij politieverhoor
 - ▶ Regering beoordeelde advocatuur en 'zwakte compromis nog verder af'
 - ▶ Juryrechtspraak in België: 'Alle stenen worden 2 à 3 keer omgedraaid'
 - ▶ Onnodig dierenleed

- 749 RECHTER SCHRIJFT TERUG**
Ik neem aan dat de rechtbank de stukken gelezen heeft
Jan van der Does

- 758 DISCIPLINAIRE BESLISSINGEN**

VAN DE ORDE

- 727** ▶ Van de deken: Huiswerk
751 ▶ B-formulieren in Word en Roljournaal
751 ▶ Vernieuwing Beroepsopleiding
754 ▶ Voortgezette Stagiaire Opleiding en Permanente Opleiding
756 ▶ Personalía

- 727 COLOFON**

Kwaliteit over de grenzen

Best friends

Anna Italianer, journalist

'Als je als compagnon betrokken was bij een internationale deal, belde je een vriendje op in New York, Londen of Parijs en daar werkte je dan mee samen', aldus Sietze Hepkema van Allen & Overy (OSR *Oprecht*, 2006-6). Zo ging het twintig jaar geleden, tegenwoordig wordt er veel vaker over landsgrenzen heen samengewerkt, zoals in een netwerk of door (lossere) samenwerking met bevriende advocatenkantoren: *best friends*. Hoe selecteer je de buitenlandse partner? En hoe weet je dat de kandidaat- *best friend* voldoende kwaliteit in huis heeft?

WEL OFFICIEEL, NIET EXCLUSIEF

De Bok Roijers Gasseling Advocaten, een middelgroot kantoor in Rotterdam, maakt sinds zes jaar deel uit van het netwerk JCA International. De keuze voor dit samenwerkingsverband kwam min of meer toevallig tot stand. De Bok Roijers Gasseling: 'Ten tijde van de oprichting van ons kantoor wilden wij graag aansluiting bij een internationaal netwerk. Bij de Nederlandse Orde van Advocaten was hierover geen enkele informatie beschikbaar. Wij kregen het samenwerkingsverband op een presenteerblaadje aangeboden; JCA International zocht per advertentie in het *Advocatenblad* naar een Nederlands kantoor. Wij reageerden, samen met nog een aantal andere kantoren. Vervolgens kregen wij een delegatie op bezoek die ons kantoor grondig heeft doorgelicht. Enige weken later kregen wij het bericht dat JCA International ons had uitgekozen. Inmiddels hadden wij ook vastgesteld met een goede, professionele organisatie van doen te hebben. Grofweg zijn de andere kantoren die bij dit netwerk zijn aangesloten van dezelfde grootte en samenstelling als wij. Het uitgangspunt is dat wij waar mogelijk van elkaar gebruikmaken, maar er is geen exclusiviteit. Dan hadden wij het nooit gedaan.'

JCA International eist van de kantoren onder andere een beroepsaansprakelijkheidsverzekering, en een eigen website. Er zijn speciale commissies die de aangesloten kantoren bezoeken. Hoewel de beperking tot één

Hoe goed is het advocatenkantoor in den vreemde?

kantoor per jurisdictie de kwaliteitscontrole overzichtelijk houdt, wordt er nog wel eens een kantoor uit het netwerk gezet. Jacques Roijers: 'We zijn heel selectief maar je maakt weleens een inschattingfout. Als kantoren de contributie niet voldoen of ze komen nooit opdagen op de halfjaarlijkse bijeenkomsten, kunnen ze uit het samenwerkingsverband

NEDERLANDERS VOLGENS AMERIKANEN

Nederlandse advocaten doen het lang niet slecht volgens Chris Paparella, partner bij het Amerikaanse arbitragekantoor Hughes, Hubbard & Reed. Hij wordt, vanwege het feit dat hij drie jaar voor Stibbe in Nederland werkte, regelmatig geraadpleegd wanneer zijn Amerikaanse collega's of cliënten behoefte hebben aan een Nederlandse advocaat. Chris Paparella: 'Over het algemeen vinden Amerikaanse advocaten het veel makkelijker met Nederlanders te werken dan met andere Europese collega's. Nederlandse advocaten zijn bovengemiddeld bedreven in de Engelse taal en hebben een positieve instelling. En, het zijn tenslotte Nederlanders, ze hebben er duidelijk plezier in zaken te doen met het buitenland. Dat is zeker niet in heel Europa het geval.'

worden gezet. Ook kijken we naar de beheersing van het Engels. Wij hebben een kantoor in Spanje gehad waarvan de juridische kwaliteit

'Wij kregen het samenwerkingsverband op een presenteerblaadje aangeboden; onze partner zocht per advertentie een Nederlands kantoor'

prima was, maar waarvan de beheersing van de Engelse taal toch onvoldoende bleek voor een goede internationale samenwerking. Dit kantoor maakt niet langer deel uit van ons internationale netwerk.'

Roijers is tevreden over de opbrengsten: 'De contributie bedraagt een paar duizend euro per jaar, maar dat is het meer dan waard. De baten overtreffen de kosten in ruime mate.'

SPECIALISTEN ONDER ELKAAR

Streefkerk Advocaten, een kleinschalig kantoor in Voorburg, maakt sinds vijf jaar deel uit

Illustratie: Andre Klijsen

MATTHIJS KAAKS

De curator, de boedel en de schaar

Er is één sector van de balie waar de – door columnist confrère Joost Beversluis in het vorige nummer gesignaleerde – schaarbeweging haar knipwerk genadeloos mag verrichten. Dat is het wereldje van de faillissementscuratoren dat hoofdzakelijk uit mannen bestaat.

Het eigenaardige van het werk van de curator is dat de afwikkeling van ieder nieuw faillissement begint met de climax; de spanning of er in de boedel wat te halen valt. Is er enig actief? Auto's om te verkopen. Voorraad. Huizen. Antiek. Dit alles appelleert sterk aan de mannelijke oerdrift, zijn jagersinstinct. In de ogen van menig failliet is de curator als een viking die zijn drakenboot aanmeert en met getrokken zwaard plunderend een dorpje binnenstormt.

Vrouwen zouden het vuile werk minder makkelijk aan kunnen. Een curator moet zijn mannetje staan. Denk aan de fysieke confrontatie met de soms agressieve curandi. Of het in- en uitladen van boedel en inventaris. Een ervaren curator rijdt een grote SUV met veel laadruimte. Bij het eerste, onaangekondigde, bezoek aan de failliet kunnen de kostbare schilderijen en breedbeeld TV's meteen worden ingeladen. Dekt de boedel het salaris van de curator niet? Dan moet de schoonfamilie van failliet maar wat in de boedel storten onder het voorwendsel dat met € 20.000 wellicht een faillissementsakkoord te regelen is.

Het werk van de curator is als een spannend jongensboek dat in het eerste hoofdstuk begint met de ontknoping. Vervelend is dat het boek daarna nog helemaal moet worden uitgelezen. De administratieve afwikkeling staat in schril contrast met de euforische roes van het eerste uur. Er volgt een eindeloze stroom zouteloze briefjes en formulieren die gewisseld worden met de bedrijfsvereniging, de belastingdienst. Om maar te zwijgen over de zeurderige crediteuren, die zich niet willen neerleggen bij het traditionele standaardbriefje waarin de curator verklaart dat 'gezien de staat van de boedel het vooruitzicht op enige uitkering somber is en te gelegener tijd eventueel nadere informatie zal volgen tenzij het faillissement wegens gebrek aan baten intussen zal zijn opgeheven'.

Als de buit eenmaal binnen is laat de curator de afwikkeling van het faillissement het liefst over aan enkele paralegals of aan zijn secretaresse. Een enkeling probeert de uren van zijn secretaresse nog eens afzonderlijk in rekening te brengen (zie 'De curator, de boedel en de vork', in *Advocatenblad* 2002-17). De overheveling van een substantieel deel van de boedel naar de eigen kantoorekening vereist nog wel bijzondere behendigheid. Er zijn curatoren die daar erg creatief in zijn. Vooral CMS (Curator Meer Salaris) Derks Star Busmann is wat dat betreft graag grensverleggend bezig. Onlangs werd voor de tweede maal in korte tijd een curator van dat kantoor door de rechtbank teruggefloten omdat hij zijn vork een maatje te groot had genomen en € 50.000 teveel uit de boedel had gegrist.

Juist deze heren die, als hongerige katers op het spek gebonden, te gemakkelijk hun zelfbeheersing verliezen, zouden gebaat zij bij wat feminisering van de faillissementspraktijk.

Er zijn curatoren die van teveel testosteron verlost kunnen worden. Laat die schaar maar komen.

van Benefit Insurance Lawyers Group (BILG). Een internationaal netwerk van verzekeringsrechtadvocaten. De samenwerking is exclusief. De selectie lag voor de hand, zegt partner Bertjan de Lange: 'Wij hadden voor de oprichting van BILG al veel contacten op het gebied van het verzekeringsrecht met kantoren in het buitenland. Deze contacten zijn nu geformaliseerd. Wij kenden elkaars kwaliteiten al. Bovendien maken er nu elf kantoren deel uit van het netwerk, dat is overzichtelijk. Als gespecialiseerd netwerk hebben we ook meer gemeenschappelijk dan wanneer sprake is van een algemene praktijk.'

Bertjan de Lange verwachtte dat verzekeringsmaatschappijen door de Europese eenwording meer grensoverschrijdend zouden werken, en dat zou een stroom van zaken op het gebied van het verzekeringsrecht meebrengen. Deze verwachting is niet helemaal uitgekomen, maar er zijn veel zaken uit het buitenland die de weg naar zijn kantoor vinden en vice versa. 'De baten overtreffen de kosten van het netwerk ruimschoots.'

Van cultuurverschillen heeft De Lange weing last: 'In Engeland werken wij samen met een vrij groot kantoor, dat is anders dan bij ons. Daar moet je mee leren omgaan. Dat lukt in de praktijk uitstekend doordat wij de advocaten in het buitenland persoonlijk kennen'. Bertjan de Lange voelt zich door de beperking tot verzekeringsrecht niet in zijn bewegingsvrijheid beperkt. 'Wanneer je je zou aansluiten bij allerlei netwerken heeft de samenwerking nauwelijks effect meer. Bovendien heb je dan geen zicht meer op de kwaliteit.'

'We spreken niet meer van best friends, want de markt begon dat als een toekomstige alliantie te zien'

HORSES FOR COURSES

Nauta Dutilh, groot en onafhankelijk, werkt veel en intensief samen met buitenlandse kantoren, maar blijft graag onafhankelijk en heeft

zich daarom aan geen enkel kantoor of netwerk officieel verbonden. Bestuursvoorzitter Marc Blom: 'Wanneer je kiest voor een bepaald netwerk is dat misschien niet altijd geheel exclusief maar je krijgt toch een zekere verplichting ten opzichte van elkaar, je voelt je dan toch gedwongen kantoren binnen je netwerk te zoeken. Wat wij willen is *horses for courses*. Ervoor zorgen dat we de beste personen voor die specifieke zaak krijgen'.

Nauta hanteert geen formele kwaliteitstoets. Het kantoor heeft wel een speciale stuurgroep opgericht die zicht houdt op de kwaliteit, de buitenlandse relaties coördineert en er bijvoorbeeld voor zorgt dat niet drie mensen op opeenvolgende dagen naar dezelfde kantoren gaan. Marc Blom: 'Je moet met 80 partners wel weten wie wat doet. En wij zijn heel precies in onze selectie: wat is het *track record* van het

>

kantoor, welke mensen kennen we en is een bepaalde snelheid van werken gegarandeerd? Je pikt er niet zo maar iemand uit die je op een keer op een borrel gesproken hebt.’

Een aantal jaren geleden had Nauta nog een *non-exclusive best friends* relatie met het Engelse kantoor Slaughter & May, maar deze term heeft het kantoor laten varen. ‘Wij hebben nog steeds een sterke relatie met dit kantoor, maar we spreken niet meer zo nadrukkelijk van *best friends*, want de markt begon dat toch een

‘Een samenwerkingsverband met een Engels kantoor levert niets op als wij elkaar ook niet informeel kennen’

beetje als een toekomstige alliantie te zien.’ Hoewel het kantoor deze term niet meer hanteert, blijven sociale aspecten in de samenwerking wel van belang. Willem Calkoen, partner

bij NautaDutilh: ‘Ik denk dat het informele aspect nog wel een grote rol speelt. Als wij met een Engels kantoor een samenwerkingsverband aangaan, levert die afspraak niets op als wij elkaar ook niet informeel kennen. Het informele aspect blijft, maar het vrijblijvende is er natuurlijk helemaal niet meer. Ze moeten wel goed zijn.’

Zwangerschapsregeling Movir nu weer niet verboden

Het Hof Amsterdam besliste op 19 oktober dat Movir geen verboden onderscheid maakt naar geslacht. Althans, de zaak leent zich niet voor beslissing in kort geding. Advocate Gabbi Mesters kreeg verleden jaar gelijk van de voorzieningenrechter van de Utrechtse rechtbank, die uitsprak dat onder meer de wachttijd van twee jaar die Movir hanteert voor een arbeidsongeschiktheidsuitkering als gevolg van zwangerschap, discriminerend is. Het Hof Amsterdam acht het ‘voorshands

aannemelijk dat de door Movir geschetste ongewenste gevolgen voor alle verzekerden in dit verband als objectieve rechtvaardigingsgrond zijn aan te merken’. De beoordeling ervan vergt veel onderzoek, Movir schat dat zwangerschapsuitkeringen 25 miljoen euro kunnen kosten, en daarom ‘leent de vordering zich niet voor behandeling in kort geding’. De Amsterdamse advocate en het met haar procederende Proefprocessenfonds Clara Wichmann gaan in cassatie. Mesters: ‘De voorzie-

ningenrechter heeft eerder uitgesproken dat financiële redenen geen objectieve rechtvaardiging kunnen bieden. Bovendien verbiedt de nieuwe Europese richtlijn voor goederen en diensten, die eind 2007 van kracht wordt, dit onderscheid. Maar de politieke ontwikkelingen gaan misschien nog sneller dan de juridische, want CDA en PvdA willen nu een zwangerschapsregeling voor zelfstandigen’.

(LH)

Kamer wil toch advocaat bij politieverhoor

De regering moet een landelijk experiment van twee jaar beginnen waarbij de advocaat in geval van verdenking van levensdelicten ‘tijdig de mogelijkheid krijgt aangeboden aanwezig te zijn bij het eerste politieverhoor’. Eind oktober nam de Tweede Kamer, tijdens de laatste bijeenkomst voor het reces, de desbetreffende motie aan van Dittrich (D66), Wolfsen (PvdA) en Weekers (VVD). Een en ander komt na een eerdere bespreking waarin minister Hirsch

Ballin zei dat hij met cijfers zou komen waaruit zou blijken dat het te duur is om advocaten die toegang te verlenen. Volgens Boris Dittrich, die na 12,5 jaar zijn laatste Kamerdebat deed, was de stemming bepaald geen hamerstuk. ‘CDA, LPF en SGP waren tegen. Zij zien, kort samengevat, advocaten als handlangers van criminelen, en willen strengere straffen. Waarom zou je je dan met advocaten bezighouden?’

Dittrich vertrouwt erop dat de motie nu zal worden uitgevoerd. ‘De minister heeft eerder toegezegd het mee te nemen bij de justitiebegroting. En of het experiment dan misschien stapsgewijs wordt ingevoerd, in de loop van 2007, dat maakt me niet zo heel veel uit.’ (LH)

‘Kabinet zwakte compromis nog verder af’

Buiten de Orde zijn maar weinigen tevreden met het standpunt dat de regering enkele weken geleden innam over de Commissie Advocatuur. ‘Gemiste kans’, ‘verkokerde blik’, ‘het liedje van de statusquo’, ‘maar eens zien wat de NMa gaat doen’. Advocaten worden met rust gelaten, voorlopig, en dat zint veel buitenstaanders niet. Een kleine serie klachten over de bestaande toestand.

Er komt geen regelgevende raad, als het aan deze regering ligt. Het procesmonopolie en het verschoningsrecht blijven in de huidige vorm bestaan. Wel moeten tuchtrechtelijke schorsingen en schrappingen op internet worden gepubliceerd, en kleine overtredingen van verordeningen moeten door de deken worden beoordeeld. Er komt een raad van onder andere consumenten die de Orde moet adviseren, en ten slotte wordt de Orde ertoe aangezet om de kwaliteitszorg strikter ter hand te nemen: ‘ze moet haar verantwoordelijkheid ten aanzien van een goede beroepsuitoefening meer dan voorheen waar maken.’

Rechtsbijstandsverzekeraars klagen over de prijsverhogende werking van het ongebroken procesmonopolie. Directeur Jan Moerland, van Das Legal Services: ‘De gemiddelde advocaat is voor de gemiddelde burger onbetaalbaar. We hebben oplossingen aangedragen die de nadelen van het procesmonopolie beperken terwijl de voordelen worden gehandhaafd, maar de overheid heeft blijkbaar geen belang bij creatieve oplossingen. De economische kant wordt door overheid en advocatuur stelselmatig over het hoofd gezien.’

Rechtstheoreticus Marc Loth, lid van de (nu opgeheven) Commissie-Van Wijnen, is het met hem eens: ‘Het kabinetsstandpunt is een justitieverhaal geworden, veel sterker dan iets van Economische Zaken. De richting van ons advies is overgenomen, maar het kabinet haalde de scherpe kantjes eraf. Terwijl wij al rekening hadden gehouden met gevoeligheden in de advocatuur, en ook een compromis met het marktdenken hadden geformuleerd. Een regelgevende raad had iets kunnen doen

Het wachten is nu op parlement en NMa

aan de problemen van marktwerking en legitimiteit.’

Rechtseconoom Rogier van den Bergh vond als commissielid de regelgevende raad al niet ver genoeg gaan. Hij wilde, als dissident in de commissie, een juridische autoriteit die minimumeisen stelt aan allerlei ‘procehulpverleners’, onder wie advocaten. Dit naar het model ‘Clementi’ dat nu in Engeland wordt ingevoerd. ‘Dan zou er wat meer concurrentie in de beroepsgroep zijn gebracht.’ Nu zelfs de regelgevende raad, ‘een interne hervorming van de Orde’, niet is gelukt, voorziet hij dat de NMa ‘niet gelukkig zal zijn, ook niet over het verbod op *no cure no pay*’, dat volgens de regering in de wet moet worden vastgelegd. Ook Marc Loth denkt dat de NMa ‘nog voor vuurwerk kan zorgen’.

Voor de critici is niet alleen het aanstaande onderzoek van de NMa (zie kader) hoopvol,

want ‘na de aanstaande verkiezingen ligt alles weer vrij open,’ zegt rechtssocioloog Nick Huls. Intussen is hij ‘nogal teleurgesteld over de resultaten van de hele exercitie’, die begon met de motie over de advocatuur van Kamerlid Klaas de Vries. Hij denkt dat de standpuntbepaling bijvoorbeeld over *no cure no pay* niet lang houdbaar zal blijken. De Consumentenbond kondigt bij monde van woordvoester Julliette Olders al aan dat ze voor *no cure no pay* zal blijven lobbyen. Nick Huls: ‘Het regeringsstandpunt is weer een gevolg van de verkokerde blik van Justitie, waar ze het verband niet zien tussen de Commissie Advocatuur en de gefinancierde rechtsbijstand, tussen de regelgevende raad en de raden voor rechtsbijstand. Advocaten hebben een andere functie dan dakdekkers, en daarvan zijn ze voor een deel losgezongen geraakt.’

Dat die publieke verantwoordelijkheid voor de rechtsbedeling naast de andere kernwaarden van het beroep wettelijk wordt vastgelegd, zoals de regering wil, dat vindt Marc Loth een van de weinige pluspunten. Daarentegen vindt hij het ‘zorgelijk’ dat de balie zo weinig oog heeft voor kritiek uit de samenleving. ‘De meeste advocaten denken bij kwaliteitszorg alleen aan bureaucratie.’ Ze begrijpen niet hoe er in de politiek ophef heeft kunnen ontstaan over hun eigenste balie. Loth hoorde in discussies met advocaten zelfs dat iemand *de deken* het tumult verweet: ‘Hoe heeft u het zo ver kunnen laten komen?’ (LH)

NMA ONDERZOEKT ZELFREGULERING ADVOCATEN

De NMa raadpleegt de komende maanden onder meer consumenten en zakelijke afnemers over de gedrags- en beroepsregels van advocaten. Zijn de gedrags- en beroepsregels van advocaten noodzakelijk en proportioneel voor het doel dat ze dienen? De regels over bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden, buitenpatronaat, aansprakelijkheidsverzekeringen, incassotarif en het rechtstreeks benaderen van potentiële cliënten, kunnen de concurrentie tussen advocaten beïnvloeden. Zijn ze noodzakelijk en proportioneel voor de goede uitoefening van het beroep van advocaat of voor de bescherming van de klanten? Over het onderzoek naar deze vragen voert de NMa ook overleg met de Orde. Tot 1 december a.s. is het mogelijk op het consultatiedocument (zie www.nmanet.nl) te reageren, via consultatieadvocatuur@nmanet.nl. Het onderzoeksresultaat wordt in de eerste helft van 2007 verwacht.

Juryrechtspraak in België

‘Alle stenen worden 2 à 3 keer omgedraaid’

Foto's: Jan Heuvelmans

Lex van Almelo, journalist

‘Elk assisenproces gaat over emoties’ zegt advocaat Joris Vercaeye in de strafzaak tegen de 27-jarige Antwerpenaar Hugo Rosiers, die wordt beschuldigd van moord op zijn destijds 17-jarige vriendin Sara Adriaensen. Sinds de afscheiding van de Noordelijke Nederlanden kennen onze zuiderburen op beperkte schaal juryrechtspraak bij de Hoven van Assisen.

Op 30 november a.s. belegt de Raad voor de Rechtspraak een dag over lekenrechtspraak. Daar komt Theo de Roos, hoogleraar strafrecht, vertellen wat hij de minister van Justitie heeft geadviseerd. Zijn Nijmeegse collega Peter Tak heeft de invoering in een ongevraagd advies al afgewezen. Het ziet er niet naar uit dat de rechters – vrij naar George Bernard Shaw – de samenzweerders tegen hun beroep zullen omarmen.

TWAALF ZITTENDEN

In het debat over de participatie van burgers in de rechtspraak is tot nu toe weinig aandacht voor hoe het er feitelijk aan toegaat. In België wordt de juryrechtspraak gecombineerd met een inquisitoir stelsel dat dezelfde wortels heeft als het Nederlandse. In België worden ongeveer 100 ernstige misdrijven – meestal moord en doodslag – berecht door de Hoven van Assisen (fr.: *magistrature assise* = zittende magistratuur). Dat zijn gelegenheidsgerichten die bestaan uit drie professionele magistraten en 12 juryleden (plus twee reserves). Zo veroordeelde het Hof van Assisen in Antwerpen op 16 oktober de 27-jarige hulpkok Hugo Rosiers tot levenslang wegens moord. In maart 2002 heeft hij zijn toen 17-jarige vriendin met 84 messteken om het leven gebracht.

TEGEN TUNNELVISIE

Het proces begint op maandagochtend met de ruim twee uur durende selectie van de juryleden. Aan de hand van een steekproef uit het

De jury had minder dan een uur nodig om te besluiten dat de dader gehandeld heeft met voorbedachten rade

kiesregister zijn 60 burgers opgeroepen om te verschijnen. Een aantal heeft goede redenen om niet mee te hoeven doen. Verder mogen de aanklager en de verdediging ieder zeven juryleden wraken, zonder te hoeven uitleggen waarom. De advocaat van ‘de burgerlijke partij’, die namens de nabestaanden een schadevergoeding komt eisen, heeft dit recht niet. Als de jury tegen het einde van de ochtend is beëdigd, kan advocaat-generaal Franky De Keyzer zijn 24 pagina’s tellende Akte van Beschuldiging voorlezen. In deze uitgebreide tenlastelegging geeft hij een samenvatting van het dossier aan de hand van de verklaringen van de verdachte en getuigen die zullen worden verhoord. In totaal zullen 49 mensen de komende dagen hun licht werpen op de feiten en de ‘moraliteit’ van de dader respectievelijk het slachtoffer. Zo worden belangrijke aspecten in de loop van het proces vanuit ver-

schillende hoeken bekeken. Het is een tijdrovende, maar effectieve manier om tunnelvisie tegen te gaan.

‘Het mooie van assisenrechtspraak is dat elke steen twee à drie keer wordt omgedraaid,’ zegt Mounir Souidi, de andere advocaat van de burgerlijke partij in zijn pleidooi. Met zijn patroon Joris Vercaeye heeft hij in totaal € 55.000 voor de nabestaanden in de wacht gesleept. Hoewel de jury over dit civiele staartje niets te zeggen heeft, stellen beide advocaten zich tijdens het proces op als tweede en derde aanklager. Zo houden zij de jury, net als de advocaat-generaal, een ruimere uitleg van voorbedachten rade voor dan de raadslieden van Rosiers, ‘stafhouder’ Stany Wens en Marianne Goossen, doen.

De verdediging moet op eieren lopen om de gunsten van de jury te winnen. De opmerking van Wens dat hij zijn kind nooit zo’n groot mes als het moordwapen cadeau zou doen, is vanuit dit oogpunt riskant. Op vrijdag oordeelt de jury Rosiers schuldig aan moord. Op maandag besluit de jury samen met de drie beroepsrechters om Rosiers levenslang op te leggen.

*Het is een tijdrovende,
maar effectieve manier om
tunnelvisie tegen te gaan*

DOLKSTOOT IN DE RUG

Een assisenproces gaat voor 90% over emoties, zegt Vercreaeye tijdens het proces. De pijn van de ouders van Sarah en van de dader is soms

voelbaar. Maar er is ook juridisch drama. De juridische vragen zijn of de beschuldigde het slachtoffer opzettelijk respectievelijk met voorbedachten rade heeft doodgestoken of niet. Een getuige die iets zou komen vertellen over de menselijke kant van de jonge dader, zegt in de rechtszaal tot ieders verrassing dat de beschuldigde haar tijdens een onverwacht telefoongesprek heeft verteld dat hij het slachtoffer eerst heeft gestoken en haar meer dan vijftig steken heeft toegebracht. Tot nu toe heeft de verdachte voortdurend beweerd dat het slachtoffer begon met steken en dat hij na zijn eerste steek niks meer wist. 'Een stomme zet,' zegt de aanwezige politie-inspecteur achter ons. Verdediger Stany Wens: 'Wij hebben deze getuige anderhalve week geleden opgeroepen. Wij wisten alleen wat zij aan de politie heeft verteld. Wij mogen geen

contact hebben met de getuigen en zijn ook verrast.'

De jury had minder dan een uur nodig om te besluiten dat de dader gehandeld heeft met voorbedachten rade.

De rechters in Antwerpen

Indonesische strafrechtadvocaten aangeklaagd

Henry David, Yustina Haluk, Frederika Korain, Johnson Panjaitan, Aloysius Renwarin, Selfi Sanggenafa, Oliver Sitorus, Ecoline Situmorang en Adolf Waramori werken allemaal voor gerespecteerde Indonesische mensenrechtenorganisaties. Op 1 september 2006 zijn zij aangeklaagd wegens laster en het uiten van dreigementen. Deze aanklachten zijn uitsluitend gebaseerd op uitspraken die zij in rechte hebben gedaan toen zij als advocaat hun cliënten bijstonden in een strafzaak voor de Jayapura District Court in Papua.

In de strafzaak staan zestien verdachten terecht die in maart 2006 deelnamen aan protestdemonstraties in Abepura, de hoofdstad van Jayapura. De demonstranten eisten onder meer de terugtrekking van militaire eenheden uit een mijngebied. Het ingrijpen van veiligheidstroepen met traangas en het lossen van schoten leidde tot een geweldadige confrontatie waarbij vier politiemensen om het leven kwamen. Tientallen demonstranten werden opgepakt. Het proces tegen de zestien verdachten begon op 17 mei. Allen zijn inmiddels veroordeeld tot gevangenisstraffen tot 15 jaar, waartegen beroep is aangekend.

Vanaf de eerste zittingsdag hebben de strafrechtadvocaten geklaagd over de intimiderende aanwezigheid van speciale, zwaargewapende politie-eenheden in en rondom de rechtszaal en over mishandeling van hun cliënten door de politie. Drie verdachten werden voor de ogen van hun advocaten door politiemensen geslagen. Een andere cliënt werd buiten de gevangenis door een groep politieagenten mishandeld nadat hij in een andere strafzaak een getuigenis had afgelegd over machtsmisbruik door de politie.

De advocaten zelf zijn ook bedreigd. Eén dag voordat zij werden aangeklaagd ontving een advocaat de volgende sms: 'You and your family will not see the sun because you have become trouble-makers. The devil waits for you and your family.'

Het vervolgen van advocaten voor uitspraken tijdens rechtszittingen ter verdediging van hun cliënten is in strijd met internationale rechtsnormen en artikel 16 van de Indonesische Advocatenwet. Advocaten voor Advocaten heeft inmiddels een oproep gedaan om de aanklachten tegen de Indonesische strafrechtadvocaten in te trekken en een einde te maken aan de intimidaties rondom deze en vergelijkbare rechtszaken.

Voor meer informatie zie <http://action.humanrightsfirst.org/campaign/Abepura/explanation> Voor informatie over Advocaten voor Advocaten (L4L): Judith Lichtenberg, info advocatenvooradvocaten.nl, of www.advocatenvooradvocaten.nl.

~ HET IS GEZEGD ~

Tuchtrechtspraak is een farce. Tuchtraden houden het beeld hoog van betrouwbaarheid en onkreukbaarheid van hun beroepsgroep. Alles ziet er op papier gewichtig uit, maar de uitspraak staat vaak al vast en is niet in te zien.

(Paul Ruijs van Courtwatch.nl, Volkskrant, oktober 2006)

Het bevestigt ons vermoeden. We weten al dat velen ons duur vinden. Er staan inderdaad negatieve kwalificaties in, maar men vindt ons gelukkig ook kundig en slim.

(Algemeen Deken Els Unger over resultaten van een imago onderzoek van de advocatuur, Volkskrant, oktober 2006)

Als je in dit land niet oppast, ben je je leven strafrechtelijk niet meer zeker. De vonnissen die je, ongemotiveerd over je heen kunt krijgen... Wij laten in onze analyse zien dat het voorkomt dat de politie verdachten woorden in de mond legt, dat processen-verbaal zodanig 'gefatsoeneerd' worden dat er vertekeningen optreden die de rechter later misleiden. En de rechter lddt zich misleiden omdat hij haast heeft.

(Oud rechter Rob Blekxtoon verwijst naar Hans Crombag, NRC-Handelsblad, september 2006)

Ik zat een keer met tien chauffeurs te vergaderen toen één van hen heel vervelend was, waarop ik hem begon uit te foeteren. Binnen twee minuten stonden twee van die gorilla's in de kamer. Sodemieter op! Taxichauffeurs zijn soms lastige jongens, maar dat is nog geen reden hen zo agressief te benaderen.

(Allard Voûte, Parool, september 2006)

Aan juristen werden echt bakken geld uitgegeven. TCA heeft de afgelopen jaren anderhalf miljoen betaald aan advocaten en een half miljoen aan accountants. Op een jaaromzet van ongeveer 5 miljoen is dat veel te veel.

(Pim Küh, Parool, september 2006)

Ik heb het altijd grote onzin gevonden. Advocaten hebben nota bene een eed afgelegd dat zij zich aan de wet zullen houden.

(Deken Hans van Veggel over controles van advocaten in gerechtsgebouwen, Parool, september 2006)

AGENDA

Congres: Wet OM-afdoening

Op woensdag 13 december 2006 zal aan de Erasmus Universiteit Rotterdam een congres plaatsvinden over Wet OM-afdoening (Stb. 2006, 330). Deze wet is in voorbereiding en zal waarschijnlijk begin 2007 in werking treden. De wet brengt een grote verandering teweeg in de huidige praktijk van buitengerechtelijke afdoening van strafzaken. Zowel de officier van justitie, aangewezen opsporingsambtenaren als gedecentraliseerde overheden worden op grond van deze wet na inwerkingtreding van de wet bevoegd om sancties, in het bijzonder boetes, op te leggen voor geconstateerde strafbare feiten. Hierdoor verandert de procedure van de buitengerechtelijke afdoening in

strafzaken indringend en wordt het traditionele rechterlijke strafmonopolie doorbroken. Om de vele facetten van deze belangrijke verandering in het Nederlandse strafproces te belichten, wordt de Wet OM-afdoening op dit congres vanuit de advocatuur, de Rechterlijke Macht en het Openbaar Ministerie benaderd. Het congres staat onder leiding van prof. mr. P.A.M. Mevis, hoogleraar Straf(proces)recht aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met mr. L.A.D. Fisscher, 010-408 15 97, fischer@frg.eur.nl, of kijk op www.frg.eur.nl/facb/orp.

Bestuurswisseling Jonge Balie Amsterdam

Het bestuur van de Vereniging de Jonge Balie in Amsterdam bestaat met ingang van 19 oktober 2006 uit: mr. D.M.A. van Remmen, (Daan), voorzitter; mr. D.C. de Voogd (Dorien), vicevoorzitter; mr. F.G. Horsting (Fabian), penningmeester; mr. F.F.A. Havelaar (Floris), secretarissen, mr. B.A.M.

van Kleef (Babs), algemeen lid; mr. F.H. van der Beek (Frauke), algemeen lid; mr. A.A.A.C.M. van Oorschot (Arvid), algemeen lid. Het secretariaatsadres van de vereniging is: Postbus 75964, 1070 AZ Amsterdam. Het e-mailadres is: f.havelaar@vandiepen.com.

Adoptiecongres

De Vereniging voor Familie- en Jeugdrecht (FJR) en het Nederlands Instituut voor Psychologie (NIP) organiseren op 7 december 2006 een studiedag over adoptie in Nederland. Vijftig jaar geleden is in Nederland adoptie wettelijk mogelijk gemaakt. Hoe gaat het sindsdien met de adoptie? Wat zijn kansen gebleken en wat de risico's? Wat zijn de gevolgen voor (adoptie-)ouders en het kind? Is

het belang van het kind voldoende gewaarborgd zowel voor een Nederlands kind als een buitenlands kind? Voldoet de huidige adoptiewetgeving nog? Tal van juridische en gedragswetenschappelijke vragen komen in plenaire beschouwingen en interactieve workshops aan de orde. Voor meer en actuele informatie zie www.fjr.nl en op www.jeugdpsycholoog.nl.

AGENDA

Deskundigen & alternatieve geschillenbeslechting

De Stichting Deskundigen en Rechtspleging (SDR) organiseert op woensdag 29 november 2006 haar jaarlijkse symposium samen met PAO Leiden en het E.M. Meijers Instituut. Dit jaar staat de rol van de deskundige bij alternatieve geschillenbeslechting centraal. Deelthema's zijn o.a.: arbitrage, bindend advies en

mediation. De dagvoorzitter is prof. mr. H.J. Snijders, hoogleraar burgerlijk recht, Universiteit Leiden. Het symposium vindt plaats in het Poortgebouw, Rijnsburgerweg 10 te Leiden. De kosten zijn 125 euro en aanmelden kan per e-mail: info@sdrnet.nl. Voor meer informatie zie: www.sdrnet.nl.

Studiedag Contentintegratie

Op 14 december 2006 organiseren Het Overleg en GO opleidingen de studiedag Contentintegratie. Tijdens deze studiedag ligt de nadruk op de factoren die van belang zijn voor het maken van een weloverwogen keuze bij de aanschaf van een softwarepakket voor contentintegratie. Contentintegratie is een ideale manier om eindgebruikers een helder overzicht te bieden van alle beschikbare relevante infor-

matiebronnen. Niet alleen online databases, maar ook vakgerichte internetbronnen én interne documentatie worden geïntegreerd tot één portal waarin eindgebruikers op eenduidige wijze gericht naar informatie kunnen zoeken. De deelnemers worden bijgepraat over de laatste ontwikkelingen en zij gaan hands-on aan de slag met een specifieke opdracht. Voor meer informatie: www.hetoverleg.org/bijeenkomsten.

ORDENIEUWS

Meld ervaringen in VSO of PO, en win een prijs!

Ondeugelijk studiemateriaal? Slechte docent? Bedompt lokaal? Of bent u juist heel positief over een gevolgde VSO- of PO-cursus? Laat het ons weten via het Meldpunt VSO-PO (www.advocatenorde.nl, rubriek advocaten onder het kopje Opleiding). Dit digitale meldpunt is speciaal ontwikkeld voor advocaten die iets te melden hebben – positief of negatief

– over een cursus die ze hebben gevolgd, of de opleidingsinstelling waar ze de opleiding hebben genoten. De Orde kan uw op- en aanmerkingen gebruiken om – in samenspraak met de betreffende instelling – de kwaliteit van de opleiding of organisatie waar mogelijk te verbeteren. Reacties die via het Meldpunt binnenkomen worden geanonimiseerd en strikt

vertrouwelijk behandeld.

Onder degenen die dit jaar een melding doen via het Meldpunt VSO/PO wordt maandelijks een prijs verloot in de vorm van een waardecheque van maximaal € 500 voor het volgen van een VSO- of PO-cursus bij een door de Orde erkende opleidingsinstelling.

Tekort aan opleidingspunten voor 2006?

Moet u nog opleidingspunten behalen in 2006? Geen nood, u kunt naast de papieren Cursuswijzer op de website van de Orde

het actuele cursusaanbod in het kader van de Voortgezette Stagiaire Opleiding en/of Permanente Opleiding raadplegen. Het actue-

le cursusaanbod is te vinden op www.advocatenorde.nl, onder de rubriek Advocaten/Opleiding. Door op één of meerdere neer-

waartse pijltjes te klikken en de gewenste categorie te selecteren, kan de zoekopdracht worden verfijnd.

(advertentie)

Haal kennis en ervaring in huis

WWW.ADVOCAAATSUPPORT.NL

• • • • • • • • • • *For the perfect match* •

de wetenschapper vindt

Klaas Rozemond:

‘De wet verbiedt dat dieren “onnodig leed” wordt aangedaan, maar waar begint dat?’

Leon Heuts, journalist

‘Kan een dier wel rechten hebben?’ Jurist en filosoof Klaas Rozemond, docent strafrecht aan de Vrije Universiteit, twijfelt. Rozemond zit in de redactie van *Roar*, de *Review of animal rights*, een (kosteloze) elektronische nieuwsbrief met daarin alle relevante informatie over het thema van dierenrechten (zie www.lawandroar.nl). Je zou zeggen dat Rozemond vóór dierenrechten is. Te meer omdat hij in het boek *Filosofie voor de zwijnen* de verwording van het dier tot productie-eenheid hekelt, volgens hem een gevolg van het consumentisme. Om onze materiële begeerte te bevredigen, onderwerpen we de natuur aan één doel: zo veel mogelijk produceren. Dit maakt ons ongelukkig, en dieren tot handelswaar in bio-industrie en proefdierenpraktijk. Rozemond noemt dit ‘moreel niet te verdedigen’. Dus vóór dierenrechten?

Zo simpel is het niet. Ja, een dier slechts zien als productie-eenheid, dat leidt tot onnodig, dus onaanvaardbaar lijden. Hij is daarin niet de enige: dierenrechten zijn actueel én controversieel. De publieke belangstelling voor dierenwelzijn neemt toe, blijkt bijvoorbeeld uit de oprichting van de Partij voor de Dieren. Tegelijkertijd wordt – vooral sinds de moord op Fortuyn – het dierenactivisme vaak in een kwader daglicht gesteld, en soms zelfs ongenueanceerd gelijk gesteld met extremisme.

Rozemond: ‘Een dergelijke generalisatie is onzin, hoewel niet valt te ontkennen dat er een zekere mate van extremisme bestaat, inclusief de bereidheid geweld te gebruiken. Daar ligt een gevoelig punt. Ikzelf deel sommige principes van extremistische dierenactivisten, maar wijs geweld principieel van de hand. Het probleem is dat zij niet de sprong kunnen maken van principes naar pragmatisme. Terwijl er ook met een pragmatische aanpak heel veel mogelijk is om de positie van het dier te verbeteren.’

WRAK VEE

De pragmatische aanpak houdt in dat bestaande legale middelen maximaal worden benut voor de belangen van het dier. De Stichting Dierenrecht kwam onlangs in het nieuws door het filmen van misstanden op de veemarkten van Leeuwarden en Utrecht. Op de veemarkten worden, aldus de stichting, meerdere artikelen van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren met voeten getreden. Zogeheten ‘wrak vee’ – in dit geval verzwakte koeien, die eigenlijk alleen voor noodslachting mogen worden getransporteerd – worden geschopt, en behan-

deld met stroomstoten. De stichting heeft aangifte gedaan tegen beide veemarkten.

Rozemond: ‘De bestaande wetten, met name de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, bieden voldoende mogelijkheid om misstanden aan de kaak te stellen. De regels zijn er dus wel degelijk, maar wat er aan schort is de handhaving. Wij kunnen juridische middelen gebruiken die daarop inspelen: aangifte. En als Justitie te traag handelt: een kort geding aanspannen en een dwangsom eisen.’

De pragmatische aanpak richt zich op de belangen van het dier zoals die nu al in het recht

Foto: Chris van Houts

de wetenschapper vindt

worden beschermd. Rozemond: 'Het is wellicht principiëler, of in ieder geval strikter, als je pleit voor dierenrechten omdat het dier op zich een waarde zou vertegenwoordigen. Waarden gaan verder dan belangen. Bij een belang wordt iets verboden, een bepaalde handeling mag niet omdat het indruist tegen het belang van het dier. Maar een waarde gaat verder, aan waarden zouden rechten moeten worden verbonden. In de huidige wetgeving wordt overigens al gesteld dat het dier een *intrinsieke waarde* heeft. Maar we weten tegelijkertijd dat het maatschappelijk en juridisch zo niet werkt. Er zijn voldoende uitzonderingsclausules die dit prachtige principe omzeilen. Er is immers intensieve veeteelt en bio-industrie mogelijk, en er worden immers proefdieren gebruikt. Het probleem met mooie principes is dat ze zo vaag zijn, dat ze eenvoudig kunnen worden omzeild. In de wet staat ook dat dieren

'Bestaande wetten bieden voldoende mogelijkheden om misstanden te bestrijden, wat er aan schort is handhaving'

geen "onnodig leed" mag worden aangedaan. Maar wat is dat? Waar begint dat? Maar met een wetsregel als "wrak vee mag niet worden vervoerd" kunnen we wat aanvangen; daarmee kan aangifte worden gedaan.'

DIER ALS MENS

'Ook op meer filosofisch niveau heb ik moeite met een begrip als intrinsieke waarde. Een dier intrinsieke waarde toeschrijven kan leiden tot 'antropologiseren' van het dier: waardoor het dier een beetje als mens wordt beschouwd. Maar het dier is *natuur*, en in de natuur is er een *survival of the fittest*; vragen over waarden worden er niet gesteld. Het toekennen van

waarden is typisch menselijk, een product van de cultuur. Het dier "als mens" beschouwen is daarmee evengoed een poging de natuur te beheersen als de bio-industrie. We fokken dieren die van mensen afhankelijk zijn, die steeds minder natuur worden en zonder ons niet meer zouden kunnen overleven. Dat zou moeten leiden tot een brede maatschappelijke en politieke discussie. We zouden ons veel meer bewust moeten zijn van wat we eten, van ons gedrag als consument en van onze omgang met dieren.

Dat zou een zwaarwegend argument kunnen zijn om tóch te pleiten voor dierenrechten, of zelfs voor de verankering van die dierenrechten in de Grondwet. Ik ben pessimistisch over het juridisch effect daarvan, omdat ik denk dat uitzonderingsclausules de regel zouden zijn. Maar het zou kunnen bijdragen tot een brede maatschappelijke discussie.'

de wetenschap er vindt

AGENDA

Natuurbeschermingsrecht 2006

Op dinsdag 19 december 2006 organiseren het Centrum voor Milieurecht en de Universiteit van Amsterdam een studiedag over Natuurbeschermingsrecht. Met de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de natuurbeschermingswetgeving in Nederland op een nieuwe leest geschoeid. De verplichtingen die volgen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn zijn geïmplementeerd. Op de studiedag staat de uitvoering van de Natuurbeschermingswet (de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden en het opstellen van de beheersplannen) en van de Flora- en faunawet

(de gedragscodes en de vrijstellingen en ontheffingen) centraal. De jurisprudentie inzake de gebieds- en soortenbescherming wordt apart besproken.

Inschrijving en informatie: Centrum voor Milieurecht, telefoon 020-525 30 75, fax 525 47 42 of e-mail: L.M.Schiesswald-Corduwener@uva.nl.

De dag wordt georganiseerd in het Trippenhuys, Kloveniersburgwal 29, Amsterdam; kosten:

95 euro (voor studenten 50 euro), incl. koffie, thee, documentatiemap, lunch in het Trippenhuys, borrel na afloop en boek dat bij Europa Law Publishing verschijnt n.a.v. de studiedag.

Scriptieprijs Nederlandse Vereniging voor Energierecht (NeVER)

De Nederlandse Vereniging voor Energierecht (NeVER) heeft als doel de bevordering van de interesse in en de verspreiding van de kennis van het energierecht. Daarom heeft de NeVER besloten om in 2007 een prijs uit te reiken aan de beste eindschrijft die in de periode 2004-2006 aan een Nederlandse universiteit op het terrein van het energierecht is geschreven. De schrijft kunnen betrekking hebben onderdelen van het energierecht, d.w.z. regelgeving en overeenkomsten op het gebied van de opsporing, productie, verwerking, opslag, transport, levering en de verhandeling van (fossiele en duurzame) energie en energieproducten als mede de gevolgen voor het kli-

maat en het milieu. De schrijft kunnen geschreven zijn vanuit het perspectief van het nationaal, Europees en/of het internationaal recht. Aan de scriptieprijs is een geldbedrag van 1.000 euro verbonden alsmede een jaar lang gratis lidmaatschap van de NeVER. Eindschrijft over (een onderdeel van) het energierecht, met beoordeelt met een 7,5 of hoger kunnen ter beoordeling ingediend worden bij het secretariaat van de NeVER, Postbus 2888, 3000 CW Rotterdam. De uiterste inzendtermijn is 31 januari 2007. Meer informatie over de scriptieprijs alsmede het reglement kunt u vinden op de website van de Nederlandse Vereniging voor Energierecht www.never.nl.

contact zoals het hoort

VASTE TELEFONIE

MOBILE SOLUTIONS

KANTOORAUTOMATISERING

DIGITAAL DICTEREN

INTERNETDIENSTEN

U wilt bereikbaar zijn. De kwaliteit van uw netlijnen, de mogelijkheden van uw telefooncentrale én het beheer hiervan zorgen er samen voor dat u ongestoord kunt communiceren. Van traditionele telefonie tot moderne Voice over IP toepassingen is ICT ConceptT úw partner met de juiste oplossing op maat voor uw kantoor.

> VERSTAND VAN UW ZAKEN

> BEL VOOR EEN VRIJBLIJVENDE AFSpraak:

ROBERT KRANENBURG
VESTIGING AMERSFOORT
T 033 4330188

INFO@ICT-CONCEPT.NL
WWW.ICT-CONCEPT.NL

- > leveren, installatie en beheer van telefooncentrales
- > leveren en verhuizen van netlijnen
- > integrale oplossingen voor kantoren met meerdere vestigingen
- > service op Siemens, Avaya, Samsung, Alcatel (KPN) en Matra centrales
- > opnemen en tijdregistratie van gesprekken

RUIM 200 KANTOREN GINGEN U VOOR!

86e jaargang – 10 november 2006 – nr. 15
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J.Th. Bouma
mr. Y. van Gemerden
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.H.J. van Maanen
mr. M.R. Maathuis
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Uitgever

drs. Serge dos Santos Gomes

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureauredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

VILLA Y, Andre Klijsen
Unit-1, Dimitry de Bruin

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhousweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Digitaal archief Advocatenblad

www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis)
Baliencertificaat

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank

www.jbb.nl

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460, fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: € 2,15 per mm
bij een kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 16: 10 november 2006
afl. 17: 24 november 2006

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Niet-leden betalen € 160 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenadministratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl
Losse nummers: € 8,50

Reed Business Information bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonne)mentsovereenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business Information bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business Information bv en haar groepsmaatschappijen.

Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business Information bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

Huiswerk

Els Unger

U heeft het kunnen lezen in het persbericht dat we direct na het verschijnen van het kabinetsstandpunt over het rapport van de Commissie Advocatuur hebben uitgegeven: de Algemene Raad is redelijk tevreden over de uitkomsten van het kabinetsberaad over het rapport. Er werden de afgelopen maanden door deze of gene wel eens onheilszwangere toekomstvoorspellingen gedaan, maar die zijn niet bewaarheid geworden. Integendeel, de onmiskenbare rol en positie van de advocaat in de rechtsstaat zijn door het kabinet met kracht bevestigd.

Deze constatering geeft geen aanleiding tot zelfgenoegzaamheid. Het is zonneklaar dat het kabinet wil dat de teugels binnen de advocatuur strakker worden aangehaald. Door de Orde, welteverstaan. 'De Orde moet haar verantwoordelijkheid ten aanzien van een goede beroepsuitoefening meer dan voorheen waarmaken.' En: 'De Orde dient het als haar taak te zien, wellicht nog krachtiger dan voorheen, initiatieven te nemen die leiden tot een passende handhaving van het geldende normenkader.'

In dat verband krijgt de Orde nogal wat huiswerk mee. We moeten een regeling maken voor de omgang met advocaten die niet meer als zodanig werkzaam zijn (met schrapping als ultimum remedium). Er moet een verordening komen waarin de inrichting van de op te richten externe adviesraad wordt geregeld. De Permanente Opleiding moet minder vrijblijvend worden. We dienen de opleidingen met enige regelmaat te evalueren met het oog op het vereiste kwaliteitsniveau. En we zullen jaarlijks een rapport moeten uitbrengen over de stand van de beroepsuitoefening en de geschillenbehandeling.

Ook dient er volgens het kabinet een 'loket' te komen waar degene die zich door een advocaat tekortgedaan acht, altijd terecht kan met zijn klacht. Vanuit dit loket moet dan adequaat worden doorverwezen naar het in aanmerking komende college (deken, klachten- en geschillencommissie).

In al deze gevallen ligt het initiatief – overeenkomstig de uitgangspunten van zelfregulering – bij de Orde. De Orde zal in belangrijke mate zelf de modaliteiten van de te nemen maatregelen kunnen vaststellen.

Die bewegingsvrijheid is ons niet gegund bij het kwaliteitsbeleid. Daar formuleert het kabinet een strak geclausuleerde verplichting om binnen twee jaar een verordening op te stellen. Deze benadering, waarbij de Orde ook allerlei verplichtingen van bovenaf aan de balie moet gaan opleggen, bevalt de Algemene Raad veel minder. Kwaliteitsbeleid is bij uitstek een onderwerp dat het best tot zijn recht komt als het door de beroepsgroep zelf wordt geïnitieerd en gedragen.

Het woord is nu aan de Tweede Kamer, waarschijnlijk pas ruim na de verkiezingen. Wij zien de parlementaire discussie met gepast vertrouwen tegemoet.

Tegelijk stelt de Algemene Raad voor om die discussie niet lijdzaam op ons af te laten komen, maar daar waar mogelijk en gewenst zelf al aan de slag te gaan met voorstellen van commissie en kabinet. Ook doen we er naar onze overtuiging goed aan reeds in gang gezette gedachte- en beleidsvorming – bijvoorbeeld ten aanzien van specialisatie – in samenspraak met het College van Afgevaardigden voortvarend voort te zetten.

Reageren? vandedeken@advocatenorde.nl

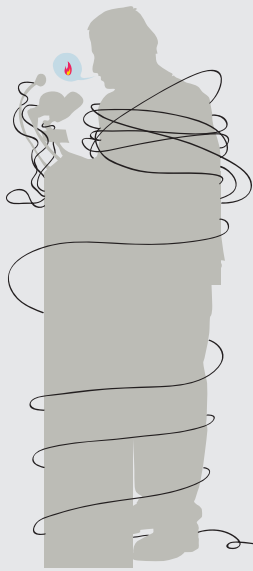
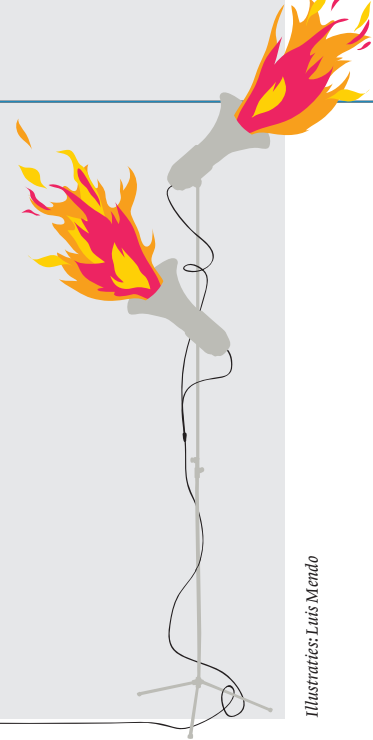

Opdrachtgever en interim-jurist. Ziet u het verschil?

brünellegal
Spreekt uw taal

Brunel Legal is onderdeel van beursgenoteerd zakelijk dienstverlener Brunel International N.V., en helpt ondernemingen en instellingen bij het oplossen van juridische vraagstukken. Dit doen we door de inzet van gekwalificeerde juristen. Daarbij bieden we drie diensten aan: Legal Support (juridische ondersteuning), Legal Interim (ervaren interim-juristen) en Legal Projects (juridische projecten). Voor meer informatie: www.brunel-legal.nl, tel. 020-312 5000.

In dit nummer enkele artikelen over meningsvrijheid. In hoeverre wordt de advocaat door het tuchtrecht beperkt in de uitoefening van dat recht? Hoe hou je als advocaat invloed op je boodschap in de media? En is de vordering van een publicatieverbod niet in strijd met de vrijheid van meningsuiting?

Advocaat als deelnemer aan publiek debat

Dylan Griffiths
advocaat te Amsterdam

Artikel 46 Advocatenwet, uitgewerkt in de Gedragsregels, beperkt de uitingsvrijheid van de advocaat. De tuchtrechter moet zich terughoudend opstellen, gezien de rechtspraak van het EHRM. Maar een veroordeling zonder sanctie, dat is toch niet in strijd met het idee van de vrije marktplaats van ideeën?

In uitingszaken moet onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds de vraag wat mag en anderzijds de vraag wat fatsoenlijk, zorgvuldig, verstandig of anderszins wenselijk is. Hirsi Ali mag zeggen dat Mohammed eigenlijk een pedofiel was. Een tegen haar gerichte vordering gegrond op de stelling dat die uitlating onrechtmatig is, werd dan ook afgewezen door de voorzieningenrechter van de Rechtbank Den Haag.¹ Iets anders is of het behoorlijk is, en wijs, om in het huidige tijdsgewricht een dergelijke uitlating te doen. De voorzieningenrechter overwoog dat hij de term pedofiel 'ongelukkig gekozen' vond. Maar vrijheid van meningsuiting brengt mee dat gedachten die velen van ons verwerpelijk vinden, of zelfs schokkend en beledigend, niettemin vrije toegang tot het publieke forum moeten hebben. Een opti-

male ontwikkeling van kennis en ideeën is het best gewaarborgd bij een ongehinderd verlopend publiek debat.

REGELS VOOR UITINGEN VAN ADVOCATEN

Het uitgangspunt is bij uitingen van advocaten niet anders: die hebben net zoveel aanspraak op vrije meningsuiting als ieder ander. Maar advocaten zijn wel bijzonder in die zin dat de beroepsgroep eigen normen kent ten aanzien van de vraag wat een zorgvuldige manier van uiten is, zowel in het kader van gerechtelijke procedures als daarbuiten. Artikel 46 van de Advocatenwet bepaalt dat advocaten aan tuchtrechtspraak onderworpen zijn, met betrekking tot de zorg die zij ten opzichte van hun cliënten behoren te betrachten, ter zake van inbreuken op de verordeningen van de Orde en meer in het algemeen ter zake van de norm dat advocaten zich moeten onthouden van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt.

Deze normen zijn uitgewerkt in de Gedragsregels (zie kader). Als een advocaat volgens

de tuchtrechter een van de normen van artikel 46 Advocatenwet, als uitgewerkt in de Gedragsregels, heeft geschonden, dan kan een maatregel worden opgelegd, variërend van een enkele waarschuwing tot een berisping tot schorsing of zelfs schrapping van het tableau (artikel 48 Advocatenwet).

BEPERKING VOORZIEN IN ARTIKEL 10 EVRM

Artikel 10 lid 2 EVRM bepaalt dat de vrije meningsuiting alleen beperkt mag worden als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- de beperking is voorzien bij wet;
- de beperking strekt tot bescherming van één van de in artikel 10 lid 2 EVRM met name genoemde belangen, waaronder de bescherming van de goede zeden, de bescherming van de goede naam of de rechten van anderen, het voorkomen van de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen en het waarborgen van de onpartijdigheid van de rechterlijke macht;
- de beperking is noodzakelijk in een democratische samenleving.

¹ Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag 15 maart 2005, *Mediaforum* 2005-4, nr. 15.

Artikel 46 Advocatenwet, uitgewerkt in de Gedragsregels en van sancties voorzien in artikel 48 Advocatenwet, levert een beperking op van het recht van de advocaat zich vrijelijk te uiten. Die beperking is voorzien bij wet en vaak zal in een concreet geval een belang als genoemd in artikel 10 lid 2 kunnen worden geïdentificeerd ter bescherming waarvan de beperking van de uitingsvrijheid van de advocaat dient. Zoals dat trouwens in alle uitingszaken het geval is, is bevestigende beantwoording van de vraag of voldaan is aan de derde voorwaarde – noodzakelijk in een democratische samenleving – het lastigst.

In een zaak die ging over een reclameverbod neergelegd in een beroepscode voor dierenartsen in Duitsland, heeft het EHRM geoordeeld dat artikel 10 EVRM geschonden was omdat zo'n verbod het risico in zich bergt dat vrijberoepsbeoefenaren worden ontmoedigd deel te nemen aan de openbare discussie, zodra er maar de geringste kans bestaat dat geoordeeld wordt dat hun uitingen een zeker reclame-effect meebrengen. Het verbod was niet evenredig aan het ermee nagestreefde doel en daarom was niet voldaan aan het vereiste van noodzakelijkheid in een democratische samenleving.²

CHILLING EFFECT OP BEROEPSUITOEFENING

Een vergelijkbaar *chilling effect* kan voor advocaten uitgaan van tuchtrechtelijke normen over de manier waarop zij zich mogen uiten. De raden en het Hof van Discipline zullen zich elke keer dat zij overwegen om een klacht over een uiting – in of buiten rechte – van een advocaat gegrond te oordelen, de vraag moeten stellen of dat oordeel noodzakelijk is in een democratische samenleving.

In de zaak tegen mr. Steur was dat misgegaan. De Nederlandse tuchtrechter had in beide instanties een klacht gegrond bevonden, die een sociaal-rechercheur tegen mr. Steur had ingediend omdat die, ter verdediging van zijn van steunfraude verdachte cliënt, in rechte had gesteld dat zijn cliënt door de rechercheur op ongeoorloofde

manier onder druk was gezet. Mr. Steur had op het moment dat hij dit uitte geen bewijs voor de beschuldiging en had daarom volgens de tuchtrechter verwijtbaar gehandeld (vergelijk Gedragsregel 30).

Op de klacht van mr. Steur oordeelde het EHRM dat de gegrondverklaring van de klacht een beperking opleverde van artikel 10 EVRM. Daarbij maakte het niet uit dat was afgezien van het opleggen van een maatregel: 'It is true that no sanction was imposed on the applicant but, even so, the threat of an ex post facto review of his criticism with respect to the manner in which evidence was taken from his client is difficult to reconcile with his duty as an advocate to defend the interests of his clients and could have a "chilling effect" on the exercise of his professional duties'.³

De tuchtrechter had dus moeten nagaan of zijn oordeel over het optreden van mr. Steur noodzakelijk was in een democratische samenleving, en had, volgens het EHRM, moeten concluderen dat dat niet zo was: een 'pressing social need' voor gegrondverklaring van de klacht tegen mr. Steur ontbrak.

NOODZAAK VOOR VEROORDELING

De rechtspraak van het EHRM zou er in mijn ogen toe moeten leiden dat de Nederlandse tuchtrechter terughoudender wordt in het klachtwaardig oordelen van uitingen van advocaten. De advocaat, bijvoorbeeld, die in het *Advocatenblad* over de wederpartij van zijn cliënte liet optekenen: 'Hoe is het moge-

De tuchtrechter moet zich niet afvragen of er een noodzaak was voor de uiting, maar voor het tuchtrechtelijk veroordelen ervan

GEDRAGSREGELS VOOR UITINGEN VAN ADVOCATEN

- geheimhoudingsverplichting van regel 6;
- regel 10, waarvan lid 1 bepaalt dat de advocaat bij het verstrekken van informatie aan derden over een zaak die bij hem in behandeling is of is geweest, de belangen van de cliënt en gerechtvaardigde andere belangen in acht moet nemen, en geen informatie mag verstrekken zonder toestemming van de cliënt, en lid 2 dat de advocaat in strafzaken, onafhankelijk van wat de cliënt ervan vindt, geen afschriften van processtukken aan de media mag verstrekken, en terughoudend moet zijn met het verlenen van inzage daarin;
- regel 30, die bepaalt dat de advocaat geen feitelijke gegevens mag verstrekken waarvan hij weet dat ze onjuist zijn;
- regel 31, die bepaalt dat de advocaat zich niet onnodig grievend mag uitlaten.

lijk dat je zo lang over onbenullige vrijwel kansloze vorderingen kunt procederen', zou naar mijn mening niet tuchtrechtelijk tot de orde geroepen hebben mogen worden. Het lijkt mij dat het Hof van Discipline met zijn oordeel dat de klacht van de wederpartij gegrond was omdat 'een functionele noodzaak' voor de publicatie ontbrak, het verkeerde criterium heeft aangelegd. Het is aan de advocaat, als deelnemer aan het publieke debat, zélf om te beoordelen wat hij wel en niet nuttig vindt om te vertellen. De tuchtrechter had zich niet moeten afvragen of er een noodzaak was voor de uiting, maar of er een (dringende) noodzaak was voor het tuchtrechtelijk veroordelen ervan.⁴

LEVEN MET AFKEUREND OORDEEL

Ik vraag me trouwens af of we zo gelukkig moeten zijn met het oordeel van het EHRM dat er sprake kan zijn van schending van artikel 10 EVRM, zelfs als een klacht slechts gegrond wordt verklaard maar er geen maatregel wordt opgelegd. Het lijkt mij in het belang van een goede, fatsoenlijke, advocatuur, dat er aan advocaten bijzondere eisen

Foto: Marco Okhuizen /Hollandse Hoogte

Marten Fortuyn en zijn advocaat Theo Hiddema gaan de Amsterdamse bunker binnen waar het strafproces tegen Volkert van der G. begon; maart 2003

van zorgvuldigheid worden gesteld, óók ten aanzien van de manier waarop zij zich in en buiten rechte uiten. Het lijkt me ook goed dat advocaten in dit opzicht (mede) beoordeeld worden door leden van de eigen beroepsgroep. De spanning met het recht op vrije meningsuiting ontstaat in mijn ogen pas echt op het moment dat een oordeel over wat een zorgvuldige wijze van uiten is, mede een oordeel wordt over hoe de advocaat zich mág uiten, in de zin dat als hij de norm overtreedt er sancties opgelegd kunnen worden.

Vanuit het perspectief van de uitingsvrijheid zou het denk ik het beste zijn als de tuchtrechter zich over ‘uitingsdelicten’

wél, in het belang van de beroepsgroep, een oordeel vormt, maar hier geen sanctie aan kan verbinden. Voor wat uitingen van

Advocaten hebben als iedereen vrije meningsuiting maar kennen ook beroepsnormen voor wat een zorgvuldige manier van uiten is

advocaten betreft zou de tuchtrechter dan vergelijkbaar worden met de Raad voor de Journalistiek voor journalisten: leden van de eigen beroepsgroep (aangevuld met andere deskundigen) geven desgevraagd een oordeel over de vraag of een bepaalde uiting getuigt van zorgvuldige journalistiek respectievelijk advocatuur. Het staat de betrokkene vrij om het anders te doen, maar dan moet hij bereid zijn te leven met het afkeurende oordeel van zijn beroepsgenoten. Als *daar* een louterend effect van uitgaat, lijkt mij dat eerder te stróken met de gedachte van een vrije *marketplace of ideas*, dan dat het ermee in strijd is. ●

- 2 EHRM 25 maart 1985, NJ 1987, 900 (Barthold).
- 3 EHRM 28 oktober 2003, *Mediaforum* 2004-1, nr. 1.
- 4 Hof van Discipline 20 januari 2003, *Advocatenblad* 2004-9, p. 469-471. Gelukkiger vind ik de uitspraak van het Hof van Discipline van 12 maart 2004, over een advocaat die zich laatdunkend had uitgelaten over het optreden van een collega

(‘vreselijk gênant’). Het hof oordeelt dat zijn uitlatingen weliswaar geen noodzakelijk doel dienden en dat zijn commentaar onnodig en ongelukkig was, doch dat hij de vrijheid had om zijn mening (op deze manier) te uiten (Hof van Discipline 12 maart 2004, *Advocatenblad* 2005-3, p. 148/149.) Lezenswaardig is ook, in ditzelfde *Advocatenblad*

(p. 138-144), Hof van Discipline 6 februari 2004, mijns inziens terecht bekritiseerd door annotator Kemper voor wat de toepassing door het hof van artikel 10 EVRM betreft.

Tips voor afspraken met journalisten

H.J.M. Boukema
advocaat te Den Haag

Doel en motieven van de interviewer kunnen dezelfde zijn als die van de geïnterviewde, maar doorgaans zijn ze niet gelijk. Sommige interviewers willen alleen maar gericht bepaalde informatie ontlokken, andere zoeken naar nieuwswaardige uitspraken; weer andere beogen een sfeertekening. Ook de geïnterviewde kan uiteenlopende oogmerken hebben, bijvoorbeeld om de publiciteit in een bepaalde richting te sturen.

Het kan nuttig zijn om informatie over de interviewer in te winnen, het voorgestelde medium te bekijken, en eventueel andere geïnterviewden te vragen naar inlichtingen over de interviewer. Bij de voorbereiding op het interview hoort ook om te bedenken welke informatie kan worden verstrekt en welke niet. Het op voorhand formuleren van uitspraken over delicate onderwerpen kan van pas komen.

Afspraken met de interviewer over de voorwaarden waaronder het interview wordt gegeven en de wijze en de datum waarop het wordt gepubliceerd, kan misverstanden en problemen voorkomen. Als de journalist afspraken vooraf weigert, moet de geïnterviewde zich afvragen hoe graag hij of zij het interview wil geven.

INZAGE

Journalisten willen doorgaans een zo groot mogelijke vrijheid om interview en publicatie in te richten naar eigen inzicht. Maar meestal bestaat er geen bezwaar tegen inzage in de tekst of de geluids- en beeldopnamen voorafgaande aan openbaarmaking. Die inzage wordt echter doorgaans gegeven om feitelijke onjuistheden te corrigeren. Journalisten aanvaarden niet graag wijzigingen in de formulering, of veranderingen in stijl.

Uitspraken in de media moeten in goede banen worden geleid, want uitglifiers kunnen iemand blijven achtervolgen. Daarom hier enkele tips voor afspraken die juridische en publicitaire problemen kunnen beperken.

CORRECTIES

Een geïnterviewde kan schrikken als hij zwart op wit leest, of op band ziet en hoort, wat hij heeft gezegd. 'Zo heb ik het wel gezegd, maar ik heb dit liever niet in de openbaarheid.' Voor zulke gevallen kan het nuttig zijn het recht te bedingen bepaalde passages van het interview te mogen wijzigen of schrappen. Zo'n beding kan ook overwogen worden voor commentaar of beschrijvingen van de interviewer, of voor beelden en geluiden die zijn opgenomen in, of toegevoegd aan de beoogde uitzending.

Hetzelfde geldt voor de context van het interview: wie geven er commentaar op de gedane uitspraken? Welke andere publicaties of uitzending heeft het medium gelijktijdig op het oog? Kortom: in welke context wordt het interview geplaatst?

VETO

De schrijvende pers in Nederland heeft de gewoonte om de kern van uitspraken te formuleren, maar die tussen aanhalingstekens te plaatsen. De lezer kan daardoor de indruk krijgen dat het een letterlijk citaat betreft, terwijl dat niet altijd het geval is. De journalist kan een uitspraak verkeerd hebben begrepen of, erger nog, er opzettelijk een andere betekenis aan hebben gegeven.

Soms kan de geïnterviewde een vetorecht bedingen. Maar de interviewer heeft tijd en kosten geïnvesteerd in het interview en de geplande openbaarmaking ervan. Hij zal niet graag akkoord gaan met de gelegenheid om deze investering te vernietigen. Niettemin pleit voor de redelijkheid van een veto-recht dat de geïnterviewde doorgaans een leek is en de interviewer een vakman. Indien de geïnterviewde wordt bijgestaan door een voorlichter, is het verschil in vakkennis gereduceerd.

MEDIUM EN TIJDSTIP

Een interview kan uitgebreid zijn, of kort, zoals een telefonisch gestelde vraag. Het interview verschijnt soms (mede) in een ander medium dan in het vooruitzicht was gesteld. Freelancejournalisten kunnen interviews afnemen en naderhand besluiten tot een andere wijze van publicatie, of een ander medium. Ook doet zich de mogelijkheid voor dat andere media dan het oorspronkelijke medium het interview willen opnemen en het interview door de interviewer wordt verkocht.

Zo kan de geïnterviewde ongelukkig worden met publicaties die niet waren beoogd. Ook een herhaling van publicatie van een interview op een later gelegen datum kan onder omstandigheden ongewenst zijn. De geïnterviewde kan bedingen in welk medium het interview mag verschijnen en in welke periode.

OFF THE RECORD

Een geïnterviewde kan er de voorkeur aan geven informatie te verstrekken die niet voor publicatie is bestemd, maar die de interviewer in staat stelt bepaalde vragen te formuleren, of zelf op onderzoek uit te gaan, of de context van een bepaald onderwerp te begrijpen. In zulke gevallen kan de geïnterviewde bedingen dat hij *off the record* één en ander zegt dat niet mag worden gepubliceerd. Eventueel kan de geïnterviewde voorstellen om eerst *off the record* te spreken, om vervolgens met de interviewer af te spreken wat uit dit gesprek kan worden gepubliceerd en in welke vorm.

Een variant is dat iemand bereid is *off the record* te spreken en zelfs niet wenst dat zijn naam in een publicatie wordt genoemd, of naar hem of haar wordt verwezen.

Journalisten kunnen zich volgens de rechtspraak op bronbescherming beroepen.

Foto: Marie Cecile Thijs /Hollandse Hoogte

Radioverslaggeefster interviewt advocaat in toga in de rechtbank Amsterdam

Behoorlijke journalisten beschouwen deze mogelijkheid als een belangrijk voorrecht en beschermen hun bronnen.

VOOR DE RECHTER

De geïnterviewde die bezwaar heeft tegen een bepaalde publicatie waarin hij is opgevoerd, kan de rechter benaderen. Is de onwettige publicatie eenmaal openbaar gemaakt, dan rest nog *damage control*, al dan niet via de rechter.

De rechtspraak heeft regels ontwikkeld voor de beoordeling van de onrechtmatigheid van media-uitingen, zoals interviews. Er is geen hiërarchie van grondrechten. Consequentie daarvan is dat de uitoefening van het grondrecht op vrije meningsuiting door een journalist op zichzelf géén rechtvaardiging is voor de inbreuk op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de geïnterviewde, van welk recht het recht op bescherming van eer en goede naam onderdeel uitmaakt.

De geïnterviewde kan zich beroepen op het stelsel van stelplicht en bewijslastverdeling dat uit de rechtspraak voortvloeit en het bewijs van de juistheid van de ontkende uitspraken bij de journalist leggen.¹

Indien de journalist kan bewijzen dat de publicatie feitelijk juist is, omdat de geïnterviewde de bestreden uitspraken inderdaad heeft gedaan, dan rust op de geïnterviewde de bewijslast dat er afspraken waren gemaakt die niettemin aan de publicatie in de weg stonden.

Eventueel zouden geïnterviewde en interviewer kunnen afspreken dat onverhoopte conflicten voorafgaande aan een publicatie aan de kortgedingrechter kunnen worden voorgelegd, waarbij beide partijen de rechter zullen verzoeken de zaak achter gesloten deuren te behandelen. De artikelen 27 en 29 Rv bieden de mogelijkheid daartoe, indien 'de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer' dit eist.²

WEGLOPEN

Als tijdens een directe uitzending (vermeende) afspraken niet worden nagekomen, leidt dat tot een voldongen feit. Journalist Willem Oltmans loste dit kordaat op door eenvoudigweg te lopen uit een directe uitzending met Adriaan van Dis. Buiten beeld, maar binnen gehoorafstand ging Oltmans op de piano spelen. De interviewer bleef verbluft achter. Oltmans kon gebruikmaken van de ophef in de media om zijn standpunt naar voren te brengen. Maar niet iedereen beschikt over een dergelijk improvisatievermogen.

OVERVAL

Sommige journalisten proberen zonder afspraak of aankondiging een interview af te nemen. Van politici en andere publieke personen mag worden verwacht dat zij dan hun houding kunnen bepalen. Privépersonen kunnen zich overvallen voelen en achteraf spijt krijgen van hun uitspraken of reacties. De rechtspraak reageert wisselend op derge-

1 Zie bijvoorbeeld Rechtbank Amsterdam, 28 oktober 1998, NJ 1999, 440; *Huijbregtsen/De Volkskrant*.
2 H.J.M. Boukema, H.C. Grootveld, 'Gesloten deuren voor onrechtmatige perspublicaties', NJB 26 april 2002, p. 850-852.
3 HR 30 september 2003, NJ 2004, 189, m.n. P.

Mevis. Het arrest is besproken door Gerard Schuijt, 'Interviewer en geïnterviewde', in *Mediaforum* 2005-5. Cruciaal achtte de Hoge Raad dat de opzet van het doen van beledigende uitingen als bedoeld in artikel 137c-137d Sr niet erop was gericht die in het openbaar te doen.

4 Zie hierover ook het artikel van Gerard Schuijt, elders in dit *Advocatenblad*; zie ook E.J. Dommering onder HR 2 mei 2003, NJ 2004, 80; *Breekijzer*.
5 J.H. Spoor, D.F.W. Verkade, D.J.G. Visser, *Auteursrecht*, derde druk, Deventer 2005, pp. 99-100.

lijke situaties. De Hoge Raad sauveerde een vrouw die prompt na haar uitspraak tegen de journalist zei die niet zo te hebben bedoeld en verzocht haar woorden niet uit te zenden³, in tegenstelling tot de feitenrechter.

Is de methode-*Breekijzer* gevolgd, te weten 'zonder toestemming van het object van nieuwsgierigheid of onderzoek, soms met geweld, zich de toegang verschaffen tot de kantoren van betrokkenen om deze of een onwillige woordvoerder onder een lopende camera vragen te stellen, waarom deze nog altijd niets heeft gedaan aan' et cetera, dan breekt de Hoge Raad hierover de staf. ⁴

AUTEURSRECHT

Op basis van het auteursrecht kan de geïnterviewde een publicatie voorkomen, beperken of een herhaling ervan voorkomen; er

bestaat namelijk in beginsel auteursrecht op een interview.⁵ In beginsel komt dat toe aan interviewer en geïnterviewde gezamenlijk; het *kán* echter aan de een of de ander toekomen, afhankelijk van de wijze van totstandkoming, de inkleding van de tekst of het programma et cetera. Aan de ene zijde staat de goed voorbereide, dirigistische interviewer die de regie strak houdt en eigen commentaar en achtergrondinformatie toevoegt; aan de andere zijde de serviele verslaggever die een dictaat van een geïnterviewde opneemt.

De uitoefening van een gezamenlijk auteursrecht dient in gezamenlijk overleg te geschieden. Dit is vooral van belang bij herpublicatie, maar ook bij het vragen van een preventief verbod kan een beroep op het mede-auteursrecht effectief zijn. De interviewer zal zich beroepen op zijn vrijheid van

meningsuiting en de geïnterviewde op zijn recht op bescherming van eer en goede naam. Beiden kunnen zich beroepen op mede-auteursrecht dat niet eenzijdig mag worden uitgeoefend.

OVEREENKOMST

Ten slotte spelen een rol de eventueel gemaakte afspraken, gewekte verwachtingen en zorgvuldigheidsnormen. De afspraak tot het houden van een interview is te kwalificeren als een overeenkomst. Het gaat over wat partijen precies hebben afgesproken. Het kan nuttig zijn de gemaakte afspraken voorafgaande van het . ●

Concrete publicatieverboden niet uitgesloten

Gerard Schuijt

emeritus hoogleraar mediarecht

Aan de rechter vragen om een publicatie te verbieden nog voordat zij is verschenen – het komt nogal eens voor maar is dat niet vragen om censuur? Gerard Schuijt laat aan de hand van actuele rechtspraak zien dat de rechter hierin genuanceerd optreedt. Maar: 'Een krant die geen verslag mocht publiceren van een openbare rechtszitting – men kan begrijpen dat ik daar mijn twijfels over heb.'

De Voorzieningenrechter in Maastricht verbood in april van dit jaar het dagblad *De Limburger* drie artikelen te publiceren over mogelijk illegale handel en wandel van het failliete vleesverwerkende bedrijf Benedik in Landgraaf. In Amsterdam verbood de rechtbank het roddelblad *Privé* in maart voor een periode van twee jaar zonder hun toestemming portretten te publiceren van het kroonprinselijk paar en hun kinderen 'indien en voor zover die publicatie niet voortspuit uit het publieke functioneren van eisers'. Eind vorig jaar verbood de Amsterdamse Voorzieningenrechter de VARA beeld- en geluidsopnamen uit te zenden die waren gemaakt van een gesprek tussen een advocaat en een nepcliënt die dat gesprek met een verborgen

camera had opgenomen. Verdragen deze en andere publicatieverboden zich wel met de vrijheid van meningsuiting, in het bijzonder met het censuurverbod?

In de hier genoemde zaken is hoger beroep ingesteld, dus we moeten afwachten of de verboden door de onderscheiden hoven in stand worden gelaten.¹ Zonder deze hoven echter voor de voeten te willen lopen valt er over de vraag of een publicatieverbod mogelijk is in het licht van de vrijheid van meningsuiting wel iets te zeggen.

GRONDWET EN VERDRAG

Vooropgesteld zij dat artikel 10 EVRM, anders dan de Nederlandse Grondwet, censuur niet uitdrukkelijk verbiedt. Niettemin

is een publicatieverbod evident een inmenging in de vrijheid van meningsuiting, die moet worden getoetst aan de beperkingsclausules van het tweede lid van het verdragsartikel. Dat werd duidelijk in een van de eerste arresten van het EHRM over artikel 10, de Sunday Times-zaak, dat ging over een verbod opgelegd aan de vermaarde Britse krant om nog langer over de zogenaamde Softenon-affaire te publiceren.² Een dergelijke beperking moet voorzien zijn bij wet en noodzakelijk zijn in een democratische samenleving ter bescherming van een der in artikel 10 lid 2 genoemde belangen. De mogelijkheid van een publicatieverbod als zodanig stond niet ter discussie, wel oordeelde het hof dat het verbod in kwestie niet

Foto: Luuk van der Lee/Hollandse Hoogte

In de moordzaak Maja Bradaric staat advocaat Maurice Stassen de pers te woord

dringend noodzakelijk was in een democratische samenleving. Het was daarom in strijd met artikel 10 EVRM.

De Grondwet verbiedt een 'voorafgaand verlot', maar dat wil naar heersende rechtspraak niet zeggen dat een publicatieverbod nooit zou zijn toegestaan. De hoofdlijn is dat naar aanleiding van een geconstateerde onrechtmatige publicatie een verbod tot herhaling van de gewraakte uitlatingen kan worden opgelegd, mits het verbod beperkt blijft tot die herhaling. Zelfs bij een dreigende onrechtmatige publicatie is het opleggen van een verbod mogelijk, mits de rechter in staat is te beoordelen of en, zo ja, welke

onrechtmatigheid dreigt te geschieden. De keerzijde hiervan is dat te ruim gestelde verboden zowel de toets aan artikel 7 Grondwet als die aan artikel 10 EVRM niet kunnen doorstaan. Aan de hand van een aantal voorbeelden zal ik dit illustreren.

KLOKKENSPELVERENIGING VAN ROMKE DE WAARD

Het klassieke arrest van de Hoge Raad inzake een publicatieverbod (1966) betrof een ruzie in de Nederlandse Klokkenspel-Vereniging, die toen onder voorzitterschap stond van de bekende rechter mr. Romke de Waard. Een lid van die vereniging had onder meer

tegenover een journalist van het toenmalige *Algemeen Handelsblad* felle kritiek geuit op het bestuur. Dit zou in zijn advies een ongerechtvaardigde voorkeur aan den dag leggen voor de klokkengieterij Eysbouts, als het erom ging bij wie men het best terecht kon voor restauratie van oude klokken. Zo was dat ook gegaan bij de restauratie van de klokken van het paleis op de Dam in Amsterdam. 'Insinuaties' en betichting van 'vriendjespolitiek', noemde A-G Minkenhof het. De kritiek kwam uiteraard van een andere klokkengieter.

Het hof vond de uitlating onrechtmatig en verbood gedaagden zich 'anders dan in verenigingsverband' zodanig over de Nederlandse Klokkenspel-Vereniging of haar bestuursleden uit te laten, dat bij derden twijfel kan worden gewekt aan hun integriteit en objectiviteit. De toevoeging 'anders dan in verenigingsverband' was nodig omdat in eerste instantie een verbod zonder die

1 Tussen het schrijven van dit stuk en het corrigeren van de proeven ervan besloot Privé van hoger beroep af te zien.
2 EHRM 26 april 1979, NJ 1980, 146; zie ook nog o.a. EHRM 10 januari 2006 (verspreidingsverbod voor een krant); EHRM 25 januari 2005,

nr. 37096/97 en 37101/97 (verklaring aan de pers niet eerst voorgelegd aan het OM); EHRM 11 april 2006, nr. 60608/00 (Yildiz vs. Turkije), EHRM 18 mei 2004, NJ 2005, 401 (Boek lijfarts Mitterrand).

bepanking was afgewezen. Het verbod zou dan zelfs kritiek binnen de vereniging op het beleid van het bestuur onmogelijk maken.

In cassatie werd geklaagd dat het verbod te ruim en te vaag was en een onaanvaardbare inbreuk op de vrijheid van meningsuiting betekende. De Hoge Raad gaat er enerzijds van uit dat een verbod als dit moet voldoen aan de eis 'dat in de omschrijving ervan een voldoende afbakening wordt gevonden ter vaststelling van hetgeen al dan niet onder het verbod begrepen is'. Anderzijds accepteert de Hoge Raad een soepele en redelijke toepassing ervan. Het door een verbod te beschermen belang brengt mee dat de omschrijving van wat wordt verboden, teneinde dit effectief te doen zijn, slechts in meer algemene termen kan geschieden. Daar tegenover stelt de Hoge Raad dan weer dat een verbod redelijk moet worden uitgelegd en de draagwijdte van het verbod beperkt moet worden geacht tot handelingen waarvan in ernst niet kan worden betwijfeld dat zij inbreuk maken op dat verbod, mede gelet op het belang ter bescherming waarvan het verbod is gegeven. Het door het hof opgelegde verbod voldeed aan deze eis.³

TE VAAG

Drion had kritiek op dit arrest. In zijn beroemde bijdrage in de Beekhuisbundel *Het rechterlijk verbod en de vrijheid van meningsuiting* vroeg hij zich af hoe het zou zijn als gedaagde de integriteit en objectiviteit van de bestuursleden opnieuw in twijfel wilde trekken onder aanvoering van nieuwe feiten en omstandigheden. Ook wees Drion op de remmende werking van de dwangsom op de vrijheid van meningsuiting. Die dwangsom hangt als een zwaard van Damocles boven de veroordeelde en plaatst hem bovendien in een ongunstige bewijsspositie. Tegenwoordig zouden wij dat – in navolging van het EHRM – een *chilling effect* op de vrijheid van meningsuiting noemen.

Mijn kritiek op het arrest ligt in de lijn van Drion: het is te vaag. Ook al zegt de Hoge Raad dat het verbod redelijk moet worden uitgelegd en in het licht van het geding dat er aanleiding toe was, in wezen zegt het verbod niet meer dan: 'U weet toch

Bij een dreigende onrechtmatige publicatie is een verbod mogelijk mits de inhoud voldoende bekend is om de onrechtmatigheid te kunnen beoordelen

wat u niet mocht en dus nu ook niet mag'. Eigenlijk komt het er op neer dat men niet onrechtmatig mag handelen. Dat is nu juist het probleem als het om uitlatingen gaat: men kan niet altijd goed inschatten wat de rechter onzorgvuldig zal vinden.

Daar komt bij dat de formulering van het aan de orde zijnde verbod, in het licht van latere arresten van de Hoge Raad zeker niet meer door de beugel kan. Het verbod betrof immers een verbod van uitlatingen die bij derden twijfel konden wekken aan de integriteit en objectiviteit van de bestuursleden van de vereniging. In de zaak van het Gemeenteraadslid-arrest had het hof geoordeeld dat het verdacht maken van iemands financiële integriteit op zichzelf reeds onzorgvuldig was, ongeacht of de verdenking steun vond in de feiten. Dat nu was, volgens de Hoge Raad in 1983, een te strak onrechtmatigheidscriterium. De eventuele onrechtmatigheid hangt namelijk af van een aantal omstandigheden, waaronder de ernst van de beschuldiging, de ernst van de misstand die aan de kaak wordt gesteld én de vraag of de beschuldiging steun vindt in de feiten.⁴ Voorts speelt tegenwoordig ook artikel 10 EVRM de rol die het in 1966 (en in 1983) eigenlijk ook al had moeten spelen, maar nog niet deed: een expliciete toets aan het noodzakelijkheids criterium van artikel 10 lid 2 EVRM had nog geen ingang gevonden.⁵

In 1990 liet de Hoge Raad een kans voorbij gaan om een rechterlijk verbod aan strengere voorwaarden te binden dan in 1966. Het evangeliepredikersechtpaar Goeree klaagde

over een verbod om zich in de toekomst zowel mondeling als schriftelijk onjuist en/of beledigend en/of grievend uit te laten over en jegens een homoseksuele aidslijder. In publicaties had het echtpaar hem onder andere met naam en toenaam genoemd als voorbeeld van 'Sodom in Nederland', en als iemand die als een moordenaar bloedschuld op zich laadt. 'Dat staat in de bijbel'. De Hoge Raad vond het verbod gerechtvaardigd omdat reeds in twee procedures uitlatingen van gedaagden over X onrechtmatig waren geoordeeld en omdat 'uit de aard der zaak de mogelijke toekomstige uitlatingen niet verder concreet kunnen worden aangeduid'.⁶ Het gebrek aan concreetheid wordt gecompenseerd door de verwijzing naar de concrete uitlatingen, waarvoor gedaagden veroordeeld waren.

PIETER STORMS EN BREEKIJZER

Pas in 2003 schiep de Hoge Raad meer duidelijkheid in het Breekijzer-arrest. Daarin ging het om een uitzendverbod voor Pieter Storms, die weer eens ten behoeve van zijn televisieprogramma *Breekijzer* met draaiende camera een verzekeringsbedrijf had overvallen. Met zijn overval en prangende vragen had hij tumult veroorzaakt en beschuldigingen geuit die hij niet hard kon maken, zonder de aangevallen persoon in de gelegenheid te stellen te reageren. Dat de voorgenomen uitzending onrechtmatig zou zijn, daarover waren partijen het eens. Het ging in cassatie onder meer om de vraag of de rechter wel in staat was de dringende noodzaak van een uitzendverbod conform artikel 10 lid 2 EVRM te beoordelen. Daarvoor was immers nodig dat de inhoud van de voorgenomen uitzending met een voldoende mate van nauwkeurigheid vaststaat. Dat had het hof volgens de Hoge Raad aan de hand van de getoonde beelden kunnen vaststellen. En wat betreft de niet-getoonde beelden vond de Hoge Raad dat het cassatiemiddel miskende dat ook op andere wijze voldoende duidelijk kon zijn wat de voorgenomen uitzending zou inhouden. Daar waren eisers zelf bij geweest! Daarover hadden zij ter zitting mededelingen gedaan en die waren door Storms niet bestreden.⁷

Het belang van dit arrest is gelegen enerzijds in de erkenning dat een publicatieverbod zich kan verdragen met de Grondwet en het verdrag 'met het oog op een effectieve rechtsbescherming', anderzijds in het uitgangspunt dat ook de Hoge Raad ervan uitgaat dat een verbod alleen betrekking kan hebben op een uitzending of publicatie waarvan de inhoud met voldoende mate van nauwkeurigheid bekend is om te kunnen beoordelen of het onrechtmatig is en óf een verbod noodzakelijk is in een democratische samenleving. De rechter hoeft de voorgenomen uitzending evenwel niet te hebben gezien indien uit andere informatie maar duidelijk is wat zij gaat inhouden.

STRENGER BEOORDEELD

In lagere rechtspraak, ook van vóór het Breekijzer-arrest, treft men uitspraken aan die strenger dan de Hoge Raad als uitgangspunt hanteren dat een verbod niet ruim geformuleerd mag zijn. Een verbod zich 'op soortgelijke wijze uit te laten' werd te ruim bevonden door Hof Amsterdam, omdat daardoor onzekerheid kon ontstaan over de draagwijdte van het verbod.⁸ Een verbod een bepaalde beschuldiging te herhalen werd beperkt tot 'zonder daartoe nieuwe en deugdelijke, met bewijsstukken gestaafde, feiten aan te voeren'.⁹ De president van de Rechtbank Rotterdam overwoog in 1997: 'Het gevorderde verbod om zich onjuist, door onvolledigheid misleidend en/of onnodig grievend over eiseressen uit te laten is niet toewijsbaar. Het fundamentele belang van de persvrijheid gebiedt dat elke nieuwe publicatie op haar eigen merites moet worden beoordeeld. Het behoeft daarbij geen betoog dat een krant zich uiteraard niet op dergelijke wijze over een bedrijf mag uitlaten'.¹⁰ Een verbod om eisers op suggestieve, insinueren-

Het aan Privé opgelegde verbod komt neer op een niet nader gepreciseerd verbod om onrechtmatig te handelen

de en/of feitelijk onjuiste wijze in het nieuws te brengen of daaraan medewerking te verlenen werd volgens het Hof Amsterdam ten onrechte opgelegd. Zo'n verbod moest als te vérstrekkend worden afgewezen.¹¹

CENSUUR?

Deze voorbeelden uit lagere rechtspraak betroffen een verbod van herhaling van reeds gepubliceerde uitlatingen. Dichter bij 'censuur' komt men, als de rechter gevraagd wordt een publicatie te verbieden nog voordat een openbaarmaking heeft plaatsgehad. Ook dat is mogelijk, zie het Breekijzer-arrest van 2003. Het Hof Amsterdam overwoog reeds in 1984: 'Het grondwettelijk recht van vrijheid van meningsuiting sluit preventief optreden tegen een nog te verwachten publicatie van een wat de inhoud betreft met de wet strijdig geschrift door middel van een in kort geding te treffen voorlopige voorziening niet uit'.¹² Die 'strijdigheid met de wet' moet dan wel vaststaan, men moet weten wat gedaagde van plan is openbaar te gaan maken en dus ook wát men verbiedt.

Het meest duidelijk daarin was de president van de Rechtbank Den Haag in 1993. Twee agenten van politie vroegen inzage in het manuscript van een boek dat een der slachtoffers van de zogenaamde Eper

incestaffaire voornemens was te publiceren. Het boek zou wellicht ook onrechtmatige mededelingen over de agenten bevatten. De president overwoog: 'De strekking van de vordering is geen andere dan om gedaagden in de situatie te brengen dat zij voorafgaand verlot nodig hebben en is daarmee in strijd met het uitgangspunt van de grondwetgever'.¹³

Het Hof Den Bosch vernietigde het vonnis van de president van de Rechtbank Maas-tricht, waarin deze het dagblad *De Limburger* verbood een artikel over de burgemeester van Beek te publiceren, indien de burgemeester vooraf geen inzage werd gegeven en hij niet vierentwintig uur de gelegenheid had gekregen om daarop commentaar te geven. Over de al dan niet onrechtmatigheid van het nog te publiceren artikel kon de rechter immers niet oordelen.¹⁴ Op dezelfde lijn zat de president van de Rechtbank Amsterdam die de eis afwees dat het dagblad *De Gooi- en Eemlander* verplicht zou worden publicaties over eisers vooraf ter goedkeuring aan hen of aan de rechter aan te bieden.¹⁵

Zo kreeg ook een van de exen van André Hazes nul op het rekest. Zij had op de radio gehoord dat de weduwe van de in 2004 overleden volkszanger voornemens was een biografie over Hazes te schrijven. Daarin zou zij, Annie Dijkstra, met de grond gelijk worden gemaakt. Zij eiste in kort geding een verbod die biografie te publiceren dan wel dat publicatie niet eerder plaatsvond dan nadat elke tekst of foto die op haar betrekking had zou worden weggelaten. De Voorzieningenrechter wees deze eis af: 'Alleen indien het reeds bij voorbaat zeker is dat de voorgenomen publicatie een onrechtmatige daad jegens betrokkene zal opleveren, kan een dergelijke vordering slagen. Nu de inhoud van het boek

3 HR 18 februari 1966, NJ 1966, 208 m.nt. G.J. Scholten.

4 HR 24 juni 1983, NJ 1984, 80.

5 Hierover G.A.I. Schuijt, 'Is de Hoge Raad bang voor de uitingsvrijheid', *AMI* 1990-5, p. 83-88 en 'Hoge Raad niet meer bang voor de uitingsvrijheid', *AMI* 1996-2, p. 223-30.

6 HR 2 februari 1990, NJ 1991, 291.

7 HR 2 mei 2003, *Mediaforum* 2003-6, nr. 30 (m.nt. G.A.I. Schuijt); ook NJ 2004, 80 m.nt. E.J. Dommering.

8 Hof Amsterdam 16 december 1976, NJ 1977, 86.

9 Hof Amsterdam 4 december 1997, *Mediaforum* 1998-3, nr. 11.

10 Pres. Rb. Rotterdam 17 januari 1997, *KG* 1997, 124.

11 Hof Amsterdam 16 oktober 1997, *Mediaforum* 1998-1, nr. 2.

12 Hof Amsterdam 13 september 1984, NJ 1985, 409.

13 Pres. Rb. Den Haag 17 december 1993, *Mediaforum* 1994-2, p. B23-B24.

14 Hof Den Bosch 18 februari 1999, NJ 2000, 369.

15 Pres. Rb. Amsterdam 1 mei 1997, *Mediaforum* 1997-6, p. B94-B95.

onbekend is, kan de onrechtmatigheid niet worden vastgesteld.¹⁶

CENSUUR GEVRAAGD TEGEN HIRSI ALI

De islamitische eisers die vorig jaar Hirsi Ali de mond wilden snoeren hadden ook weinig succes en dat kon men verwachten als men hun eisen leest met de hiervoor aangehaalde rechtspraak in het achterhoofd – waarbij ik geen aanspraak maak op volledigheid. Geëist werd onder meer een verbod om (in geschrift, film of woord dan wel op enige andere wijze) in het openbaar grievende of beledigende uitlatingen te doen over de islamitische bevolkingsgroep, een verbod om in het openbaar grievende of godslasterlijke uitlatingen te doen over het islamitische geloof en/of de islamitische cultuur en/of de profeet Mohammed, een verbod om de film *Submission II* dan wel een film met een soortgelijke inhoud als *Submission I* uit te brengen, 'althans gedaagden te verbieden de film uit te brengen voordat een door uw rechtbank te benoemden deskundige of groep deskundigen heeft geoordeeld dat de film geen voor moslims godslasterlijke en/of grievende en/of beledigende elementen bevat'. Met dit laatste werd dus ronduit censuur gevraagd, waarbij nog zij aangetekend dat er nog niet eens een script van *Submission II* was.

Alle eisen werden afgewezen, al valt er op de overwegingen daartoe van de Voorzieningenrechter Den Haag wel wat af te dingen. De rechter had al deze eisen immers kunnen afwijzen zonder in te gaan op de vraag of de door eiser gewraakte uitlatingen van Hirsi Ali (in *De Zoontjesfabriek*, *De Maagdenkooi* en in *Submission I*) al dan niet onrechtmatig waren. In plaats daarvan gaat hij uitvoerig in op de onrechtmatigheidsvraag en komt op grond van het negatieve antwoord daarop tot de slotsom dat er voor toewijzing van de eisen 'geen aanleiding' of 'geen plaats' is.

DE CASUS BEOORDEELD

Terug naar de voorbeelden in de aanhef van deze bijdrage. *De Limburger* had de voorgenomen publicaties aan de bestuurders van het inmiddels failliete Benedik toegestuurd. Dus wat er zou worden gepubliceerd was bekend, ook aan de rechter. Men hoeft het met het onrechtmatigheidsoordeel van de rechter niet eens te zijn, maar als die publicaties terecht onrechtmatig zijn bevonden dan is het verbod, ze te publiceren een verbod van een concreet geconstateerde (dreigende) onrechtmatigheid. Dat is anders met het óók uitgesproken verbod om te publiceren over hetgeen in de zitting van de kortgedingrechter ter sprake was gekomen. De krant mocht dus geen verslag publiceren van een openbare rechtszitting.¹⁷ Men kan begrijpen dat ik daar mijn twijfels over heb.

Het aan *Privé* op eis van de kroonprins en zijn gezin opgelegde verbod gedurende twee jaar inbreuken te maken op hun persoonlijke levenssfeer indien de openbaarmaking niet voortspuit uit hun publieke functioneren, komt eigenlijk neer op een niet nader gepreciseerd verbod om onrechtmatig te handelen. Weliswaar bevat het – anders dan eisers wilden – de restrictie dat het verbod niet geldt voor een maatschappelijk relevante privé-aangelegenheid, maar het is in mijn opvatting te vaag en dus niet in overeenstemming met de rechtspraak van de Hoge Raad en van het EHRM. Dat de publicatie die aanleiding tot het verbod was, mijns inziens terecht onrechtmatig werd bevonden, doet daar niet aan af.¹⁸

De advocaat die zichzelf geen deskundige in het faillissementsrecht noemde, maar er wel een artikelje over had geschreven in een 'brancheblad', hoorde van de met verborgen camera door een nepcliënt gemaakte opnamen, toen hij weigerde als deskundige in het programma *Zembla* van de VARA op

te treden. Men kan van mening verschillen over de vraag of de wijze van nieuwsgaren van de VARA door de beugel kon en dus ook over de vraag of (mede vanwege die wijze van nieuwsgaring) ook de uitzending onrechtmatig zou zijn. Maar als de rechter de uitzending van de opnamen terecht onrechtmatig vond, dan was het verbod in lijn met de rechtspraak, omdat bekend was wát er zou worden uitgezonden. De advocaat was er zelf bij geweest. Bovendien zijn ter zitting – onverplicht – beelden vertoond. Overigens vond de rechter dat hij geen verbod kon opleggen om de naam van de advocaat te noemen en melding te maken van zijn artikel over 'Doorstart bij faillissement', dat immers door hem zélf openbaar was gemaakt.¹⁹

Voor al de laatste maakt duidelijk waarom het gaat: een verbod kan betreffen een herhaling van een concreet geconstateerde onrechtmatige publicatie dan wel de openbaarmaking van een voorgenomen publicatie waarvan de inhoud bekend is en de onrechtmatigheid is vastgesteld. Een verbod kan niet in algemene termen verbieden zich over iemand of iets in het openbaar uit te laten. De veroordeelde moet weten waar hij aan toe is. In alle gevallen dient een verbod de toets aan het noodzakelijkheids criterium van art. 10 lid 2 EVRM te kunnen doorstaan. ●

16 V.zr. Rb. Utrecht 15 september 2005, LJN AU2688. Toen het boek verschenen was kreeg Annie Dijkstra opnieuw nul op het rekest. De Voorzieningenrechter oordeelde dat het feit dat de huwelijken van Hazes zijn mislukt nu eenmaal meebrengt dat er niet alleen maar positief over geschreven kan worden. Annie Dijkstra als echtgenote van Hazes moet zich die publiciteit in

zekere mate laten welgevalen. V.zr. Rb. Utrecht 22 september 2005, NJF 2005, 421. Zie ook nog bijvoorbeeld V.zr. Rb. Almelo 4 mei 2005, *Mediaforum* 2005-6, nr. 22 en Rb. Arnhem 16 maart 2005 AT4342.

17 V.zr. Rb. Maastricht 7 april 2006, LJN AW2559.

18 Zie verder mijn annotatie bij Rb. Amsterdam 29 maart 2006, *Mediaforum* 2006-5, nr. 13.

19 V.zr. Rb. Amsterdam 21 november 2005, *Mediaforum* 2006-2, p. 47 (korte samenvatting).

Klaar voor nieuwe cliënten?

Ook uw bedrijf wordt gezocht op: www.ilocal.nl

advocaat Utrecht

zoeken

Wordt ú al slim gevonden?

Lees hoe slimme ondernemers nieuwe klanten werven op www.ilocal.nl/bedrijven
Of bel **0800-222 8 222**

word *slim gevonden*

Richt een proDeofonds op!

Van geldwolf naar poortwachter

Iedereen lijkt vrij makkelijk een advocaat te kunnen vinden, maar wat heeft de rechtzoekende daaraan als hij die advocaat niet kan betalen? De advocatuur is te duur geworden om nog 'poortwachter van de rechtsstaat' te zijn. Roland Mans pleit daarom voor de oprichting van een proDeofonds.

Hij reageert daarbij overigens niet op Coen Drion in het NJB – die ocriep iets te doen aan de dure toegang tot gespecialiseerde advocaten – want hij zegt net iets anders en zijn stuk kwam vóór de oproep van Drion tot stand.

Roland Mans
advocaat te Leiden

Bij de meeste kantoren staat de proDeoadvocatuur in een roestige archiefkast op zolder.¹ Ik stel voor dat we deze vorm van maatschappelijk verantwoord ondernemen weer uit de kast halen, haar afstoffen en een nieuw jasje aantrekken. Het zou de balie als geheel sieren als zij een proDeofonds zou oprichten. Daarmee heroverst de advocatuur haar rol als poortwachter van de rechtsstaat en verbetert zij haar imago dat ze op geld belust is.

DRIE SOORTEN RECHTZOEKENDEN

Particuliere rechtzoekenden zijn grofweg in drie categorieën in te delen:

- personen met een laag inkomen en nauwelijks een eigen vermogen die in aanmerking kunnen komen voor gefinancierde rechtshulp; ongeveer 50% van de rechtzoekenden;
- personen die niet voor een toevoeging in aanmerking komen, omdat hun inkomen of vermogen te hoog is, maar die een advocaat niet of nauwelijks kunnen bekostigen; ongeveer 40% van de rechtzoekenden;
- personen die zich een advocaat kunnen veroorloven; ongeveer 10% van de rechtzoekenden.

De eerste groep vormt de 'klantenkring' van de Raad voor Rechtsbijstand. Iedere advocaat die toevoegingen doet, weet hoe verliesgevend die zijn. Steeds minder advocaten slagen erin het hoofd boven water te houden enkel en alleen door toevoegingen te doen. Sociale advocaten gaan daarom massaal commercieel. Veel commerciële advocaten stoppen met het doen van toevoegingen. Niet alleen levert het, behalve verlies, weinig op, maar de bureaucratie blijft in hun ogen een bron van ergernis. Het gevolg is dat ook voor de mensen uit de eerste

Illustratie: André Klipsen

groep de toegang tot de advocatuur verslechtert.

Het grootste deel van de mensen met een rechtsbijstandverzekering komt uit de tweede groep: potentiële rechtzoekenden die een verzekeringspremie kunnen en willen betalen, maar een advocaat niet. Omdat het hun vaak om het even is welk soort jurist hen helpt en zij zich de tarieven van advocaten niet kunnen veroorloven, worden zij massaal klanten van rechtsbijstandverzekeraars. Die verzekeraars zijn dus geduchte concurrenten van advocaten.

De 'advocatuur als poortwachter van de rechtsstaat' wordt steeds meer een holle frase

Het proDeofonds bekostigt de rechtvaardige zaken van rechtzoekenden die niet tot de groep van rijke particulieren behoren

HOLLE FRASE

Goedkope advocaten bestaan niet of nauwelijks, behalve voor toegevoegde cliënten en klanten van verzekeraars die de rekening van hun advocaat laten betalen. Onze uurtarieven – hoe verdedigbaar ook – zijn hoog tot zeer hoog. Voor de meeste mensen zijn ze niet op te brengen zonder dat het pijn doet. Deze rechtzoekenden worden in de armen van andere rechtshulpverleners gedreven óf zij haken af. Steeds meer advocatenkantoren bedienen daardoor met name de vermogende particulieren, de derde categorie, en bedrijven. Als deze kantoren dan ook nog besluiten geen toevoegingen meer te doen, draagt dat bij aan het negatieve imago dat de advocatuur steeds vaker oproept en dat een echo vormt van het oude vooroordeel dat alle advocaten geldwolven zijn.

En wat erger is: zo verliest de advocaat zijn rol als primaire rechtshulpverlener van iedereen die toegang tot de rechter zoekt, ongeacht zijn inkomen en vermogen. Zo wordt 'de advocatuur als poortwachter van de rechtsstaat' steeds meer een holle frase.

NIEUW FONDS

Een goede tegenmaatregel is de oprichting van het proDeofonds, door de Nederlandse Orde van Advocaten. Elk kantoor doet, naar rato van het aantal advocaten, afdrachten aan dit fonds, bijvoorbeeld € 500 per advocaat per jaar. Met 14.000 advocaten betekent dat een jaarlijks budget van € 7.000.000. Het fonds wordt bemand door enkele bureaujuristen en een directie die uit advocaten bestaat.

Het fonds bekostigt de 'rechtvaardige' zaken van rechtzoekenden die kunnen aantonen niet tot de derde groep van rijke particulieren te behoren. Komen zij uit de eerste groep, dan moeten zij aannemelijk maken dat toegevoegde rechtshulp in hun zaak geen soelaas biedt.² 'Rechtvaardige' zaken zijn zaken die aan een rechter zouden moeten worden voorgelegd, opdat zij geldend recht bevestigen of omdat ze bijdragen aan de rechtsvorming. Het gaat dus om zaken waarbij het de rechtsstaat geen goed zou doen als de rechter er niet naar zou kijken.

Als uit de toelichting van de rechtzoekende blijkt dat hij of zij een pleitbare zaak heeft, en geen querulant is, kan de aanvraag worden gehonoreerd. Jaarlijks worden niet meer aanvragen gehonoreerd dan kan worden bekostigd uit de afdrachten. Het fonds is een private, goedbedoelenstichting, en geen bestuursorgaan. De Awb is niet van toepassing en beslissingen van het fonds zijn niet appellabel. Een rechtzoekende wiens aanvraag wordt afgewezen, omdat de zaak niet aan de criteria voldoet of omdat het budget op is, heeft dus gewoon pech.

Voor alle duidelijkheid: de rechtzoekende betaalt niets voor de behartiging van de zaak, behalve eventuele griffierechten en proceskostenveroordelingen.

PRODEOADVOCATEN

Als een aanvraag wordt toegewezen, schakelt het fonds een advocaat in. In de regel is dat een advocaat-stagiaire, die de zaak moet doen tegen het gemiddelde uurtarief van een derdejaars stagiaire. Waarom advocaat-stagiaires? Om zoveel mogelijk proDeozaken tegen zo laag mogelijke kosten te kunnen doen.³ Alle advocaat-stagiaires – dus ook die van de grote kantoren – zijn verplicht de aan hen toegewezen zaken op zich te nemen en naar behoren te doen. De patroon is daarvoor verantwoordelijk en aansprakelijk. Advocaat-stagiaires die een toegewezen zaak afwijzen, krijgen geen stageverklaring. Om overbelasting met proDeozaken te voorkomen gelden maxima: iedere stagiaire doet in zijn eerste jaar maximaal drie proDeozaken, in zijn tweede jaar twee en in zijn derde jaar één.

ANDERE VOORDELEN

Met het proDeofonds kan de rechtsstatelijke rol van de advocatuur worden hersteld. Maar er kleven ook andere voordelen aan het fonds. Het imago van de geldwolverij kan worden afgeschud, omdat we uitdrukkelijk ons sociale gezicht laten zien. De opleiding van alle advocaten, met name die van de grote kantoren, wordt breder en dus beter. Advocaat-stagiaires en advocaten kunnen tegen een normale vergoeding 'goed werk' verrichten. En de advocatuur wordt weer een reëel alternatief voor de rechtsbijstandverzekeraars.

KORTOM

Richt het proDeofonds voor rechtshulp op. Laat zien dat de advocatuur zichzelf serieus neemt als bewaker van de rechtsstaat. Pas als burgers merken dat we daar werk van maken, kan de kritiek op ons verstommen.

- 1 In zekere zin zijn de pro-bono activiteiten van Angelsaksische kantoren een nieuwe vorm van de vroegere proDeoadvocatuur. En bijvoorbeeld de stichting Wolter Zandberg/Kosteloos Proces van het Advocatencollectief Tilburg – die griffierechten, deurwaarderskosten en procesrisico draagt in arbeids-, huur- en consumentenzaken voor minder draagkrachtigen – is eveneens zo'n proDeo initiatief.
- 2 Bijvoorbeeld bij zodanig specialistische zaken dat daarvoor geen goede advocaat te vinden is die ook toevoegingen doet.
- 3 Ook andere advocaten dan stagiaires kunnen deze zaken doen, maar krijgen nooit meer voor een zaak dan een tevoren afgesproken totaalbedrag.

‘Strafbeschikking’ door Openbaar Ministerie

Buitengerechtelijk strafrecht

A.R. Hartmann

universitair hoofddocent Strafrecht in Rotterdam
rechter-plaatsvervanger in Rotterdam en Den Haag

Vanaf maart 2007 kan het OM met de ‘strafbeschikking’ een buitengerechtelijke sanctie opleggen. Dit beperkt het bestraffingsmonopolie van de strafrechter en de lijdelijke procespositie van de verdachte, want het procesinitiatief komt bij hém te liggen. Voor overheid en verdachte burger heeft dit toch nogal wat praktische voordelen.

In Nederland rukt het straffende bestuur op. Meer en meer wordt er buiten de onafhankelijke rechter om gestraft, in het bijzonder door het opleggen van bestuurlijke boetes. Daartoe zijn vele overtredingen overgeheveld naar het bestuursrecht. Oorzaak daarvan was het aan het eind van de jaren tachtig van de vorige eeuw in diverse beleidsstukken veelvuldig gemelde ‘handhavingstekort’ van de Nederlandse regelgeving. Belangrijke omstandigheid daarbij was de overbelasting van het strafrechtelijke kanaal. Hoewel de hoofdmoot van de strafzaken wordt getransigeerd, blijkt het strafrechtelijk circuit de vele zaken niet aan te kunnen.

Inmiddels is binnen het strafrecht een ‘tegenbeweging’ op gang gekomen. Hierin probeert men het handhavingstekort op te lossen binnen het kader van het strafrecht. Dit heeft geresulteerd in de Wet OM-afdoening, op grond waarvan in het strafrecht de strafbeschikking wordt geïntroduceerd.

SANCTIES

De kern van het wetsvoorstel (Wet OM-afdoening, *Stb.* 2006, 330) is de invoering van een zelfstandige sanctiebevoegdheid, de ‘strafbeschikking’, voor het Openbaar Ministerie. Op basis van een nieuw in titel in Sv

*Ook bestuurlijke instanties kunnen
nu in strafrechtelijk kader
bestraffende sancties opleggen*

(titel IV A: ‘Vervolging door een strafbeschikking’, artikel 257a-257h Sv) wordt het OM bevoegd om bij vaststelling van een strafbaar feit, bij ‘strafbeschikking’ straffen en maatregelen op te leggen.

De sancties die op grond van artikel 257a Sv – mogelijk cumulatief – kunnen worden opgelegd zijn: een taakstraf van maximaal 180 uur, een geldboete, onttrekking aan het verkeer, schadevergoeding ten behoeve van het slachtoffer en ontzegging van de rijbevoegdheid voor maximaal een halfjaar. Voorts kunnen bij strafbeschikking ‘aanwijzingen’ worden gegeven, zoals het doen van afstand of uitleveren van voorwerpen, het retourneren van wederrechtelijk verkregen voordeel, storting van een bedrag in het schadefonds of andere aanwijzingen voor het gedrag van de verdachte. Bij dit laatste gaat het bijvoorbeeld om straatverboden en aanwijzingen van de reclassering. Naast deze mogelijkheden zijn nog enkele bijzondere sancties mogelijk op grond van specifieke wetsbepalingen in bijzondere wetten. Vrijheidsbenemende sancties vallen buiten de mogelijkheden van de strafbeschikking en blijven bijgevolg de exclusieve bevoegdheid van de strafrechter. Verwacht wordt dat het leeuwendeel van de opgelegde sancties zal bestaan uit boetes.

De bevoegdheid tot het opleggen van een strafbeschikking is niet beperkt tot het OM. Ook anderen, zoals opsporingsambtenaren maar in het bijzonder bestuurlijke instanties buiten het strafrecht, kunnen deze bevoegdheid toebedeeld krijgen (artikelen 257b en 257ba Sv en artikel 76 AWR). In het bijzonder artikel 257ba Sv geeft de mogelijkheid om op basis van een algemene maatregel van bestuur lichamen of personen met een publieke taak belast aan te wijzen die de bevoegdheid wordt verleend binnen daarbij gestelde grenzen een strafbeschikking uit te vaardigen. De uitoefening van deze bevoegdheid geschiedt onder toezicht van en volgens richtlijnen van het College van procureurs-generaal. Hierdoor kunnen bestuurlijke instanties een bestraffende sanctie opleggen in het strafrechtelijk kader. De op te leggen sancties zullen, met uitzondering van die van de fiscus, in hoofdzaak beperkt zijn tot boetes voor overtredingen.

De strafbare feiten die met een strafbeschikking door het OM kunnen worden afgedaan bestaan uit overtredingen en misdrijven. Voor de laatstgenoemde categorie geldt dat enkel een strafbeschikking kan worden opgelegd voor misdrijven waarop naar wettelijke omschrijving een gevangenisstraf is gesteld van maximaal zes jaar. Dat lijkt ruim maar meer inhoudelijk geldt op grond van de Kamerstukken als beperking dat voor een strafbeschikking in beginsel slechts eenvoudige standaardzaken in aanmerking komen waarbij geen complexe bewijsvoeringskwesaties spelen.

RECHTSHULP

Op de strafbeschikking is de strafrechtelijke rechtsbescherming van toepassing: de gebruikelijke strafrechtelijke beginselen, regels en begrippen. Ook de gebruikelijke rechtswaarborgen (zwijgrecht en dergelijke) gelden voor het opleggen van een strafbeschikking. De omvang is bij enkele waarborgen echter afhankelijk van de zwaarte van de sanctie. Zo kan een strafbeschikking houdende een taakstraf, een ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen, dan wel een aanwijzing het gedrag van de verdachte betreffend, slechts wordt uitgevaardigd indien de verdachte door de officier van justitie is gehoord en daarbij heeft verklaard bereid te zijn de straf te voldoen dan wel zich aan de aanwijzing te houden (artikel 257c Sv). Daarbij wordt de verdachte gewezen op de mogelijkheid om toevoeging van een raadsman te verzoeken. In dat geval kan de verdachte op grond van de gebruikelijke regeling (ex artikel 42 lid 3 Sv) rechtsbijstand aanvragen.

Een strafbeschikking houdende betalingsverplichtingen uit hoofde van geldboete en schadevergoedingsmaatregel, die afzonderlijk of gezamenlijk meer belopen dan € 2.000, wordt op grond van artikel 257c lid 2

Sv slechts uitgevaardigd indien de verdachte, bijgestaan door een raadsman, daaraan voorafgaand is gehoord door de officier van justitie die de strafbeschikking uitvaardigt (zie tevens artikel 36 lid 2 WED). In dit opzicht lijkt rechtsbijstand beter gegarandeerd dan de huidige wijze waarop buitengerechtelijk wordt afgedaan, waarbij namelijk een dergelijke verplichting tot rechtsbijstand ontbreekt.

De regeling voor het toevoegen van een raadsman behoeft volgens de minister niet te worden aangepast omdat dergelijke hoge boetes in de huidige praktijk en dus ook onder de Wet OM-afdoening niet aan on- en minvermogens zullen worden opgelegd. Een verandering op dit punt zou het wellicht juist eerder mogelijk maken dat on- en minvermogens wel voor dergelijke sancties in aanmerking kunnen komen.

RECHTER EN TENUITVOERLEGGING

Als de verdachte het oneens is met het opleggen van de strafbeschikking, kan hij op grond van artikel 257e Sv binnen veertien dagen dan wel zes weken (afhankelijk van de opgelegde strafbeschikking) beroep instellen bij de strafrechter. Dit wordt in het wetsvoorstel omschreven als ‘het doen van verzet’. De strafrechter zal dan de voorliggende zaak integraal behandelen volgens de gewone regels van het strafprocesrecht. Dit betekent dat de strafrechter de zaak zal beoordelen aan de hand van het geldende beslissingsmodel van de artikelen 348-350 Sv. Aansluitend biedt dit traject de verdachte de mogelijkheid om ook eventueel hoger beroep en cassatie in te stellen. Gratie behoort in dit traject echter niet tot de mogelijkheden, maar aan het OM kan intrekking van de genomen strafbeschikking worden verzocht.

Indien geen verzet binnen veertien dagen wordt ingesteld of reeds eerder afstand daarvan is gedaan, vangt de tenuitvoerlegging

*De ‘strafbeschikking’ betekent de jure
een grote verandering in het strafrecht
maar de facto verandert er in de oplegging
van boetes maar weinig*

aan van de bij strafbeschikking opgelegde straf of maatregel. Voor de opgelegde sancties gelden de gebruikelijke wettelijke bepalingen voor de tenuitvoerlegging van beslissingen (artikelen 553 e.v. Sv). Bij verzuim van betaling en in geval van verhaal van de opgelegde geldboete gelden de huidige regels (artikelen 24b WvSr en 573 e.v. Sv).

Voor al deze bepalingen geldt dat zij op enkele punten zijn aangepast aan de bij strafbeschikking op te leggen sancties. Een bijzonderheid is de nieuwe mogelijkheid van gijzeling ex artikel 578b Sv. Indien verhaal van de geldboete uitblijft, kan de officier van justitie een vordering instellen bij de kantonrechter om te worden gemachtigd tot toepassing van gijzeling voor maximaal een week. De gijzeling heft de verschuldigdheid echter niet op. Indien ook de gijzeling niet heeft geleid tot tenuitvoerlegging van de sanctie, kan het OM de zaak alsnog bij de strafrechter aanbrenge. Dan is enkel een gevangenisstraf nog te effectueren.

VOORDELEN

De 'strafbeschikking' betekent *de jure* een grote verandering in het strafrecht. In de eerste plaats impliceert het een eigenstandige schuldvaststelling en bestraffing door de officier van justitie. De bedoeling is dan ook de huidige consensuele praktijk van buitengerechtelijke afdoening (transactie en grotendeels ook het voorwaardelijke sepot) te converteren naar een directe vorm van sanctieoplegging zonder in- of toestemming van de verdachte. Daarnaast wordt de strafbeschikking in het wetsvoorstel bestempeld als een vorm van 'vervolg'. Beide aspecten betekenen dat het aloude uitgangspunt van het rechterlijke bestraffingsmonopolie in het strafrecht wordt doorbroken.

De facto daarentegen vormt het wetsvoorstel een aanpassing van de huidige wettelijke stand van zaken aan de gegroeide praktijk. De huidige buitengerechtelijke afdoening in strafzaken wordt door zowel de uitvoerende instanties als de burgers reeds gezien en ervaren als het opleggen van hoofdzakelijk boetes. Feitelijk zal er in de afdoeningspraktijk niet veel veranderen.

Opgelegde sancties kunnen sneller worden geëxecuteerd en meer zaken kunnen buitengerechtelijk worden afgedaan

Het wetsvoorstel heeft daarbij grote voordelen voor zowel de overheid als de verdachte. Verwacht wordt dat *Justitie* bij de invoering van het systeem van de strafbeschikking effectiever en efficiënter zal kunnen optreden bij een groot deel van de geconstateerde strafbare feiten. De huidige praktijk van transigeren betekent in de regel, met name bij wanbetalers, een langdurig en kostbaar traject waarbij uiteindelijk pas na veroordeling door de strafrechter daadwerkelijk executie kan plaatsvinden. Dit wordt verbeterd door de snellere executie als de verdachte geen verzet instelt. Daarnaast verwacht men dat met de uitgebreide sanctiemogelijkheden van de strafbeschikking meer zaken buitengerechtelijk kunnen worden afgedaan, zodat veel zaken zoals APV-overtredingen niet meer bij de kantonrechter dienen te worden aangebracht.

Voor de *burger* heeft het systeem het voordeel dat hij direct en gemotiveerd weet waar hij aan toe is. Bovendien kan hij zelfstandig beroep instellen bij de strafrechter, iets wat in de huidige buitengerechtelijke afdoening niet kan.

WEINIG VERSCHILLEN

Past een dergelijk eigen initiatief in het stelsel van strafvordering? Daarover debatteerde ook het parlement. Er is sprake van een breuk met het beginsel dat de verdachte enkel hoeft te dulden, omdat hij voor onschuldig dient te worden gehouden totdat de strafrechter heeft geoordeeld. In de strafbeschikkingsprocedure oordeelt het OM, voorafgaand aan een eventuele rechterlijke procedure, terwijl die verzet kan instellen. In hoeverre deze situatie voor de verdachte verschilt van de huidige, valt niet in te zien. Met name bij veroordelingen ligt ook nu al het initiatief in de regel bij de verdachte.

Bovendien komt het procesinitiatief niet volledig bij de verdachte te liggen: als de strafbeschikking niet ten uitvoer kan worden gelegd, kan ook het OM de zaak alsnog voor de strafrechter brengen.

Ook in de bestuursrechtelijke procedure is het procesinitiatief in geval van bestuurlijke boetes bij de burger gelegd. Omdat de meeste strafbeschikkingen boetes zullen betreffen, zullen ook hier – zeker gezien de vele strafrechtelijk getinte Wet Mulderzaken – weinig verschillen ontstaan. Het wetsvoorstel verandert tenslotte niets aan de manier waarop een strafzaak door de strafrechter wordt berecht, namelijk in volle omvang.

VIZIER RICHTEN

Met de OM-afdoening kunnen het handhavingstekort en de overbelasting van de strafrechtspleging binnen het strafrecht het hoofd worden geboden, door vereenvoudiging van de strafrechtelijke procedure en het wegnemen van diverse procedurele knelpunten. Zowel voor de overheid als de verdachte burger biedt het nieuwe systeem vele voordelen. Er zal nog veel moeten worden doordacht voordat de implementatie van de Wet OM-afdoening doorgang kan vinden, maar dat de strafbeschikking er komt staat vast. Daarom dient het strafrechtelijke vizier spoedig te worden gericht op deze nieuwe wijze van buitengerechtelijke afdoening. ●

Het pleidooi voor Movir?

Inkomens- zekerheid als het erop aankomt.

Movir is dé arbeidsongeschiktheidsverzekeraar voor mensen met een vrij beroep. Dat merkt u aan de uitstekende voorwaarden en de dekking die zeer ruim is. En aan onze bewezen preventie- en re-integratieaanpak. Maar dat merkt u vooral wanneer het er echt op aankomt. Als u door omstandigheden arbeidsongeschikt bent. Dan blijkt hoe goed u af bent met een arbeidsongeschiktheidsverzekering van Movir. Hoe persoonlijk de begeleiding is en hoe stevig u financieel staat. Want juist bij arbeidsongeschiktheid wilt u geen hoofdpijn hebben over uw inkomen. Voor meer informatie kunt u terecht bij uw verzekeringsadviseur of kijk op www.movir.nl.

Waardebepaling van aandelen en schadeclaims

Talanton Corporate Finance is hét onafhankelijke adviesbureau gespecialiseerd in waardebeoordeling.

Waardebepaling onder andere bij:

- aanbiedingsplicht
- boedelscheiding
- fusie en overname
- schadeclaims
- surseance en faillissement
- uitkoop- en participatieregelingen

Onze medewerkers treden regelmatig op in juridische procedures als:

- door de rechtbank benoemd deskundige
- onafhankelijk deskundige
- partijdeskundige

Register Valuators Register Accountants Gerechtigd Deskundigen
Beëdigd Taxateurs in Bedrijfsbelangen Economen Adjunct-Professor
Business Valuation Lid Raad voor de Jaarverslaggeving

TALANTON

Biezenvijver 5

3297 GK Puttershoek

Tel. 078 - 676 42 44

Fax 078 - 676 48 57

www.talanton.nl

info@talanton.nl

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

RECHTSORDE

SCHAPT ORDE IN RECHTSINFORMATIE

Nieuw

www.rechtsorde.nl

één betrouwbare bron, alle rechtsinformatie, verrassend aantrekkelijk geprijsd

- Alle Nederlandse wet- en regelgeving, zowel centraal als decentraal
- Jurisprudentie, officiële publicaties en CAO's
- EU-recht en internationaal recht
- Dagelijks geactualiseerd
- Overzichtelijk geordend en alle verwante documenten onderling gekoppeld onder toezicht van juridisch deskundigen
- Razendsnel zoekresultaat
- Bijzonder attractief geprijsd

Gefundeerd op meer dan 17 jaar ervaring met elektronische juridische publicaties.

Rechtsorde b.v., tel. 073 52 860 52, e-mail: contact@rechtsorde.nl

Meld u aan voor 1 maand gratis proefabonnement

“Je eigen zaken kiezen”

Jurist Tim van Santen in zijn persoonlijke video op JuristBijDAS.nl

DAS rechtsbijstand

AMSTERDAM ARNHEM 'S-HERTOGENBOSCH RIJSWIJK

RECHTER JAN VAN DER DOES

'Ik neem aan dat de rechtbank de stukken gelezen heeft'

Bij het verlaten van de zaal hield de één een hand op de schouder van de ander. De zaak had hen opgewonden. Het openen van de deur leverde een gespeeld beleefdheidsritueel op: 'Na u, na u.' Achter de deur klonk een schaterlach. Daarna: stilte.

Al vanaf het begin was een steekspel ontstaan, dat eerst licht en argeloos in de lucht hing, maar toen het werd opgepakt en herkend, steeds uitbundiger werd. Het was alsof de één een balletje toewierp naar de ander, met een licht effect, waarna de ander het effect onmiddellijk wist te neutraliseren, om vervolgens een nog grotere draaibal terug te werpen. Het argeloze begin leidde uiteindelijk tot een volwaardig duel, waarin alle behendigheden werden uitgeprobeerd.

De bal, dat was het woord, en de spelregels: ironie. De spelers waren de raadslieden.

Mr. Ter Veer arriveerde tien minuten te laat. Zijn afwezigheid had de nodige irritatie opgeleverd, en er was zelfs overwogen om de behandeling van de zaak maar aan te houden. Aan de andere kant: de zaak liep al zo lang. 'Maakt u zich niet ongerust, u bent keurig op tijd', merkte mr. Van der Wal op, terwijl zijn confrère met een rood hoofd zijn tas uitpakte, 'er is nog niets bijzonders gebeurd.'

Mr. Ter Veer sprak dank uit voor de beslissing om de behandeling niet aan te houden. Mr. Van der Wal vond dat allemaal goed en wel, maar het lange procederen begon zijn cliënt zo langzamerhand te ruïneren. Mr. Ter Veer keek de betreffende cliënt even peinzend aan om vervolgens te reageren met: 'Het is hem aan te zien.'

De heren hadden elkaar gevonden.

Ironie is een spel dat deelnemers die aan elkaar gewaagd zijn, tot grote behendigheid kan opzweepen. Hij moet het hebben van simulatie, van het veinzen van simulatie, van woordspelletjes, van gevatheden, van omdraaiingen, van dubbele bodems.

Was het al ironie toen mr. Ter Veer opmerkte dat zijn cliënt was geruïneerd? Die zat er goedmoedig bij, in een glinsterend nieuw jasje waarvan de stof aan leer deed denken, terwijl een groot goudkleurig horloge onmiddellijk de aandacht trok. Het was in elk geval ironie toen de tegenpleiter opmerkte dat de deconfiture de cliënt was aan te zien. En: ironie met een dubbele bodem. Want, was hij rijk of leek hij rijk?

Illustratie: Floris Tilanus

Bij ironie hoort gegrinnik, zeker als de pointe pas na enig denken duidelijk wordt. En als die niet duidelijk wordt, dan toont zich de superioriteit van de spreker, die daar weer plezier over heeft.

Uitleg is in elk geval dodelijk.

Pleidoaien worden regelmatig gehouden in een stijl die doet denken aan vakbondstaal. Recht voor z'n raap, verongelijkt, humorloos en niet geïnteresseerd in de opbouw van een betoog of in een correct taalgebruik.

'Dit was het wel zo ongeveer, meneer de voorzitter, als mij nog iets te binnen schiet, dan trek ik wel aan de bel.' In een dergelijke stijl laat zich ironie niet denken.

Ook een opmerking als: 'Ik neem aan dat de rechtbank het dossier kent', is, hoewel die lijkt op ironie, omdat het omgekeerde wordt bedoeld van wat wordt gezegd, te weinig simulerend om te kunnen verrassen.

Tegenover vakbondstaal is ironie een verademing, maar ironie is als rode peper in een gerecht. Het is al snel te veel. Daarbij, het werkt alleen tussen gelijken. De rechtzoekende krijgt het gevoel dat niemand zijn zaak serieus neemt, en de tolk loopt, bij zoveel dubbele bodems, volledig vast.

De twee raadslieden gingen geheel in hun spel op. De hand op de schouder was uiteraard ook ironie, evenals het rituele 'na u, na u'.

De schaterlach was echt. Het gaf de pret weer van belletjetrekkers die zich hun daden voor de geest halen. ●

ALSOF JE TWEE ADVISEURS IN ÉÉN HEBT

PREFERRED BANKING PROFESSIONALS: ÉÉN AANSPREEKPUNT VOOR ZAKELIJK EN PRIVÉ

U weet dat zakelijk en privé regelmatig in elkaar overvloeien. Daarom bieden we u, als advocaat, met Preferred Banking Professionals één aanspreekpunt voor al uw bankzaken. Wel zo gemakkelijk. Of het nu gaat om privé of zakelijke verzekeringen, het

opbouwen van een vermogen in een BV of het financieren van een huis of praktijkruimte. Als Preferred Banking relatie kunt u over elk onderwerp advies krijgen. Alsof je dus twee adviseurs in één hebt. Kijk voor meer informatie op abnamro.nl/professionals

Meer mogelijk maken

ABN·AMRO

B-formulieren in Word en Roljournaal

Ter voorbereiding op de inwerkingtreding van de Wet afschaffing verplichte procureaat verandert er binnen de rechtspraak het een en ander. Zo werken eind september 2006 alle rechtbanken met een schriftelijke handelsrol en wordt het Roljournaal verbeterd en uitgebreid. Het project Landelijk procederen bereidt deze veranderingen voor.

In het landelijk reglement voor de civiele rol bij de rechtbanken is onder andere bepaald dat het 'indienen van processtukken geschiedt ter griffie vergezeld van een formulier volgens bijlage B, dat daartoe behoorlijk moet zijn ingevuld'. Op de site Rechtspraak.nl staan naast het landelijk rolreglement ook de in de bijlage B genoemde formulieren. Tot voor kort was het alleen mogelijk deze formulieren te openen en in te vullen. Het opslaan en afdrucken van het ingevulde formulier was niet mogelijk. Deze formulieren hadden tot doel als voorbeeld te dienen.

Op verzoek van de advocatuur en de gerechten zijn nu ook formulieren in Word-formaat op de site beschikbaar. De formulieren zijn te openen, in te vullen, af te drukken, op te slaan in de eigen administratie van het advocatenkantoor en te verzenden. Die B-formulieren zijn te benaderen via de link 'Formulieren' rechtsonder op de voorpagina van Rechtspraak.nl of direct via <http://www.rechtspraak.nl/Naar%20de%20rechter/Formulieren/>.

ROLJOURNAAL

De volgende stap is het digitaal aanleveren van deels al ingevulde formulieren aan de advocatuur en vervolgens aan de gerechten. Daar moet nog even op gewacht worden; bij de Rechtbank Haarlem start najaar 2006 eerst een pilot om dit te testen. De B-formulieren zijn voor de kantoren die deelnemen aan de pilot, beschikbaar via het Roljournaal. Naast de mogelijkheden van 'zoeken', 'resultaat', 'zaak-

historie' en 'partijgegevens' worden op het nieuwe, vijfde, tabblad de 'B-formulieren' aangeboden. Als van een geselecteerde zaak in het Roljournaal een B-formulier wordt ingevuld, zijn de partijgegevens in het formulier direct automatisch ingevuld. De procureur vult het verzoek aan de rechtbank verder aan en verzendt het formulier digitaal.

Tijdens de pilot in Haarlem worden vooralsnog alleen formulieren zonder bijlagen digitaal naar de rechtbank gestuurd. De formulieren met bijlagen worden afgedrukt en met de bijlagen bij de rechtbank afgeleverd.

Drie Haarlemse advocatenkantoren doen mee met deze pilot. Als de pilot succesvol verloopt, zal die voorziening al vóór de inwerkingtreding van het afschaffen van het verplichte procureaat landelijk in het Roljournaal komen.

Vernieuwing Beroepsopleiding

De veranderingen in de Beroepsopleiding zullen per maart 2007 voor iedere stagiaire (en zijn of haar kantoor) merkbaar zijn. Het doel is een snellere en betere kwaliteitstoets. In *Advocatenblad* 2006-8 van 2 juni jl. is uiteengezet welke vernieuwingen verwacht kunnen worden in het onderwijs en de toetsen per voorjaarscyclus 2007. Hier worden enkele aspecten van de vernieuwingen in de Beroepsopleiding nader toegelicht.

De vernieuwingen zien niet alleen op de inhoud van het onderwijs en de examens, maar ook nog op een aantal juridisch-technische implicaties, die gevolgen kunnen hebben voor het verloop van de eerste anderhalf jaar van de stage. Hierna wordt uiteengezet wat de consequenties zijn van het vervallen van het cursusonderdeel Belastingrecht in de Beroepsopleiding.

Vervolgens worden enkele belangrijke veranderingen genoemd in de regelgeving omtrent de examinering, de herkansingen en de start en het einde van de Beroepsopleiding. In *Advocatenblad* 2005-12 van 9 september 2005, p. 542-548, zijn de wijzigingen in de Stageverordening die per maart 2007 van kracht zullen worden, gepubliceerd. Binnenkort kunt u ook de vol-

ledige tekst van de nieuwe Stageverordening in het *Advocatenblad* verwachten.

BELASTINGRECHT

Het onderdeel Belastingrecht zal in het curriculum van de Beroepsopleiding per voorjaar 2007 vervallen. Dit heeft tot gevolg dat iedere stagiaire die gestart is in een cyclus vóór de voorjaarscyclus 2007 het onderwijs van dit onderdeel zal moeten volgen en daarin de toets moeten afleggen (zie ook het artikel Cursusonderdeel Belastingrecht naar VSO).

Indien het onderwijs niet is gevolgd in de reguliere cyclus, dan zal het onderwijs moeten worden ingehaald. Hiervoor worden zogenoemde 'bezemklassen' georganiseerd. Ook voor

degenen die de toets nog niet hebben afgelegd of de toets moeten herkansen, geldt dat zij de toets gewoon moeten afleggen. Daartoe worden extra toetsrondes georganiseerd.

STARTEN MET DE BEROEPSOPLEIDING NA INSCHRIJVING

In de huidige regelgeving en in de regelgeving die per maart 2007 geldt, is opgenomen dat elke stagiaire verplicht is de eerste cursuscycli van de Beroepsopleiding te volgen die na zijn inschrijving op het tableau volgt (artikel 13 Stageverordening). Per voorjaar 2007 geldt dat indien een stagiaire niet direct na inschrijving met de Beroepsopleiding start, dit tot gevolg heeft dat dat wordt beschouwd als het niet-behaald hebben van de (eerste) toets in de niet-gevolgde onderdelen van de Beroepsopleiding.

De eerste toets dient aansluitend aan het gevolgde onderwijs te worden afgelegd. Ook de eerste herkansing moet aansluitend worden afgelegd.

Bovendien zijn per voorjaar 2007 de toetskansen ingeperkt tot drie keer per vak (een

reguliere toets en twee herkansingen). Dit laatste heeft in combinatie met de hiervoor omschreven verandering tot gevolg dat wanneer een stagiaire niet direct start met de onderwijscyclus, hij nog slechts twee mogelijkheden heeft om een toets in een bepaald onderdeel te doen. Slechts in uitzonderlijke gevallen zal een toetsmogelijkheid niet vervallen, hier geldt een zogenoemde hardheidsclausule. Dit is een belangrijke verandering waarmee stagiaires én patroons rekening dienen te houden.

TERME DE GRÂCE

In het vorige artikel is de verandering in de 'terme de grâce' al gemeld. Het huidige artikel 14 lid 4 Stageverordening 1988 wordt per voorjaarscyclus 2007 aangepast in de zin dat de mogelijkheid van het doen van toetsen tijdens schrapping (de 'terme de grâce'), na het voorwaardelijk ingeschreven staan van een periode van drie jaar (overeenkomstig artikel 8 lid 3 van de Advocatenwet), een mogelijkheid wordt die gemotiveerd zal moeten worden aangevraagd bij de Algemene Raad.

Belangrijk is daarbij de juridische implicaties te noemen. In de huidige vorm is het de situatie dat na schrapping 'automatisch' de gelegenheid wordt gegeven aan de stagiaire om toetsen te herkansen. In de nieuwe situatie zal dit een uitzondering zijn en wordt die mogelijkheid beperkt tot bijzondere gevallen. Bovendien moet de stagiaire nog één van de drie herkansingsmogelijkheden tot zijn beschikking hebben en het onderwijs van het betreffende onderdeel al hebben gevolgd. Dit betekent kort gezegd dat het voor stagiaires veel moeilijker zal worden om deze terme de grâce toegekend te krijgen.

EXAMENS EN VRIJSTELLINGEN

Ingevolge de nieuwe Stageverordening zal voor het afleggen van toetsen geen vrijstelling worden verleend. De uitzondering op die regel is gelegen in de situatie dat dit volgens de Algemene Raad naar zijn oordeel tot een onbillijke situatie zal leiden (nieuw artikel 15 lid 5 Stageverordening). In de Verordening zelf is opgenomen dat slechts vrijstelling van het volgen van onderwijs kan worden verleend. In de

toelichting wordt dit beleid nader uiteengezet. In de nieuwe situatie, per voorjaar 2007, zal de Algemene Raad, net zoals het Curatorium, hier een restrictief beleid voeren.

INFORMATIE

De Algemene Raad heeft op 4 oktober jl. besloten dat de gewijzigde Stageverordening 2005, zoals vastgesteld door het College van Afgevaardigden op 23 juni 2005, per 1 januari 2007 in werking treedt. De tekst van de verordening zal binnenkort op de website van de Orde beschikbaar zijn en worden opgenomen in de editie 2007 van het *Vademecum Advocatuur*. Voor nadere informatie over de vernieuwing van de Beroepsopleiding: mw. mr. Fenneke van der Grinten, stafmedewerker opleiding, 070-335 35 60 of f.vandergrinten@advocatenorde.nl. Voor meer informatie over de veranderende regelgeving met betrekking tot de nieuwe Beroepsopleiding: mw. mr. M. van der Pijl, stafmedewerker Juridische Zaken, 070-335 35 89 of m.vanderpijl@advocatenorde.nl.

(advertentie)

Uw toekomst begint hier

WWW.ADVOCATSUPPORT.NL

• • • • • *For the perfect match* •

InternetPlusBellen is er nú ook voor ondernemers: Zakelijk InternetPlusBellen

Zakendoen is veel communiceren. Met klanten bijvoorbeeld. En met leveranciers. Al vanaf € 37,77 per maand exclusief btw staat u onbeperkt met hen in verbinding. Een open lijn als het ware. Daarmee kunt u dag en nacht internetten en bellen zoveel u wilt naar alle vaste nummers* in Nederland voor een vast maandbedrag. Dat betekent geen verrassingen achteraf. Wel zo prettig. En natuurlijk komt een monteur alles voor u installeren.

BusinessCenter

kpn.com/zakelijk

[0800-0403](tel:0800-0403)

zakelijk internetplusbellen **kpn** sluit je aan

*Exclusief betaalde servicenummers. Op Zakelijk InternetPlusBellen is een fair use policy van toepassing. Deze aanbieding loopt tot en met 31 december 2006.

Voortgezette Stagiaire Opleiding en Permanente Opleiding

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). Per 1 januari 2005 kunnen de door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

VOORTGEZETTE STAGIAIRE OPLEIDING

JURIDISCH

BANK- EN EFFECTENRECHT EN FINANCIERING

Leergang Wet financieel toezicht

12-12-2006 15:00 - 21:00

31-01-2007 15:00 - 21:00

14-02-2007 15:00 - 21:00

28-02-2007 15:00 - 21:00

14-03-2007 15:00 - 21:00

Plaats Amsterdam

Doelgroep VSO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling CPO Radboud Universiteit Nijmegen,

tel. 024-3612022

Docent(en) mr. K.W.H. Broekhuizen,

mr. dr. D.R. Doorenbos, prof. mr. C.M.

Grundmann-van der Krol, prof. mr.

G.T.M.J. Raaijmakers, mr. G.P. Roth, mr.

F.M. Schlingmann, mr. L.J. Silverentand,

mr. J.W.P.M. van der Velden

Cursusprijs n.n.b.

Opleidingspunten

25 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

25 Totaal

SOCIAALZEKERHEIDRECHT

De gang van zaken in een arbeidsongeschiktheidsprocedure

21-11-2006 09:45 - 16:30

28-11-2006 09:45 - 16:30

Plaats Utrecht

Doelgroep VSO/PO

Niveau *

Instelling OSR Juridische Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en) mr. P.H. Burger, mr. W.G.H.

van de Wetering

Cursusprijs

VSO € 710 geen BTW

PO € 760 geen BTW

Opleidingspunten

10 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

10 Totaal

- Juridisch

12 Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

12 Totaal

BEROEPSVAARDIGHEDEN

ONDERHANDELEN

Onderhandelen volgens de Harvard-methode

28-11-2006 09:30 - 17:30

29-11-2006 09:30 - 17:30

Plaats Utrecht

Doelgroep VSO/PO

Niveau *

Instelling OSR Juridische Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en) Deskundige trainers

Cursusprijs € 1.075 geen BTW

Opleidingspunten

PERMANENTE OPLEIDING

JURIDISCH

ARBEIDRECHT

Actualiteiten arbeidsrecht

21-11-2006 09:45 - 16:30

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling OSR Juridische Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en) mr. J.R. Berculo, mr. D.M. van

Genderen, mr. C.I. van Gent

Cursusprijs € 430 geen BTW

Opleidingspunten

05 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

05 Totaal

WIA & Nieuwe WW: een olijke tweeling?

22-11-2006 10:00 - 16:00

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,

tel. 0182-358252

Docent(en) mr. G.C. Boot, mr. drs. D.

Diebels, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. P.S.

van Minnen, mr. A. de Wit

Cursusprijs € 495 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

WIA & Nieuwe WW: een olijke tweeling?

29-11-2006 10:00 - 16:00

Plaats Eindhoven

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,

tel. 0182-358252

Docent(en) mr. G.C. Boot, mr. drs. D.

Diebels, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. P.S.

van Minnen, mr. A. de Wit

Cursusprijs € 495 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

WIA & Nieuwe WW: een olijke tweeling?

07-12-2006 10:00 - 16:00

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,

tel. 0182-358252

Docent(en) mr. G.C. Boot, mr. drs. D.

Diebels, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. P.S.

van Minnen, mr. A. de Wit

Cursusprijs € 495 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

Wangedrag van werknemers

07-12-2006 13:30 - 21:00

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Kluwer Opleidingen,

tel. 0570-673568

Docent(en) mr. I.J. de Laat, drs. A.J.M.

Mikkers RA, mr. S.F. Sagel, mr. dr. W.A.

Zondag

Cursusprijs € 675 exclusief BTW

Opleidingspunten

06 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

06 Totaal

WIA & Nieuwe WW: een olijke tweeling?

12-12-2006 10:00 - 16:00

Plaats Rotterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Instituut voor Arbeidsrecht,

tel. 0182-358252

Docent(en) mr. G.C. Boot, mr. drs. D.

Diebels, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. P.S.

van Minnen, mr. A. de Wit

Cursusprijs € 495 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

- Management/Organisatie

04 Totaal

Ontslag en vergoedingen

13-12-2006 09:45 - 16:30

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling OSR Juridische Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en) mr. J.R. Berculo, drs. N.

Martina

Cursusprijs € 430 geen BTW

Opleidingspunten

05 Juridisch

- Beroepsvaardigheden

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

* Basisniveau (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).

** Verdiepingsniveau (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

*** Specialisatieniveau (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

– Management/Organisatie
05 Totaal

Masterclass Arbeidsprocesrecht

14-12-2006 09:30 - 18:00
Plaats Leiden
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) mr. C. Nekeman, mr. S. Tan,
mr. W.J.J. Wetzels
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
07 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
07 Totaal

Nieuw ontslagrecht en WW

18-12-2006 09:50 - 16:25
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) mr. G.C. Boot, mr. R. Hansma,
drs. L. Jansen, mr. J. Meijer
Cursusprijs € 645 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

JAR verklaard 16

18-12-2006 16:15 - 20:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Hugo Sinzheimer Instituut,
tel. 020-5253400
Docent(en) mr. R.M. Beltzer, mr. M.S.A.
Vegter, prof. mr. E. Verhulp
Cursusprijs € 345 inclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Pensioenrecht

19-12-2006 10:00 - 16:30
Plaats Huizen
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-673568
Docent(en) mr. A.W. Rutten, mr. R.J.G.
Veugelaers, mr. M. Wille
Cursusprijs € 645 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

BANK- EN EFFECTENRECHT EN FINANCIERING

Inleiding Wet financieel toezicht

12-12-2006 15:00 - 21:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling CPO Radboud Universiteit

Nijmegen,
tel. 024-3612022
Docent(en) prof. mr. C.M. Grundmann-van
der Krol, mr. G.P. Roth
Cursusprijs € 575 geen BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

FISCAAL RECHT

Werken aan winst: concrete gevolgen voor de uitvoeringspraktijk

04-12-2006 19:00 - 22:00
Plaats Tilburg
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Juridisch PAO- en
Congresbureau UVT,
tel. 013-4662139
Docent(en) prof. dr. P.H.J. Essers, prof.
mr. J.A.G. van der Geld, prof. mr. E.C.C.M.
Kemmeren, mr. H.A.J.P. te Niet
Cursusprijs € 295 geen BTW
Opleidingspunten
02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

GEZONDHEIDRECHT

Vrijheidsbeperking in de pg en vg

28-11-2006 09:30 - 16:20
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) mr. dr. L.A.P. Arends, drs. J.W.
Banneke, mr. C. Blankman, drs. I. van
de Borne, mr. M.N. Delwig, Deskundige
docenten, drs. J. Floor, mr. dr. B.J.M.
Frederiks, dr. C.M.P.M. Hertogh, drs. R.H.
van Hooren, mr. dr. J. Legemaate, mr. B.
Verhage
Cursusprijs € 425 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Noodgedwongen werken met de BOPZ in de ouderen- en gehandicaptenzorg (ochtend)

30-11-2006 09:45 - 13:00
Plaats Driebergen/Zeist
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Medilex,
tel. 030-6933887
Docent(en) mr. dr. K. Blankman, mr. R.
Helle, mr. R. Zuiderhoudt
Cursusprijs € 245 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Noodgedwongen werken met de BOPZ in de GGZ (middag)

30-11-2006 13:15 - 17:00

Plaats Driebergen/Zeist
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Medilex,
tel. 030-6933887
Docent(en) mr. dr. K. Blankman, mr.
A. Blok, mr. drs. F. Westenberg, mr. R.
Zuiderhoudt
Cursusprijs € 245 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

LETSELSCHADE

Praktijkmiddag WMO en de persoonschadepraktijk

12-12-2006 13:30 - 18:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. M.F. Vermaat, mr. A.M.
Vogelzang
Cursusprijs € 360 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

De nieuwe woningwet in aantocht!

14-12-2006 13:30 - 17:00
Plaats Bilthoven
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) mr. ing. B. Rademaker
Cursusprijs € 450 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Marokkaans Familierecht

16-11-2006 10:00 - 17:00
Plaats Zutphen
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Studiecentrum Rechtspleging,
tel. 0575-595300
Docent(en) prof. dr. L.P.H.M. Buskens, dr.
S.W.E. Rutten
Cursusprijs € 370 inclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Praktijkmiddag Marokkaans familierecht voor de Nederlandse rechtspraktijk

19-12-2006 13:30 - 18:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. L. Jordens-Cotran

Cursusprijs € 360 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

RUIMTELIJKE-ORDENINGSRECHT EN MILIEURECHT

Planschade en nadeelcompensatie

21-11-2006 10:00 - 16:45
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) mr. M. van den Broek, mr.
T.E.P.A. Lam, prof. mr. drs. B.P.M. van
Ravels, mr. E. van der Schans
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

6e Nationale Conferentie Baggerspecie

30-11-2006 10:00 - 17:00
Plaats Arnhem;
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Studiecentrum voor Bedrijf &
Overheid,
tel. 040-2974889
Docent(en) E. Boegborn, E. de Boer, L.
Bouwmeester, R. Brox, M. Gadella, W.
Haalboom, J. van Leeuwen, P. de Rache,
N. de Rooij, M. Thijssen, H. Wevers, P.
van Zundert
Cursusprijs € 799 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

SOCIAALZEKERHEIDRECHT

De gang van zaken in een arbeidsongeschiktheidsprocedure

21-11-2006 09:45 - 16:30
28-11-2006 09:45 - 16:30
Plaats Utrecht
Doelgroep VSO/PO
Niveau *
Instelling OSR Juridische Opleidingen,
tel. 030-2315314
Docent(en) mr. P.H. Burger, mr. W.G.H.
van de Wetering
Cursusprijs
VSO € 710 geen BTW
PO € 760 geen BTW
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

Procederen in het Sociaal Zekerheidsrecht

14-12-2006 09:45 - 16:30
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling OSR Juridische Opleidingen,

tel. 030-2315314
 Docent(en) mr. E. Klein Egelink
 Cursusprijs € 450 geen BTW
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 05 Totaal

BEROEPSVAARDIG- HEDEN

ADR/MEDIATION

Mediation Masterclasses

08-12-2006 09:00 - 17:15
 19-01-2007 09:00 - 17:15
 23-03-2007 09:00 - 17:15
 Plaats Leiden
 Doelgroep PO
 Niveau **
 Instelling Vermande Studiedagen,
 tel. 070-3789896
 Docent(en) drs. S.E. Booij, mr. drs. R.H.
 Zijderhoudt
 Cursusprijs € 1635 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 18 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 18 Totaal

ARGUMENTEREN

Drogredenen en retoriek
 15-11-2006 09:00 - 17:00
 Plaats Amsterdam
 Doelgroep PO
 Niveau * Actualiteiten
 Instelling VU Law Academy,
 tel. 020-5986255
 Docent(en) n.n.b.
 Cursusprijs € 525 geen BTW
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 06 Beroepsvaardigheden
 – Management/Organisatie
 06 Totaal

ONDERHANDELEN

Onderhandelen volgens de Harvard-methode
 28-11-2006 09:30 - 17:30
 29-11-2006 09:30 - 17:30
 Plaats Utrecht
 Doelgroep VSO/PO
 Niveau *
 Instelling OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) Deskundige trainers
 Cursusprijs € 1075 geen BTW
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 12 Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie
 12 Totaal

MANAGEMENT & ORGANISATIE

ALGEMEEN MANAGEMENT

Capita Selecta Praktijkvoering Advocatuur

13-11-2006 10:00 - 17:00

14-11-2006 10:00 - 17:00

15-11-2006 10:00 - 13:00

Plaats Maastricht

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling NPI Instituut voor

Organisatieontwikkeling,

tel. 030-6920044

Docent(en) Deskundige docenten

Cursusprijs € 2.750 exclusief BTW

Opleidingspunten

– Juridisch

– Beroepsvaardigheden

10 Management/Organisatie

10 Totaal

Capita Selecta Praktijkvoering Advocatuur

11-12-2006 10:00 - 17:00

12-12-2006 10:00 - 17:00

13-12-2006 10:00 - 13:00

Plaats Zeist

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten
 Instelling NPI Instituut voor
 Organisatieontwikkeling,
 tel. 030-6920044
 Docent(en) Deskundige docenten
 Cursusprijs € 2.750 exclusief BTW
 Opleidingspunten
 – Juridisch
 – Beroepsvaardigheden
 10 Management/Organisatie
 10 Totaal

OVERIGE MANAGEMENT/ ORGANISATIE

PEP Persoonlijke Efficiency Programma

27-11-2006 09:00 - 18:00

08-01-2006 14:00 - 17:00

05-02-2006 09:30 - 18:00

04-12-2006 09:00 - 18:00

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling IBT Benelux,

tel. 020-6473752

Docent(en) Deskundige trainers

Cursusprijs € 5.614,30 exclusief BTW

Opleidingspunten

– Juridisch

– Beroepsvaardigheden

08 Management/Organisatie

08 Totaal

Personalia

BEËDIGD ALS ADVOCaat EN PROCUREUR

Groenewoud, mw. mr. F.C.J., Velperweg 1
 (6824 BZ) postbus 3045 (6802 DA) Arnhem,
 tel. 026-3538300, fax 026-3510793, e-mail
 info@dirkwager.nl
Groot, mr. A. de, Scheveningseweg 52 (2517
 KW) postbus 85563 (2508 CG) Den Haag, tel.
 070-3615048, fax 070-3615400, e-mail info@
 gmw.nl
Loman, mw. mr. M.C., Abraham Patrasstraat
 5 (2595 RC) Den Haag, tel. 070-3470111, fax
 070-3825547
Makhtari, mw. mr. F. el, Strevelsweg 700-610
 (3083 AS) Rotterdam, tel. 010-4933544, fax
 010-4933547, e-mail info@legalpoint.nl
Mol, mr. H., Eisenhowerlaan 102 (2517 KL)
 postbus 82155 (2508 ED) Den Haag, tel.
 070-3512124, fax 070-3524492, e-mail info@
 salval.com
Schoester, mw. mr. R.F.G., Velperweg 1 (6824
 BZ) postbus 3045 (6802 DA) Arnhem, tel.
 026-3538300, fax 026-3510793, e-mail info@
 dirkwager.nl
Staden ten Brink, mr. A. van, Anna van
 Saksenlaan 30 (2593 HT) postbus 93455
 (2509 AL) Den Haag, tel. 070-3746300, fax
 070-3746333, e-mail info@ekelmansenmeijer.
 nl
Zanten, mr. J. van, Hooistraat 7 (2514 BM)
 postbus 85532 (2508 CE) Den Haag, tel.
 070-3648102, fax 070-3617847, e-mail s-
 gravenhage@capra.nl

PRAKTIJK NEERGELEGD

Atto, mw. mr. F. Amsterdam 01-08-2006
Bach Kolling, mw. mr. A. Amsterdam 01-09-
 2006
Beens, mr. J.F. Rotterdam 01-09-2006
Bierling, mw. mr. J.E. Rotterdam 01-09-2006
Boonstra, mw. mr. N. Amsterdam 01-09-2006
Bos, mr. R. van den Utrecht 01-09-2006
Broekhuizen, mw. mr. E.M. Amsterdam
 15-09-2006
Brouwer, mw. mr. J.E.S. Amsterdam 08-09-
 2006
Bulthuis, mr. E.J.L. Amsterdam 01-09-2006
Bijkerk-Verbruggen, mw. mr. S.B. Utrecht
 01-09-2006
Chan, mw. mr. C.Y. Rotterdam 01-09-2006
Delft, mr. J.M. van Rotterdam 01-09-2006
Dingemans, mw. mr. J.A.M. Alphen a/d Rijn
 01-09-2006
Duinkerke-van Hoesel, mw. mr. N.M.
 Rotterdam 07-09-2006
Eertwegh, mw. mr. H.L. van den Den Haag
 01-10-2006
Frikkee, mw. mr. C.J. Rotterdam 01-09-2006
Groot, mw. mr. H.D. de Assen 01-05-2006
Heerdt, mr. B.J.Th. ter Arnhem 01-09-2006
Hehenkamp, mr. G. Rotterdam 01-09-2006
Hennekam, mw. mr. E.C.J. Nijmegen 01-09-
 2006
Heul, mr. J. van der Rotterdam 01-10-2006
Hoftijzer-Schreuder, mw. mr. R.R. Rotterdam
 01-09-2006
Hoogendoorn, mr. M.J. Nijmegen 01-09-2006
Hoppe, mw. mr. L. van Den Haag 01-10-2006
Jacobs, mw. mr. D.P.H. Echt 15-02-2006
Kamphuisen, mr. T.P.W.M. Breda 31-08-2006

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Kalsbeek, mr. M.A. Amsterdam 01-09-2006
Kalsbeek-Pijlselman, mw. mr. N.A. Amsterdam
 05-09-2006
Koenen, mw. mr. P.J.M. Amsterdam 05-09-
 2006
Kogelenberg, mr. M. van Den Haag 01-09-
 2006
Korthuis-Becks, mw. mr. S.M.J. Utrecht
 01-09-2006
Koster, mr. F. Cuijk 01-09-2006
Leeuwen, mr. O.J. Amsterdam 01-09-2006
Leeuwen, mw. mr. Q.J. Deventer 19-09-2006
Löben Sels, mr. T.M.A. Utrecht 01-09-2006
Meijer, mr. J.W. Den Haag 01-09-2006
Nijs, mw. mr. I.J. den Amsterdam 01-09-2006
Oostveen-Kouwenhoven, mw. mr. W.S.
 Rotterdam 01-09-2006
Peters, mw. mr. L.M.W. Zoetermeer 01-09-
 2006
Pinckaers, mr. J.E.H.M. Den Haag 01-09-2006
Poels, mw. mr. M.D.C. Amsterdam 05-09-2006
Post, mw. mr. A.A. Amsterdam 01-09-2006
Prins, mw. mr. R. Den Haag 01-09-2006
Raven, mw. mr. P. Rotterdam 01-09-2006
Richard, mr. T.A.M. Amsterdam 01-09-2006
Schutz, mr. B.A. Goes 31-08-2006
Schwaanhuysen-Haalebos, mw. mr. M.
 Amsterdam 01-09-2006
Singh, mw. mr. S.M. Amsterdam 01-09-2006
Smallegange, mw. mr. M. Amsterdam 13-
 09-2006
Thijssen, mr. G.M.H. Venray 15-09-2006
Tsie Chin Jong, mw. mr. drs. K.C. Rotterdam
 01-10-2006
Tuin, mw. mr. K. van der Deventer 01-06-2006
Tunnissen, mr. M.J. Nijmegen 01-09-2006

Vacqué-Smeets, mw. mr. A.E.E. Rotterdam
 01-09-2006
Veerman, mr. J.R. Amsterdam 01-09-2006
Verhorst, mr. M.M. Amsterdam 01-09-2006
Verolme, mw. mr. Y. Rotterdam 01-09-2006
Vuurden, mw. mr. M.M. van Delft 01-09-2006
Walderveen, mr. J.Th. van Amsterdam 18-
 09-2006
Wuisman, mr. J.B.M.M. Den Haag 01-09-2006

KANTOORVERPLAATSING

Arends, mr. D.G. (Chicago/US): Claude
 Debussylaan 54 (1082 MD) postbus 2720
 (1000 CS) Amsterdam, tel. 020-5517420, fax
 020-6267949, e-mail daan.arends@bakernet.
 com
Bakels, mw. mr. J.E.: De Lairessestraat 151
 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788663, fax
 020-5788680, e-mail j.bakels@dkm.nl
Bax, mr. R.W. (Amsterdam): Nieuwe Gracht 49
 (2011 ND) postbus 925 (2003 RX) Haarlem,
 tel. 023-5442562, fax 023-5442563, e-mail
 reinier@wenkebach.com
Berg, mw. mr. C.P. van den: Wilhelminaplein
 16 (3072 DE) postbus 50535 (3007 JA)
 Rotterdam, tel. 010-4100055, fax 010-
 4815172, e-mail vdberg@herikverhulst.nl
Berkers, mr. W.G.P. (Helmond): Willemstraat
 13-a (5611 HA) Eindhoven, tel. 040-
 2431932, fax 040-2431516, e-mail info@
 bertensenslaats.nl

Beij, mr. G.I. (Amsterdam): Anna van Saksenlaan 30 (2593 HT) postbus 93455 (2509 AL) Den Haag, tel. 070-3746300, fax 070-3746333, e-mail info@ekelmansenmeijer.nl

Bootsma, mw. mr. M.: Wagenweg 66 (2012 NG) postbus 3314 (2001 DH) Haarlem, tel. 023-5421160, fax 023-5314407, e-mail info@bladvocaten.nl

Bos, mr. P.: Dijsselhofplantsoen 14 (1077 BL) postbus 2934 (6201 NA) Maastricht, tel. 043-3438080, fax 043-3435566, e-mail jcolen@muurmansadvocaten.nl

Bruggencate, mw. mr. C.P. ten: De Lairesestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788663, fax 020-5788680, e-mail c.tenbruggencate@dkm.nl

Burgers, mr. M.C.T. (Deventer): Jachthavenwet 121 (1081 KM) postbus 75265 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-6789123, fax 020-6789589, e-mail info@van-doorne.com

Colen, mr. J.M.H.J.: Hertogsingel 83 (6211 NE) postbus 2934 (6201 NA) Maastricht, tel. 043-3438080, fax 043-3435566, e-mail jcolen@muurmansadvocaten.nl

Corten, mr. J.A.F.: Concertgebouwplein 12 (1071 LN) postbus 75800 (1070 AV) Amsterdam, tel. 020-4712345, fax 020-6626818, e-mail jc@abeln.nl

Cox, mr. J.: De Lairesestraat 151 (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-5788663, fax 020-5788680, e-mail j.cox@dkm.nl

Crombag, mw. mr. A.J. (Geleen): Wolfeynde 4 (6191 EB) Leek/LB, tel. 046-4570820, fax 046-4373186, e-mail a.crombag@crombagoehlen.nl

Driehuis, mw. mr. I. (Rotterdam): Victorialaan 7 (2242 CM) Wassenaar, tel./fax 070-5170531, e-mail i.driehuis@idlegal.nl

Duynstee, mr. D.F.F.M.: Dijsselhofplantsoen 14 (1077 BL) postbus 75546 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-3051600, fax 020-3051699, e-mail info@spigthoff.com

Fouw, mw. mr. A. de: Van Eeghenstraat 98 (1071 GL) postbus 74654 (1070 BR) Amsterdam, tel. 020-5777700, fax 020-6719710, e-mail mail@hrd.nl

Gerbrandy, mr. H.T. (Wolvega): Spanjaardslaan 147 (8917 AS) postbus 123 (8900 AC) Leeuwarden, tel. 058-2134765, fax 058-2126512

Gorissen, mr. J.T.J.: Akerstraat 104 (6417 BN) Heerlen, tel. 045-5602200, fax 045-5742652, e-mail info@vondenhoff.nl

Habraken, mw. mr. K.H.J.: Albert Hahnplantsoen 23 (1077 BM) postbus 75988 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5773577, fax 020-5773578

Hermans, mr. T. (Uden): Hengelsestraat 141 (7521 AA) Enschede, tel. 053-4326560, fax 053-4326339, e-mail info@vanbeekendrosten.nl

Hoeff, mw. mr. R. van der: Van Nelleweg 1215 (3044 BC) postbus 13215 (3004 HE) Rotterdam, tel. 010-7504475, fax 010-7504470, e-mail renate.hoeff@thladvocaten.nl

Hoogstraten, mr. M.W.R.: Verlengde Tolweg 2 (2517 JV) postbus 85639 (2508 CH) Den Haag, tel. 070-3588990, fax 070-3317695, e-mail m.hoogstraten@bergsonadvocaten.nl

Horst, mw. mr. H.L. van der: (Hellevoetsluis): Boompjes 554 (3011 XZ) postbus 664 (3000 AR) Rotterdam, tel. 010-2010073, fax 010-4120403, e-mail vanderhorst@sdslaw.nl

Hoylema van Konijnenburg, mw. mr. S.E.: Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741111, fax 020-6741000

Jager, mw. mr. I.: de Netelhorst 17 (8051 KE) postbus 60 (8050 AB) Hattem, tel. 038-4449988, fax 038-4445442, e-mail info@jagerkuiper.nl

Jaspers, mw. mr. J.C. (Amsterdam): Justus van Effenstraat 52 (3511 HN) postbus 13139 (3507 LC) Utrecht, tel. 030-2340101, fax 030-2321313

Jongh, mr. E. de: Verlengde Tolweg 2 (2517 JV) postbus 85639 (2508 CH) Den Haag, tel. 070-3588990, fax 070-3317695, e-mail e.dejongh@bergsonadvocaten.nl

Kiesouw, mr. A.H. (Doetinchem): Jacob Damsingel 22 (7201 APo) postbus 481 (7200 AL) Zutphen, tel. 0575-510508, fax 0575-516590, e-mail kiesouw@ras-advocaten.nl

Kuiper, mr. F.R.H.: de Netelhorst 17 (8051 KE) postbus 60 (8050 AB) Hattem, tel. 038-4449988, fax 038-4445442, e-mail info@jagerkuiper.nl

Ladesteijn, mr. J.J.W. (Amsterdam): Boompjes 258 (3011 XZ) postbus 2295 (3000 CG) Rotterdam, tel. 010-4065118, fax 010-4065148, e-mail joost.van.ladesteijn@hollandlaw.nl

Langedijk, mw. mr. W.M.: Rozenstraat 207-b (1016 NS) Amsterdam, tel. 06-24559330, fax 020-6271509, e-mail wills@beterscheiden.nl

Lerou, mw. mr. N. (Arnhem): Maliebaan 10-a (3581 CN) postbus 14033 (3508 SB) Utrecht, tel. 030-2364600, fax 030-2364192, e-mail utrecht@vandiepen.com

Lichtenveldt, mr. E.J.: Van Nelleweg 1215 (3044 BC) postbus 13215 (3004 HE) Rotterdam, tel. 010-7504475, fax 010-7504470, e-mail erik.lichtenveldt@thladvocaten.nl

Loo, mw. mr. M.J. van der: Wagenweg 66 (2012 NG) postbus 3314 (2001 DH) Haarlem, tel. 023-5421160, fax 023-5314407, e-mail info@justionadvocaten.nl

Merbel, mr. C.W.L. van de: Park Veldzigt 2 (4336 DX) postbus 132 (4330 AC) Middelburg, tel. 0118-623719, fax 0118-638347, e-mail info@bradvocaten.nl

Michiels, mw. mr. M.M.J.P. (Eindhoven): Rijssensestraat 56 (7642 HL) postbus 255 (7640 AG) Wierden, tel. 0546-577797, fax 0546-577807, e-mail info@kotteradvocaten.nl

Oehlen, mw. mr. F.W. (Maastricht): Wolfeynde 4 (6191 EB) Leek/LB, tel. 046-4570820, fax 046-4373186, e-mail f.oehlen@crombagoehlen.nl

Opstal, mr. R.M. van: (Delft): Oranjestraat 6 (2514 JB) postbus 9 (2501 CA) Den Haag, tel. 070-3603151, fax 070-3603422, e-mail denhaag@vandiepen.com

Pasveer, mw. mr. N.A. (Utrecht): Brinkzicht 22 (3743 EX) postbus 351 (3710 AJ) Baarn, tel. 035-5412996, fax 035-5418877

Raza, mr. H.: Schilderstraat 32-a (3011 ET) Rotterdam, tel. 010-2411511, fax 010-4144105

Reijn, mw. mr. R.D.W. (Eindhoven): Ploenroosstraat 20 (5241 AB) postbus 141 (5240 AC) Rosmalen, tel. 040-2501462, fax 073-5216912, e-mail info@advmierlo.nl

Rezelman, mr. I.: Hertogsingel 83 (6211 NE) postbus 2934 (6201 NA) Maastricht, tel. 043-3438080, fax 043-3435566, e-mail irenzelman@muurmansadvocaten.nl

Rouwe, mw. mr. T. de: Wagenweg 66 (2012 NG) postbus 3314 (2001 DH) Haarlem, tel. 023-5421160, fax 023-5314407, e-mail info@bladvocaten.nl

Selbach, mw. mr. S.: Tongerseplein 9 (6214 BH) Maastricht, tel. 043-3216880, fax 43-3252099

Thöenes, mr. M.J.: Van Nelleweg 1215 (3044 BC) postbus 13215 (3004 HE) Rotterdam, tel. 010-7504475, fax 010-7504470, e-mail mark.thoenes@thladvocaten.nl

Vork, mw. mr. D.Th.M.P. (Amsterdam): Oranjestraat 6 (2514 JB) postbus 9 (2501 CA) Den Haag, tel. 070-3603151, fax 070-3603422, e-mail denhaag@vandiepen.com

Wenckebach, mr. C.O.: Nieuwe Gracht 49 (2011 ND) postbus 925 (2003 RX) Haarlem, tel. 023-5442562, fax 023-5442563, e-mail casper@wenckebach.com

Wentink-Kolk, mw. mr. D.J. (Utrecht): Bezuidenhoutseweg 12 (2594 AV) Den Haag

NIEUW KANTOOR/ASSOCIATIE

Bergson Advocaten (mrs. E. de Jongh en M.W.R. Hoogstraten) Verlengde Tolweg 2 (2517 JV) postbus 85639 (2508 CH) Den Haag, tel. 070-3588990, fax 070-3317695, e-mail info@bergsonadvocaten.nl

BootsmaVanderLooDeRouwe Advocaten (mrs. M. Bootsma, M.J. van der Loo en T. de Rouwe) Wagenweg 66 (2012 NG) postbus 3314 (2001 DH) Haarlem, tel. 023-5421160, fax 023-5314407, e-mail info@bladvocaten.nl

Crombag Oehlen Advocaten (mrs. A.J. Crombag en F.W. Oehlen) Wolfeynde 4 (6191 EB) Leek/LB, tel. 046-4570820, fax 046-4373186, e-mail info@crombagoehlen.nl

JagerKuiper Advocaten (mrs. I. Jager en F.R.H. Kuiper) de Netelhorst 17 (8051 KE) postbus 60 (8050 AB) Hattem, tel. 038-4449988, fax 038-4445442, e-mail info@jagerkuiper.nl

Thöenes Van der Hoef & Lichtenveldt Advocaten (mrs. M.J. Thöenes, R. van der Hoef en E.J. Lichtenveldt) Van Nelleweg 1215 (3044 BC) postbus 13215 (3004 HE) Rotterdam, tel. 010-7504475, fax 010-7504470

Wenckebach & Bax Advocaten (mrs. C.O. Wenckebach en R.W. Bax) Nieuwe Gracht 49 (2011 ND) postbus 925 (2003 RX) Haarlem, tel. 023-5442562, fax 023-5442563

BEZOEKADRES/POSTBUS/TEL./FAX/E-MAIL

Boekx Advocaten te Amsterdam:

Leidsegracht 9 (1017 NA) Amsterdam

Michels Advocaten te Amsterdam: IJburglaan 1153 (1087 GJ) Amsterdam

Het Bureau van de Orde

ONDERWERP	TELEFOONNUMMER	E-MAILADRES
Algemene informatie (w.o. Advocatenpaspoort)	070 - 335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070 - 335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070 - 335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070 - 335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070 - 335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (brochures, Vademecum)	070 - 335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070 - 335 35 71 / 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige (praktijk)vragen van advocaten	070 - 335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding	TELEFOONNUMMER	E-MAILADRES
Beroepsopleiding (BO) (vragen van stagiaires inzake BO)(09.00-12.00 uur)	070 - 335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO) (vragen van stagiaires inzake VSO en erkende opleidingsinstellingen)	070 - 335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO) (vragen van erkende opleidingsinstellingen en advocaten inzake PO-punten)	070 - 335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO) (onthefingen PO)	070 - 335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070 - 335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

 Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

DEKEN ONDERZOCHT KLACHT NIET

Hof van Discipline, 22 augustus 2005, no. 4297

(mrs. Zwitser-Schouten, Heidinga, Beker, Balkema en Van Houtum)

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 21 februari 2005

(mrs. Van Boven, Van den Dries, Grootveld, Hengeveld en Merens)

Grenzen aan de beleidsvrijheid van de deken. Artikel 46c lid 2 Advocatenwet laat de deken geen ruimte toe om een bij hem ingediende klacht niet te onderzoeken dan wel voorwaarden te stellen aan het instellen van een onderzoek.

– *Advocatenwet artikel 46c lid 2 en 46c lid 4*

Feiten

Bij brief d.d. 26 november 2003 heeft klager een klacht ingediend tegen mr. Y in zijn hoedanigheid van deken van de Orde van Advocaten in het arrondissement Z. Bij brief d.d. 16 december 2003 heeft de voorzitter van de Raad van Discipline in het ressort 's-Gravenhage mr. X in zijn hoedanigheid van deken verzocht op de voet van artikel 46c lid 4 Advocatenwet deze klacht van klager te onderzoeken. Mr. X heeft in zijn brief van 19 december 2003 aan klager onder meer bericht: *'De toon en de "geestigheden" in uw brief vind ik zo beneden peil dat ik weiger uw klacht verder in behandeling te nemen' ... 'Wanneer u zich over mr. Y wilt beklagen en wilt dat ik de zaak na onderzoek als deken voorleg aan de Raad van Discipline verzoek ik u uw klacht alsnog op een zakelijke manier op te schrijven'*. Klager heeft in december 2003 en in januari 2004 mr. X een aantal e-mails gezonden. Naar aanleiding daarvan heeft mr. X klager bij brief d.d. 5 januari 2004 onder meer geschreven: *'Voorts verzoekt u mij alsnog de door u op 30 november jl. tegen mr. Y ingediende klacht in behandeling te nemen. Ter voorkoming van misverstanden: ik blijf bij mijn standpunt zoals u dat in mijn briefje aan u van 19 december jl. kunt lezen.'*

Klager verwijt mr. X dat hij in zijn hoedanigheid van deken geweigerd heeft de door klager ingediende klacht tegen mr. Y in behandeling te nemen, zonder concrete onderbouwing van deze weigering aan te kunnen geven. Bij wijze van verweer verwijst mr. X naar hetgeen hij in bovenvermelde brief d.d. 5 januari 2004 aan klager heeft geschreven: *'Uw klacht tegen mij zal ik niet serieus nemen. Ik weiger als werktuig te dienen voor uw kennelijke behoefte om op een nogal vervelende manier, zinloos, de aandacht te trekken'*.

Overwegingen raad

De advocaat die de functie van deken uitoefent geniet daarin een grote mate van beleidsvrijheid ten aanzien van de beoordeling of afwijking van aan hem in die functie voorgelegde zaken. De deken zal slechts dan tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen indien hij bij het uitoefenen van zijn functie zijn taak zodanig heeft verwaarloosd of zich in die hoedanigheid zodanig heeft misdragen dat hij geacht moet

worden zich schuldig te hebben gemaakt aan een handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Blijkens vaste jurisprudentie stelt de Advocatenwet grenzen aan de beleidsvrijheid van de deken, daar waar zijn taak duidelijk is omschreven. Uit hoofde van artikel 46c lid 2 is de deken de verplichting opgelegd 'een onderzoek naar elke bij hem ingediende klacht' in te stellen. De redactie van dit artikel laat de deken geen ruimte om een bij hem ingediende klacht niet te onderzoeken, dan wel voorwaarden te stellen aan het instellen van een onderzoek, indien – zoals in casu het geval was – de klacht op zichzelf genomen duidelijk is.

Mr. X heeft door de klacht van klager niet in behandeling te willen nemen, althans daar de voorwaarde aan te willen stellen dat klager de klacht zakelijk diende te formuleren, gehandeld zoals een behoorlijk advocaat niet betaamt. Immers, aldus heeft mr. X klager op een onaanvaardbare wijze beknut in zijn klachtrecht. De klacht is derhalve gegrond.

Volgt

Gegronde verklaring van de klacht zonder oplegging van enige maatregel.

Volgens mr. X miskent de raad door de deken geen enkele ruimte te laten om klager enige voorwaarden te stellen aan het instellen van een onderzoek de ingevolge artikel 46c lid 2, 46d lid 1, 3 en 4 en artikel 46 Advocatenwet aan de deken opgelegde taak die uit méér bestaat dan het enkel en alleen doorsturen aan de raad van de klacht indien deze op zichzelf genomen duidelijk zou zijn, gelijk de raad meent. Mr. X verwijst naar mr. S. Boekmans Advocatentuchtrecht: *'Dat komt in de eerste plaats omdat het overgrote deel van alle ingediende klachten door de deken zelf wordt afgedaan. De zaak kan weer op het juiste spoor worden gezet en misverstanden worden opgehelderd, een advocatenruzie beslecht, met het gevolg dat de klacht wordt ingetrokken of een minnelijke regeling tot stand komt. De deken is de onmisbare eerste zeef. Ook als de klacht niet kan worden afgedaan en ter behandeling moet worden doorgestuurd naar de RvD heeft de deken een belangrijke taak: de instructie van de klacht. Een groot aantal klachten heeft betrekking op juridische processuele kwesties die voor de klager niet duidelijk zijn. Nader onderzoek, uitlokken van behoorlijk commentaar van de advocaat tegen wie de klacht zich richt en kennisnemen van de soms omvangrijke stukken is dan vereist om de klacht begrijpelijk te maken'*.

In die door mr. Boekman beschreven zin meent mr. X ook zijn taak als deken te moeten opvatten. Mr. X stelt dat hij klager alleen maar gevraagd heeft zijn klacht zakelijk op te schrijven. Volgens mr. X kan artikel 46c lid 2 van de deken niet zo'n rigide naleving vergen dat hij bij zijn onderzoek zich niet anders kan voelen dan louter als werktuig voor klagers kennelijke behoefte om op een nogal vervelende manier, zinloos, de aandacht te trekken.

Overwegingen hof

Het hof gaat uit van voormelde klachtoomschrijving en van de feiten die de raad in zijn beslissing heeft vermeld nu daartegen geen grief is gericht. Het onderzoek in hoger beroep heeft niet geleid tot vaststelling van andere feiten dan wel tot andere beschouwingen of gevolgtrekkingen dan die vervat in de beslissing van de raad, waarmee het hof zich verenigt. De grieven van mr. X tegen de beslissing van de raad worden verworpen.

Volgt

Bekrachtiging van de beslissing van de raad.

GEZAMENLIJK TOT DE RECHTER WENDEN

*Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 29 augustus 2005
(mrs. Houterman, Teeuwen, Theunissen, De Bont en Houtakkers)*

In een aanhangig geschil mag een advocaat zich niet anders dan tezamen met de advocaat van de wederpartij tot de rechter wenden, tenzij schriftelijk en met gelijktijdige toezending van een afschrift van de mededeling aan de advocaat van de wederpartij en voorts zo tijdig dat die advocaat voldoende gelegenheid heeft om op die mededeling te reageren. Toezending aan de wederpartij dient plaats te vinden op zodanige manier dat kan worden aangenomen dat de wederpartij het bericht niet later dan de rechter ontvangt.

- *Advocatenwet artikel 46 (3.4 Jegens tegenpartij in acht te nemen zorg)*
- *Gedragsregels 1 en 15*

Feiten

Mr. X stuurt op 5 oktober 2004 per telefax een brief aan de rolrechter van de Rechtbank Z. Hij stuurt per gewone post een afschrift van deze brief aan klager die optreedt als advocaat voor de wederpartij. Deze brief bereikt klager daags daarna, te laat voor een eventuele reactie aan de rolrechter.

Klacht

Mr. X heeft op 5 oktober 2004 een brief aan de rolrechter gefaxt met het oog op een door deze ter rolle van 6 oktober 2004 te nemen beslissing maar de kopie daarvan aan klager per gewone post toegestuurd. Daardoor heeft mr. X het aan klager onmogelijk gemaakt om nog op die brief te reageren. Mr. X heeft aldus gehandeld in strijd met het gestelde in de Gedragsregels 1 en 15.

Verweer

Er werd door de rolrechter alleen van mr. X een uitlating verwacht omtrent een eerder (door een van de procespartijen) gedaan verzoek, waarover klager zich reeds bij monde van diens procureur had uitgelaten. Er was geen enkel belang om klager vóór de betrokken roldatum te informeren. In casu is de beslissing van de rolrechter overigens nog twee weken uitgesteld zodat er alsnog ruim voldoende gelegenheid was voor klager om te reageren.

Overwegingen van de raad

Ingevolge Gedragsregel 15 mag een advocaat zich in een aanhangig geding niet anders dan tezamen met de advocaat der wederpartij tot de rechter wenden, tenzij schriftelijk en met gelijktijdige toezending van een afschrift der mededeling aan de advocaat van de wederpartij en voorts zo tijdig dat die advocaat voldoende gelegenheid heeft om op die mededeling te reageren.

Ingevolge artikel 1.9 van het Landelijk Reglement voor de civiele rol bij de rechtbanken (versie per 1-11-2004) dient een advocaat – indien hij een bericht aan een rechter verzendt – hiervan altijd gelijktijdig een afschrift aan de wederpartij toe te zenden en wel op zodanige wijze dat kan worden aangenomen dat de wederpartij het bericht niet later dan de rechter ontvangt. Uit het bericht dient te blijken dat hieraan is voldaan.

Mr. X heeft zich ten onrechte hieraan niet gehouden. Op grond van voormelde bepalingen had mr. X van zijn brief aan de rolrechter gelijktijdig en op dezelfde wijze, derhalve per fax, een afschrift aan klager dienen toe te sturen. Zulks geldt temeer indien sprake is van toezending van correspondentie vlak vóór een zitting. Het was immers aan klager als advocaat van de wederpartij te bepalen of hij al dan niet wenste te reageren op die brief. Mr. X heeft door zijn handelwijze tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld.

De raad overweegt dat het in dezen een bericht van mr. X aan de rolrechter betrof over een kwestie waarover klager zich reeds had uitgelaten. Het is niet te doen gebruikelijk dat hierop dan weer door de wederpartij gereageerd zou worden. Nadat de zaak veertien dagen is aangehouden heeft klager ook niet meer gereageerd op het schrijven van mr. X. Klager heeft geen nadeel van de handelwijze van mr. X ondervonden.

De raad acht de handelwijze van mr. X, gelet op het bovenstaande, niet dusdanig ernstig verwijtbaar dat de raad het opleggen van een maatregel jegens hem geboden acht.

Volgt

Gegronde verklaring zonder oplegging van een maatregel.

(advertentie)

Alt Kam Boer a d v o c a t e n

Civiele cassatie?

- prijzafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

VERMELDEN TUCHTRECHTELIJKE UITSpraak Tegen ADVOCaat Tegenpartij

*Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 29 augustus 2005
(mrs. Houterman, Teeuwen, Theunissen, De Bont en Houtakkers)*

Het in een akte vermelden van de beslissing van de tuchtrechter over het handelen van de advocaat van de tegenpartij, in dezelfde zaak, is in de omstandigheden van het geval niet tuchtrechtelijk verwijtbaar.

- *Advocatenwet artikel 46 (3.1.1 Grievende uitlatingen; 5.2 Niet een andere advocaat persoonlijk attaqueren)*
- *Gedragsregel 17*

Feiten

Mr. A staat een cliënt bij in een echtscheidingsprocedure, mr. X diens echtgenote. Mr. A produceert op zeker moment in rechte een brief die de voorganger van mr. X aan zijn cliënte heeft geschreven, over welke handelwijze de cliënte van mr. X een klacht tegen mr. A indient. De Raad van Discipline verklaart die klacht gegrond en legt aan mr. A de maatregel van waarschuwing op. Kort nadien neemt mr. X een antwoordakte na enquête, waarin onder meer wordt gesteld:

‘Het ontgaat de vrouw volledig waarom de raadsman van de man meent ongemotiveerd zo oncollegiaal te moeten optreden, temeer nu de Raad van Discipline aan hem een waarschuwing heeft gegeven vanwege het in strijd met de Gedragsregels overleggen van vertrouwelijke correspondentie.’

‘In de akte na enquête handelt mr. A wederom in strijd met de Gedragsregels (door te verwijzen naar de inhoud van de brief in kwestie, bew.). Hij schendt de vertrouwelijkheid die geldt tussen advocaat en cliënt. Dat is temeer laakbaar, nu mr. A daarvoor reeds van de Raad van Discipline een waarschuwing heeft gekregen. Dit handelen in strijd met de Gedragsregels is temeer onjuist, nu het gevolg daarvan zou zijn dat de vrouw het door mr. A gestelde moet betwisten. De vrouw zal mr. A in de gelegenheid stellen het terzake gestelde in de conclusie in te trekken en als niet geschreven te beschouwen. Voor het geval de man respectievelijk mr. A daar niet binnen 14 dagen nadat deze akte is genomen toe overgaat, zal de vrouw graag alsnog in de gelegenheid worden gesteld te reageren op het gestelde in de akte na enquête. Verder zal de vrouw dan opnieuw over de handelwijze van mr. A een klacht indienen bij de Raad van Discipline. Hij blijkt immers van de gekregen waarschuwing niets te hebben geleerd.’

De klacht houdt in dat mr. X heeft gehandeld in strijd met de tekst en de strekking van de Gedragsregels. Tegen de beslissing in kwestie van de Raad van Discipline is hoger beroep ingesteld, zodat nog niet vaststaat dat mr. A onjuist heeft gehandeld. Bovendien mag een advocaat erop rekenen dat aan een tuchtrechtelijke uitspraak of een tuchtrechtelijke klacht geen ruchtbaarheid wordt gegeven. Dat geldt des te sterker nu het hier niet gaat om een bijdrage aan een discussie tussen

de cliënten van mr. A en mr. X en het geven van ruchtbaarheid aan het lot van de klacht dus onnodig was.

Na het indienen van de klacht doet het Hof van Discipline uitspraak in het door mr. A ingestelde hoger beroep, dat door het hof ongegrond wordt bevonden.

Overwegingen van de raad

De raad is van oordeel dat op mr. X als advocaat de plicht rustte om namens zijn cliënte te reageren op de passage uit de akte na enquête van mr. A, voor zover deze betrekking had op de brief van de voorganger van mr. X aan de vrouw. Deze brief had door mr. A in de procedure immers niet aan de orde gesteld mogen worden. Mr. A had evenmin mogen aanbieden die brief te zullen overleggen, indien en voor zover de rechtbank daar prijs op stelde. De relatie tussen advocaat en een cliënt is bij uitstek een vertrouwensrelatie. De brief van de voorganger van mr. X aan zijn cliënte was in het kader daarvan geschreven. De inhoud ervan was uitsluitend voor de vrouw bestemd. Zowel door de Raad van Discipline te Amsterdam als het Hof van Discipline is uitgesproken dat mr. A door zijn handelwijze ter zake heeft gehandeld zoals een behoorlijk advocaat niet betaamt.

Aan de orde is de vraag of mr. X tuchtrechtelijk een verwijt dient te worden gemaakt van het feit dat hij in zijn antwoordakte na enquête melding heeft gemaakt van het feit dat mr. A voor zijn handelwijze terzake al eerder door de Raad van Discipline te Amsterdam, een tuchtrechtelijke maatregel opgelegd had gekregen en door te stellen dat mr. A, door opnieuw in een akte melding te maken van de brief van de voorganger van mr. X aan de vrouw en aan de rechtbank aan te bieden deze in rechte over te leggen, kennelijk niets geleerd had van de eerdere tuchtrechtelijke procedure.

Mr. A stelt dat mr. X zich hierdoor onnodig grievend jegens hem heeft uitgelaten. Mr. X stelt hiertegenover dat zijn uitlatingen in het licht van de handelwijze van mr. A niet in strijd met de letter en geest van de Gedragsregels zijn en dat hij daarmee en legitiem doel diende.

De raad overweegt dat mr. X er beter aan had gedaan om in zijn akte de verwijzing naar en de passages over de tuchtrechtelijke procedure achterwege te laten en zich te beperken tot een reactie op het door mr. A in zijn akte na enquête gestelde. Gelet op bovengenoemde omstandigheden is de raad echter van oordeel dat de betreffende zinsneden, hoewel op zich een grievende kwalificatie van mr. A inhoudend, tegen vermelde achtergrond niet als onnodig grievend en als zodanig tuchtrechtelijk verwijtbaar kunnen worden aangemerkt.

Op grond van het bovenstaande zal de klacht dan ook als ongegrond dienen te worden afgewezen.

Beslissing

De raad wijst de klacht als ongegrond af.

RELATIE TUSSEN BEROEPSFOUT EN TUCHTRECHTELIJK VERWIJF

Hof van Discipline, 5 september 2005, nr. 4311

(mrs. Peepkorn, Schokkenbroek, Vermeulen, De Kok en Renckens)

Raad van Discipline 's-Hertogenbosch, 21 maart 2005

(mrs. Raab, Kneepkens, Caudri, Van Boxsel en Teeuwen)

Relatie tussen beroepsfout en tuchtrechtelijk verwijf.

Art. 56 lid 1c Advocatenwet bepaalt dat de advocaat, jegens wie een beslissing is genomen, daarvan in beroep kan komen. Deze bepaling bevat niet de beperking dat hoger beroep slechts mogelijk is tegen een beslissing waarbij een klacht gegrond werd geoordeeld. Indien de advocaat daarbij voldoende belang heeft is daarom appel mogelijk van een beslissing waarbij een klacht ongegrond werd verklaard.

- *Advocatenwet artikel 56 lid 1 en 46 (1.4.3.1 Financiële verhouding; 1.4.5 Juridische en andere vergissingen zijn niet altijd klachtwaardig)*
- *Gedragsregel 4*

Feiten

Mr. X treedt op als advocaat voor klaagster in een rechtbankprocedure over, kort gezegd, de vermogensrechtelijke gevolgen naar Marokkaans recht van haar echtscheiding. In dat geding beroept de vroegere echtgenoot van klaagster zich op de onbevoegdheid van de Nederlandse rechter omdat hij geen woonplaats in Nederland heeft. De rechtbank verklaart zich onbevoegd om van de vorderingen van klaagster kennis te nemen en veroordeelt haar in de proceskosten, begroot op € 4.503.

Mr. X declareert aan klaagster de kosten van zijn bemoeiingen. Zijn declaratie wordt betaald.

Klacht

Mr. X heeft zich bijzonder positief uitgelaten over de kans van slagen in deze procedure. Omdat mr. X het adres van de ex-echtgenoot van klaagster in Marokko echter kende had hij moeten inschatten dat dit tot onbevoegdheid van de rechtbank zou leiden. Klaagster is dan ook van oordeel dat mr. X ten onrechte een bedrag van € 5.039,27 heeft gedeclareerd.

Verweer

De procedure die klaagster tegen haar ex-echtgenoot wilde voeren heeft van meet af aan een experimenteel karakter gehad. Aan de rechtbank is gevraagd een ongeschreven regel van Marokkaans recht toe te passen. Daarom ook was het Clara Wichmann Instituut (met een financiële garantie) bij de zaak betrokken. Mr. X heeft klaagster er van meet af aan op gewezen dat het hoogst onzeker was of de vordering zou worden toegewezen.

Het was de uitdrukkelijke wens van klaagster om de procedure in Nederland te voeren omdat zij meende dat zij in Marokko weinig kans had.

Mr. X bestrijdt dat hij een inschattingsfout heeft gemaakt. Toen de procedure bij de rechtbank reeds aanhangig was bleek dat de ex-echtgenoot van klaagster een woonadres had in Marokko en dat zijn cliënte in Marokko ook diverse procedures tegen haar ex-echtgenoot voerde.

Nu mr. X geenszins klachtwaardig heeft gehandeld en de declaraties ook overigens niet worden betwist kan het verzenden van die declaraties evenmin als klachtwaardig worden betiteld.

Overwegingen van de raad

De raad bespreekt de door mr. X verrichte werkzaamheden en concludeert dat mr. X zich vooral op de inhoudelijke kant van de zaak heeft geconcentreerd. De raad is van oordeel dat mr. X niet voldoende heeft onderzocht of de Nederlandse rechter wel bevoegd was in verband met de feitelijke verblijfplaats van de ex-echtgenoot van klaagster en de eventuele oplossing van de kwestie voor zover mogelijk door een vreemdelingenbeslag. Nu hij daarover geen, althans onvoldoende, zekerheid had moet het feit dat hij de zaak toch bij de Nederlandse rechter heeft aangebracht als een beroepsfout worden aangemerkt waarvoor hij volledig verantwoordelijk is.

De vraag is echter aan de orde, aldus de raad, of er van enige verwijfbaarheid in tuchtrechtelijke zin van mr. X sprake is. Dienaangaande overweegt de raad als volgt.

Het blijkt dat mr. X vanaf het begin nauwgezet en met grote inzet te werk is gegaan. Hij heeft vele malen de ontstane situatie met klaagster besproken, haar geadviseerd en informatie bij derden ingewonnen. Dat mr. X van oordeel was dat de Nederlandse rechter bevoegd zou zijn baseerde hij onder meer op het navolgende. De echtscheiding werd behandeld en uitgesproken door de Nederlandse rechter waardoor mr. X de procedure tot verdeling van de huwelijksgemeenschap c.q. verrekening als een sequeel van die procedure beschouwde. Voorts stond vast dat de ex-echtgenoot van klaagster nog steeds in Nederland stond ingeschreven op het adres van de echtelijke woning, dat hij vanuit Nederland nog zijn zaken behandelde, contact had met zijn advocaat en makelaar en dat hij zijn WAO-uitkering nog steeds in Nederland ontving. Gegeven het feit voorts dat met grote zekerheid vaststond dat een procedure in Marokko voor klaagster geen resultaat zou opleveren kan niet gezegd worden dat mr. X door de procedure voor de Nederlandse rechter te brengen, alle omstandigheden in aanmerking genomen, in tuchtrechtelijke zin verwijfbaar heeft gehandeld.

Klaagster verwijf mr. X dat hij zich bijzonder positief heeft uitgelaten over de kans van slagen in de procedure. De raad acht dit verwijf niet terecht. Uit de stukken blijkt juist dat mr. X keer op keer zijn aarzeling had hoe deze zaak aan te pakken, hetgeen hij ook in vele brieven aan klaagster liet blijken. Naar het oordeel van de raad betekent het enkele feit van de gemaakte beroepsfout ten aanzien van de bevoegdheidsvraag in de gegeven omstandigheden nog niet dat mr. X in tuchtrechtelijke zin verwijfbaar heeft gehandeld.

Klaagster stelt voorts dat mr. X ten onrechte een bedrag van € 5.039,27 in rekening heeft gebracht. De bedoeling van dit verwijf kan geen andere zijn dan dat klaagster vordert dat mr. X de door zijn

gedraging veroorzaakte schade vergoedt. Dit betreft evenwel een civiel geschil waarover uitsluitend de burgerlijke rechter kan oordelen.

De raad verklaart de klacht ongegrond.

Overwegingen van het hof

Mr. X heeft één grief voorgedragen die zich richt tegen de navolgende overweging van het raad: 'Uit hetgeen hiervoor is gesteld blijkt dat (mr. X) zich vooral op de inhoudelijke kant van de zaak heeft geconcentreerd. De raad is van oordeel dat (mr. X) in deze situatie niet voldoende onderzocht heeft of de Nederlandse rechter wel bevoegd was in verband met de feitelijke verblijfplaats van de ex-echtgenoot van klaagster en de eventuele oplossing van die kwestie voor zover mogelijk door een vreemdelingenbeslag. Nu hij daarover geen althans onvoldoende zekerheid had moet het feit dat hij toch de zaak bij de Nederlandse rechter aanbracht als een beroepsfout worden aangemerkt, waarvoor (mr. X) volledig verantwoordelijk is.'

Blijkens het bepaalde in artikel 56 lid 1c Advocatenwet kan de advocaat jegens wie de beslissing is genomen daarvan in beroep komen. Deze bepaling bevat niet de beperking dat hoger beroep slechts mogelijk is tegen klachten die gegrond zijn geoordeeld. Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid van dit beroep dient te worden beoordeeld of mr. X daarbij voldoende belang heeft. Het hof beantwoordt die vraag bevestigend, reeds omdat de raad heeft overwogen dat mr. X een beroepsfout heeft gemaakt terwijl mr. X dat heeft weersproken. Voorts, omdat aannemelijk is dat de desbetreffende overweging tegen mr. X kan worden gebruikt in het kader van een geschil over zijn civielrechtelijke aansprakelijkheid jegens klaagster.

De raad heeft geoordeeld dat het enkele feit dat mr. X een beroepsfout heeft gemaakt ten aanzien van de bevoegdheidsvraag (...) in de gegeven omstandigheden nog niet betekent dat mr. X in tuchtrechtelijke zin verwijtbaar heeft gehandeld.

Daargelaten of het de raad wel vrij stond om te overwegen dat mr. X een beroepsfout had gemaakt, nu de raad tot de conclusie is gekomen dat mr. X onder de omstandigheden tuchtrechtelijk niet verwijtbaar heeft gehandeld, is – naar mr. X met juistheid heeft aangevoerd – over een eventuele beroepsfout van mr. X niet een voldoende daarop toegespitst debat gevoerd, noch in de instructiefase bij de deken noch bij de behandeling ter zitting van de raad. Dat brengt met zich dat in dit tuchtrechtelijk geding niet zonder meer kan worden vastgesteld of van een beroepsfout van mr. X sprake is geweest.

De raad had te dezen kunnen volstaan – en heeft wellicht ook bedoeld te volstaan – met het oordeel dat, zelfs wanneer ervan wordt uitgegaan dat mr. X een beroepsfout in de zin van de aangevallen overweging heeft gemaakt, deze fout onder de omstandigheden nog niet binnen het bereik van het tuchtrecht valt, in die zin dat mr. X zich schuldig heeft gemaakt aan enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die hij als advocaat ten opzichte van klaagster behoorde te betrachten.

Nu de raad heeft geoordeeld dat de klacht als ongegrond dient te worden afgewezen is het immers niet aan de tuchtrechter maar,

zonodig, aan de civiele rechter om te oordelen of mr. X inderdaad een beroepsfout heeft gemaakt.

Volgt

Verklaart mr. X ontvankelijk in het door hem ingestelde beroep; vernietigt de door de grief van mr. X aangevallen overweging van de raad; bekrachtigt de beslissing voor het overige.

INZAGE IN DOSSIER DOOR AANGEKLAAGDE VOORGANGER

Hof van Discipline, 5 september 2005

(mrs. Peepkorn, Meeter, Sterk, Fleers, Fiévez)

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 14 maart 2005

(mrs. Verhoeven, Gillhuis, Van Hilten-Kostense, Meijer, Wiersma)

Een cliënt heeft in beginsel onvoorwaardelijk recht op inzage in zijn dossier. Het staat een overnemende advocaat niet vrij om zijn aangeklaagde voorganger inzage te geven in het overgenomen dossier, wanneer dat ondertussen stukken is gaan bevatten waarmee de eerste advocaat nog niet bekend was.

– *Advocatenwet artikel 46*

– *Gedragsregels 1, 5, 6*

(1.1 Beleidsvrijheid; 1.2 De vereiste communicatie met de cliënt)

Feiten

Klager is verzekerd bij rechtsbijstandsverzekeraar Z. Op verzoek van de rechtsbijstandsverzekeraar heeft mr. P een zaak van klager in behandeling genomen.

Na enige tijd is het dossier overgedragen aan een ander advocatenkantoor alwaar mr. X werkzaam is. Aldaar wordt de behandeling van de zaak overgenomen door een kantoorgenoot van mr. X. Aan hem wordt in het kader van de overdracht van de zaak door mr. P het volledig dossier toegezonden. Mr. P heeft dan zelf geen relevante stukken meer in zijn bezit.

Op enig later moment heeft klager een klacht bij de deken ingediend tegen mr. P. Mr. P heeft aan mr. X om inzage verzocht in het overgedragen dossier, nu de kantoorgenoot van mr. X die de zaak in behandeling had genomen niet langer op het kantoor van mr. X werkzaam was. Mr. X heeft aan mr. P deze inzage verleend.

Klager verwijt mr. X dat hij zonder toestemming van klager inzage in het dossier heeft verstrekt aan mr. P nadat na de overdracht aan (de kantoorgenoot van) mr. X nieuwe informatie aan het dossier was toegevoegd en dat mr. X het verzoek van klager om hem inzage te verlenen in het dossier heeft afgewezen.

Mr. X erkent dat hij mr. P inzage van het dossier heeft gegeven zonder toestemming aan klager te vragen. Mr. X meent ook niet dat hij die toestemming had moeten vragen om mr. P de gelegenheid te geven zich tegen de klacht van klager te verweren.

Mr. X heeft aan klager bij brief van 11 september 2003 laten weten er bezwaar tegen te hebben dat klager ongeclausuleerd het dossier zou komen inzien zonder mededeling te doen over de achtergrond hiervan. Mr. X heeft klager evenwel laten weten bereid te zijn om hem afschriften te sturen van de stukken die met name door klager zijn genoemd.

Beoordeling door de raad

Voorop wordt gesteld dat mr. P al met de inhoud van de stukken waar de klacht betrekking op had bekend was nu hij klager immers in deze zelfde zaak als advocaat had bijgestaan. Bovendien geldt dat mr. P is onderworpen aan zijn geheimhoudingsplicht, voor het geval hij toch kennis zou hebben genomen van andere stukken dan die betrekking hadden op de periode dat mr. P klager bijstond. Dit laatste is overigens niet gebleken. Mr. P heeft om inzage van het dossier verzocht omdat hij dit in zijn geheel naar de opvolgend advocaat had gezonden, maar zich desalniettemin moest kunnen verweren tegen de door klager jegens hem ingediende klacht. Gelet hierop is de raad van oordeel dat er voor mr. X geen reden was om mr. P inzage in het dossier te weigeren. Ook is niet gesteld of gebleken dat klager enig nadeel heeft ondervonden van het feit dat mr. P inzage heeft gehad in het dossier.

Dit klachtonderdeel is ongegrond.

Ten aanzien van het klachtonderdeel dat mr. X het verzoek van klager tot inzage in het dossier heeft afgewezen verwijst de raad naar de brief van mr. X van 11 september 2003 aan klager. De raad is van oordeel dat het op de weg van klager lag om op het daartoe strekkende verzoek van mr. X nader toe te lichten waarom hij het dossier in wenst te zien. Nu klager dit heeft nagelaten valt niet in te zien dat mr. X in tuchtrechtelijk opzicht over de schreef zou zijn gegaan door geen inzage in het dossier aan klager te hebben gegeven, temeer daar mr. X bereid was bepaalde door klager nader aan te geven stukken aan klager toe te sturen.

Ook dit klachtonderdeel is ongegrond.

Volgt

Ongegrondverklaring van de beide onderdelen van de klacht.

Overwegingen van het hof

Het eerste klachtonderdeel betreft het ter inzage geven van het dossier aan mr. P die als advocaat van klager was opgetreden in de zaak waarop het dossier betrekking had voordat het dossier met de zaak werd overgedragen aan een kantoorgenoot van mr. X. Die kantoorgenoot heeft de behandeling van die zaak voortgezet. Het dossier bevatte ook stukken betreffende die voortgezette behandeling. Mr. P heeft als derde geen recht op inzage van die stukken. Mr. X had daarom niet zonder toestemming van klager inzage aan mr. P mogen verstrekken. Of op mr. P een geheimhoudingsplicht zou rusten is niet relevant. Het klachtonderdeel is daarom gegrond.

Het tweede klachtonderdeel betreft de weigering van inzage aan klager zelf. In beginsel heeft de cliënt een onvoorwaardelijk recht op inzage van zijn dossier. Mr. X heeft ten onrechte die inzage geweigerd. Ook dit klachtonderdeel is daarom gegrond.

Ter zake van de op te leggen maatregel wordt overwogen dat mr. X sinds 1979 als advocaat staat ingeschreven en hij niet eerder met de tuchtrechter in aanraking is geweest, terwijl mr. X tegenover het hof ervan blijk heeft gegeven in te zien dat hij niet had mogen handelen zoals hij heeft gedaan; om die reden acht het hof onvoldoende gronden aanwezig tot het opleggen van een maatregel.

Volgt

Vernietiging van de beslissing van de Raad van Discipline en, opnieuw rechtdoende, gegrondverklaring van de klacht in beide onderdelen. ●

(advertentie)

	 <p>Le Tableau VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT</p>
	<p>Le Tableau bemiddelt exclusief in tijdelijke functies voor het notariaat en de advocatuur.</p> <p>Wij kunnen voorzien in ervaren, gespecialiseerde advocaten ten behoeve van ondermeer: sabbatical leave, zwangerschapsverlof, begeleiding stagiaires of omvangrijke projecten, zoals een grote transactie of reorganisatie. Ook financieel interessant!</p> <p>Belt u voor meer informatie met Mr. T.S. Verheij, tel 020-5237600 of kijk op onze website www.letableau.nl</p>